
NOTAT 2011-9

Økonomien i jordbruket på Østlandet

Utviklingstrekk 2005–2009

Tabellsamling 2005–2009

TERJE
HAUG

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

NILF utgir en rekke publikasjoner

Årlig utkommer:

«Driftsgranskingar i jord- og skogbruk»

«Handbok for driftsplanlegging»

«Utsyn over norsk landbruk. Tilstand og utviklingstrekk».

«Mat og industri. Status og utvikling i norsk matindustri».

Resultater fra forskning og utredninger utgis i tre serier:

«NILF-rapport» – en serie for publisering av forskningsrapporter og resultater fra større utredninger

«Notat» – en serie for publisering av arbeidsnotater, delrapporter, foredrag m.m. samt sluttrapporter fra mindre prosjekter.

«Discussion paper» – en serie for publisering av foreløpige resultater (bare internettpublisering).

NILF gir også ut:

«Merverdiavgiftsnøkkel for landbruket»

«Kontoplan for landbruksregnskap tilpasset NS 4102»

Regionale dekningsbidragskalkylar.

NILF er sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket som årlig gir ut:

«Totalkalkylen for jordbruket» (Jordbrukets totalregnskap og budsjett)

«Referansebruksberegninger»

«Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken»

«Volum- og prisindeksar for jordbruket» som ligger på:

<http://www.nilf.no/PolitikkOkonomi/Nn/VolumPrisIndeksar.shtml>

NOTAT 2011–9

Økonomien i landbruket på Østlandet

Utviklingstrekk 2005–2009

Tabellsamling 2005–2009

Terje Haug

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

Serie	Notat
Redaktør	Agnar Hegrenes
Tittel	Økonomien i jordbruket på Østlandet. Utviklingstrekk 2005–2009. Tabellsamling 2005–2009
Forfatter	Terje Haug
Prosjekt	Publisering av distriktstall (D223)
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2011
Antall sider	97
ISBN	978-82-7077-798-3
ISSN	0805-9691

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjettnemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskingene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruks- og matdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

«Driftsgranskinger i jord- og skogbruk» er en årlig regnskapsundersøkelse der det på landsbasis deltar ca. 900 gårdsregnskap hvert år. Skatteregnskapene gjøres om til driftsregnskap og suppleres med tall for avlinger og arbeidsforbruk. Grunnlagsmaterialet for denne regnskapsundersøkelsen er omfattende, og mange data på distriktsnivå er det ikke mulig å få med i den landsdekkende publikasjonen.

Ett av formålene ved å utgi denne publikasjonen er å gjøre tall for enkeltproduksjoner og for fylker på Østlandet tilgjengelig. NILF lager også slike oversikter for Rogaland og Agderfylkene, Vestlandet, Trøndelag og Nord-Norge.

En tabellsamling med tall for enkeltproduksjoner og fylker for 2005–2009 har en dominerende plass i notatet. Notatet inneholder en tekstdel som diskuterer og framhever trender i utviklingen i økonomien i jordbruket de siste fem årene generelt, og utviklingen i 2009 spesielt. Tallene brukt i femårsoversiktene er deflatert etter konsumprisindeksen, mens tallene som er brukt i tabellsamlingen er nominelle kroner for hvert år.

Det er noe utskifting av deltakerne i driftsgranskningene fra år til år, men kontinuiteten er god, og derfor vil trendene over fem år gi en god oversikt over den økonomiske utviklingen i jordbruket i landsdelen. I tillegg er totaløkonomien på brukene godt dokumentert.

Terje Haug har skrevet notatet og beregnet variasjonen mellom yttergruppene i produksjonene. Eva Øvren har bidratt med det øvrige tallmaterialet, råd og kvalitetssikring. Anne Bente Ellevold har ferdigstilt notatet for trykking.

Oslo, april 2011
Ivar Pettersen

Innhold

1	INNLEDNING.....	1
2	ØKONOMIEN FOR ØSTLANDSJORDBRUKET I 2009.....	2
2.1	Nettoinntekt som i 2007.....	2
2.2	Endringer i ulike produksjoner.....	2
2.3	Variasjoner mellom bruka innen samme produksjon.....	6
2.4	Tilleggsnæringer og andre næringer.....	12
2.4.1	Omfanget av tilleggsnæring på Østlandet.....	13
2.4.2	Omfanget av annen næring på Østlandet.....	15
3	HOVEDTRENDER I UTVIKLINGEN DE SISTE FEM ÅRENE.....	18
3.1	Kort om jordbruket og driftsgranskingene på Østlandet.....	18
3.2	Størrelsen på dyreholdet i jordbruket de siste 5 åra.....	20
3.3	Produktpriser.....	22
3.4	Produksjonsinntekter.....	23
3.5	Variable og faste kostnader.....	24
3.6	Økonomisk resultat.....	25
3.7	Investering og finansiering.....	28
4	UTVIKLINGEN FOR NOEN VIKTIGE DRIFTSFORMER.....	30
4.1	Melk.....	30
4.2	Kornproduksjon.....	33
4.3	Kombinert kornproduksjon og svinehold.....	36
4.4	Sauehold.....	38
4.5	Mekaniseringskostnader per dekar.....	40
4.6	Sammenlikning av driftsformer.....	41
4.7	Sammenlikning av fylkene.....	43
5	TABELLSAMLING 2005–2009.....	48
6	FORKLARING OG FAGUTTRYKK.....	95

Figurer

Figur 2.1	Prosent av bruka med omsetning i tilleggsnæringer fordelt etter overskudd, 2009.....	14
Figur 2.2	Prosent av bruka med omsetning i andre næringer fordelt etter overskudd 2009 16	
Figur 3.1	Totalarealet fordelt på eget og leid areal på Østlandets flatbygder.....	19
Figur 3.2	Totalarealet per bruk fordelt på eget og leid areal på Østlandets andre bygder.....	20
Figur 3.3	Dyretallet og antall kull smågris per bruk på Østlandet.....	21
Figur 3.4	Endringer i produktiviteten på Østlandet. 2005 = 100 prosent.....	22
Figur 3.5	Priser for produkter på Østlandet. Løpende priser.....	23
Figur 3.6	Gjennomsnittlig produksjonsinntekt per bruk 2005–2009 i 2009-kroner.....	24
Figur 3.7	Variable og faste kostnader 2005–2009 i 2009-kroner.....	25
Figur 3.8	Driftsoverskudd jordbruk på Østlandet 2005–2009 i 2009-kroner.....	26
Figur 3.9	Ulike bidrag til nettoinntekt Østlandet i femårsperioden i løpende priser.....	27
Figur 3.10	Timer i jordbruk, skogbruk og tilleggsnæring.....	27

Figur 3.11	Vederlag for familiens arbeid og egenkapital per årsverk, overskudd skogbruk og tilleggsnæringer	28
Figur 3.12	Nettoinvesteringer i snitt på alle bruk Østlandet i 2009-kroner	29
Figur 3.13	Gjeld og egenkapital på Østlandet 2005–2009 i 2009 kroner	29
Figur 4.1	Inntekter og kostnader for melkebruk andre bygder Østlandet i 2009-kroner	31
Figur 4.2	Nettoinvesteringer på melkebruk, andre bygder på Østlandet. 2009-kroner.....	32
Figur 4.3	Inntekter og kostnader for melkebruk på flatbygdene, 2009-kroner	33
Figur 4.4	Inntekter og kostnader for kornproduksjon på flatbygdene, 2009-kroner.....	34
Figur 4.5	Bidrag til nettoinntekten i prosent fra de ulike næringene på kornbruk.....	35
Figur 4.6	Nettoinvesteringer på kornbruk på Østlandets flatbygder i 2009 kroner	36
Figur 4.7	Inntekt og kostnader for kornproduksjon og svinehold i 2009-priser	37
Figur 4.8	Inntekter og kostnader for sauehold, i 2009-kroner	38
Figur 4.9	Areal og sauetall på sauebruk. Andre bygder på Østlandet.....	39
Figur 4.10	Netto mekaniseringskostnad per dekar på Østlandet, 2009, etter produksjon.....	40
Figur 4.11	Netto mekaniseringskostnad per dekar for mjølkebruk på Østlandets andre bygder, 2009, etter arealgruppe	41
Figur 4.12	Gjennomsnittlig driftsoverskudd jordbruk og nettoinntekt 2005–2009	43
Figur 4.13	Driftsoverskudd jordbruk for hvert fylke for årene 2007–2009	44
Figur 4.14	Nettoinntekt, driftsoverskudd jordbruk og lønnsinntekt for hvert fylke 2009	46
Figur 4.15	Nettoinvesteringer i driftsbygg, maskinpark og sum for hvert fylke 2009.....	46

Tabeller

Tabell 2.1	Variable kostnader på melkeproduksjonsbruk, kroner per årsku.....	3
Tabell 2.2	Variable kostnader på kornbruk, kroner per dekar.....	5
Tabell 2.3	Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket, Østlandet	6
Tabell 2.4	Oversikt over svakeste og beste tredjedel for melkebruk, andre bygder	7
Tabell 2.5	Oversikt over svakeste og beste tredjedel for kornbruk 2009, flatbygder	8
Tabell 2.6	Oversikt over svakeste og beste tredjedel i saueholdet 2009, andre bygder	9
Tabell 2.7	Oversikt over beste og svakeste tredjedel av kjøttfebruk, landet.....	11
Tabell 2.8	Brukstall og overskudd TN mellom kr 50 000 og 100 000 Østlandet 2009	14
Tabell 2.9	Brukstall og overskudd TN > kr 100 000 Østlandet 2009	15
Tabell 2.10	Familiens arbeidstimer i ulike næringer og grupper av overskudd 2009.....	16
Tabell 3.1	Fylkesvis fordeling av bruk i driftsgranskingene i 2005 og 2009.....	18
Tabell 3.2	Antall bruk fordelt på driftsformer i 2005 og 2009.....	18
Tabell 3.3	Antall bruk på Østlandet fordelt på størrelsesgrupper først og sist i perioden....	19
Tabell 4.1	Gjennomsnittlig driftsoverskudd 2005–2009 etter driftsform i løpende priser...	42
Tabell 4.2	Arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de ulike driftsformene, Østlandet (gjennomsnitt 2005–2009)	42
Tabell 4.3	Arealer i dekar per bruk, leid areal i prosent, og avlingsnivå i fylkene 2009	44
Tabell 4.4	Fylkesvis fordeling av bruk med ulike driftsformer 2009.....	45
Tabell 4.5	Arbeidsforbruk og vederlag til alt arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket 2009	47

Tabellsamling

Tabell 1 Østlandet, alle bruk	50
Tabell 2 Østlandets melkeproduksjon, flatbygder	53
Tabell 3 Østlandet, melkeproduksjon, «Andre bygder»	56
Tabell 4 Østlandet, korn- og melkeproduksjon, flatbygder	59
Tabell 5 Østlandet, kornproduksjon, kombinert med svin, flatbygder	62
Tabell 6 Østlandet, kornproduksjon, flatbygder	65
Tabell 7 Østlandet, kornproduksjon, «Andre bygder»	68
Tabell 8 Østlandet, sauehold, andre bygder	71
Tabell 9 Fylkestall, Østfold, alle driftsformer	74
Tabell 10 Fylkestall, Akershus, alle driftsformer	77
Tabell 11 Fylkestall, Hedmark, alle driftsformer	80
Tabell 12 Fylkestall, Oppland, alle driftsformer	83
Tabell 13 Fylkestall, Buskerud, alle driftsformer	86
Tabell 14 Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer	89
Tabell 15 Fylkestall, Telemark, alle driftsformer	92

1 Innledning

«Driftsgranskinger i jord- og skogbruk» er en årlig regnskapsundersøkelse der det inngår omtrent 900 regnskap fra gårdsbruk over hele landet. Brukene er valgt ut slik at de best mulig skal representere et tverrsnitt av det yrkesmessig drevne landbruket. Regnskapsundersøkelsene tar spesielt for seg jord- og skogbruksvirksomheten, men ser også på gården som samlet bedrift. Vi tar derfor med andre næringsgreiner som «tilleggsnæring», der landbrukets eiendeler blir brukt utenfor landbruksvirksomheten, og «andre næringer» som ikke har noen tilknytning til landbruket. I 2009 var det til sammen med 324 bruk på Østlandet. Kontinuiteten blant deltakerne i driftsgranskningene er god, og derfor vil trendene over fem år gi et godt bilde av utvikling i økonomien i jordbruket. Derimot må vi være mer forsiktige med å sammenligne økonomien i jordbruket i ulike fylker, da vårt utvalg ikke er representativt på fylkesbasis.

Kapittel 2 ser nærmere på utviklingen i 2009 og ser på hovedtrender i utviklingen i økonomien i jordbruket på hele Østlandet og på noen av de variasjonene en finner mellom bruk i enkelte produksjoner. Dessuten omtales omfang og resultater i tilleggsnæringer og andre næringer. I kapittel 3 ser vi på hovedtrender i utviklingen de siste fem årene. Kapittel 4 ser på utviklingen i noen av de viktigste driftsformene: Melk, korn, korn og melk, korn og svin, kjøttfe og sau. Dessuten sammenlignes noen tall fra hvert av fylkene. Det siste kapitlet inneholder en omfattende tabellsamling for de siste fem årene.

Til slutt har vi tatt med en forklaring på noen av faguttrykkene som blir brukt i teksten og i tabellene.

2 Økonomien for Østlandsjordbruket i 2009

2.1 Nettoinntekt som i 2007

Nettoinntekten for 2008 var en topp for bruka på Østlandet. Samtidig var rentekostnadene høyere det året enn i 2009. Likevel blir nettoinntekten for 2009 på gjennomsnittsbruket omtrent som i 2007 eller snaut 5 prosent lavere enn året før. Forklaringen er sammensatt: både lønnsinntekter og overskudd annen næring viser økning, mens overskuddene fra jordbruk, skogbruk og tilleggsnæringer synker – skogbruket med hele 59 %. Lønnsinntektene til brukerfamilien har økt med kr 28 700 (9 %) i 2009. Driftsoverskuddene fra tilleggsnæringer sank med kr 15 500 (23 %) mens andre næringer økte med kr 11 000 (32 %). Renteinntektene er halvert fra kr 26 800 til kr 13 880, mens rentekostnaden viser nedgang fra kr 91 000 til kr 69 620. Av andre poster som påvirker nettoinntekten, bør det nevnes at gevinst og utbytte på verdipapir er nesten halvert, mens familiens arbeid på nyanlegg er doblet.

I 2009 ble driftsoverskuddet fra jordbruket på gjennomsnittsbruket på Østlandet kr 211 500, en nedgang fra året før på kr 51 150. Når jordbrukets andel av renteutgiftene er trukket fra driftsoverskuddet, får en vederlaget for alt arbeid og egenkapital ved å legge til kostnadene som er utbetalt for leid arbeid. Siden renteutgiftene også gikk ned i 2009, har dette vederlaget bare sunket med kr 23 000 per årsverk.

Noe av forklaringen til redusert resultat er vanskelige værforhold i vekstperioden. som ga svakere kornavlinger i de fleste Østlandsfylkene; unntaket er Buskerud. Avlingene av korn er redusert med 25 prosent. Forsommertørke etterfulgt av en lang våt periode reduserte grunnlaget for høye kornavlinger. Dette ga kornavlinger godt under normalen. Mye av kornet fikk ikke matkornkvalitet, men prisene er likevel bedre enn året før. Grasavlingene ble redusert av forsommertørken, mens andreslått fikk dårlig kvalitet pga sein høsting. Beitene i fjell og utmark varierte mye. Totalt økte grovfôravlingene litt. Særlig Oppland fikk dårlige avlinger her. Likevel ble tilveksten på lamma som normalt – trolig fordi saueholderne har blitt vant til å måtte tilby ekstra høstbeiting hjemme.

For husdyrproduktene økte prisene med unntak for prisen på smågris og ull.

I gjennomsnitt for alle brukene viser produksjonsinntektene i jordbruket en økning på kr 43 900 (4 %) siste året, mens de variable kostnadene økte med kr 62 500 (16 %). De faste kostnadene økte med kr 32 800, eller 7 prosent. Dette fører til at det gjennomsnittlige driftsoverskuddet i jordbruket for bruka på Østlandet synker med 20 prosent. Jordbruksarealet er 18 dekar større enn året før og økningen er brukt til mer korn. Endringene i avdrått og priser er mer utførlig omtalt under beskrivelsen av den enkelte driftsformen nedenfor.

2.2 Endringer i ulike produksjoner

Bruk med melkeproduksjon på flatbygdene fikk ingen økning i driftsoverskudd jordbruk fra 2008 mens bruka i andre bygder økte overskuddet med 34 prosent. Melkeprisen steg med 19 øre per liter på flatbygdene og 6 øre i andre bygder. Prisene på storfekjøtt steg med kr 3,23 per kg på flatbygdene og kr 2,00 i andre bygder. Solgt melkemengde økte med henholdsvis 6,1 tonn (4 %) og 6,3 tonn (6 %), mens leverte

slaktemengder gikk opp med henholdsvis 610 kg (11 %) og 334 kg (7 %). Jordbruksarealet økte med 12 dekar på flatbygdene og 16 dekar i andre bygder. Disse forholdene til sammen bidro til en økning i produksjonsinntekten på kr 111 900 (8 %) på flatbygdene og kr 101 700 (10 %) i andre bygder. Tilskuddene, som steg med drøyt kr 36 000 eller 9 prosent, utgjør nå 29 prosent av produksjonsinntekten på flatbygdene og 36 prosent - som før - i andre bygder, inkludert refusjonen av avløserkostnader.

De variable kostnadene steg med kr 78 400 (19 %) på flatbygdene. Kraftfôrkostnaden økte med 15 prosent, mens gjødselkostnadene steg med hele 31 prosent. Vi finner omtrent samme økning i andre bygder. Disse endringene er dels et bilde på økt produksjon og dels en følge av sterkt økende pris på handelsgjødsel og en omlegging av og prisøkning på kraftfôrtypene. Kostnader per årsku er vist i tabell 2.1.

Tabell 2.1 Variable kostnader på melkeproduksjonsbruk, kroner per årsku

Tall per årsku	Flatbygdene		Andre bygder	
	2008	2009	2008	2009
Melkeproduksjon				
Kraftfôr	9 114	10 625	8 716	10 169
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	1 093	718	852	505
Såvarer	958	906	416	391
Handelsgjødsel og kalk	1 722	2 222	1 896	2 423
Plantevernmidler	147	159	67	137
Konserveringsmidler	489	397	371	412
Andre forbruksartikler m.v.	3 354	4 173	3 213	3 790
Kjøp av dyr	987	1 722	1 105	1 254
Sum variable kostnader	17 864	20 923	16 637	19 080

De faste kostnadene på flatbygdene steg med kr 33 300 eller 5 prosent. Her bidrar leid arbeid med kr 18 500, vedlikehold driftsbygg med kr 6 200, avskrivninger driftsbygg med kr 12 000 og andre faste kostnader med kr 7 700. I andre bygder er økningen også 5 prosent, og særlig leid arbeid og vedlikehold maskiner øker mye her, 14 prosent på begge postene siste året.

Lønnsinntektene på mjølkebruka økte med bare 2 prosent på flatbygdene, og 12 prosent i andre bygder. Overskudd fra skogen på flatbygdene reduseres til bare kr 11 900 eller 29 prosent av fjoråret. I andre bygder er dette overskuddet kr 5 100 som er en nedgang på 78 prosent. Overskudd fra tilleggsnæringer på flatbygdene er uendret, men synker med en tredel i andre bygder. I andre næringer viser overskuddet sterk stigning på flatbygdene, fra kr 19 500 til kr 32 500 (66 %). I andre bygder er dette tallet kr 12 500 som er 32 prosent nedgang. Dette fører til at nettoinntekten hos melkebruk på flatbygdene synker med 4 prosent, mens den i andre bygder stiger med 3 prosent. Da har netto rentekostnader falt med kr 20 400 på flatbygdene og med kr 4 700 i andre bygder. En medvirkende årsak til økte avskrivninger på flatbygdene er at investeringer i jordbruket har økt verdien av anleggsmidlene med kr 319 000 (15 %). I andre bygder er denne økningen 11 prosent.

Bruk med **driftsformen korn og melk** på flatbygdene har hatt en økning i prisene på korn, melk og kjøtt; melka økte med 11 øre per liter, kjøttprisen med kr 3,16 per kg i snitt. Kornprisen, som betyr mest for disse bruka, er hveteprisen; den økte med 4 øre per kg. Kornarealet her har gått ned med 25 dekar til 382 dekar. Årets kornavlinger ble godt under gjennomsnittet med 360 FEm per daa. Inntektene fra korn og andre planteprodukter sank

derfor med kr 94 300 i gjennomsnitt per bruk. Husdyrinntektene gikk derimot opp 3 prosent som følge av økt mjølkemengde og bedre pris, mens mengden av storfeslakt sank 10 prosent. Tilskuddene økte med kr 8 800 (2 %) og bidro til at produksjonsinntekten bare sank med 2 prosent fra året før.

Variable kostnader økte med 13 prosent, og her bidro økte gjødselkostnader med nesten kr 46 000 (45 %), mens fôrkostnadene økte med kr 18 700 (7 %) mye på grunn av økte kraftfôrpriser. Været i vekstperioden var vanskelig slik at sprøyting av kornet ble redusert. Det har gitt 30 prosent lavere kostnad til plantevern. Faste kostnader sank med 2 prosent eller kr 20 000. Størst økning i kroner viser kostnaden til leid arbeid som økte med kr 20 000 eller 11 prosent. Noe uventet har posten maskinleie ikke økt, men gått ned med kr 24 000. Flere andre poster har også nedgang. Driftsoverskudd fra jordbruket i 2009 ble på kr 408 900; det er kr 89 800 (18 %) mindre enn i 2008.

Overskuddet fra skogbruket har falt fra kr 15 300 til kr -9 000, tilleggsnæringer har sunket med nesten kr 10 000 (12 %), mens overskuddet fra annen næring har økt med kr 5 000 (19 %). Lønnsinntektene på bruka går ned med kr 10 000 (8 %). Oppsummert blir nettoinntekten kr 160 800 (21 %) lavere når netto rentekostnad har forsynt seg med kr 6 500 mindre enn i 2008.

Bruk med **kornproduksjon og svinehold** opplevde også kornavlinger som lå godt under gjennomsnittet; 400 FEm per dekar mot 518 året før. Kornarealet sank med 2 dekar; antagelig fordi gruppa er ett bruk mindre enn i 2009. Bruka har satsset mer på bygg og havre og mindre på hvete i 2009. Svineproduksjonen økte fra 93 til 102 smågriskull dels fra egne og dels fra innleide purker fra purkeringer. Antall salgbare smågris økte fra 1060 til 1105 (4 %). En smågrispris på kr 856 ligger 7 prosent under 2008. Prisen på svinekjøtt økte med 25 øre per kg, og mengden svinekjøtt økte til 52 787 kg (6 %). Til sammen gir dette planteinntekter som er kr 75 300 (15 %) mindre enn året før mens husdyrinntektene økte med 3 prosent. Tilskuddene sank for både kornareal og husdyr slik at sum tilskudd ble 5 prosent lavere enn i 2008. Oppsummert ble inntektene 2 prosent lavere siste året.

Variable kostnader har steget med kr 99 700 (8 %), hovedsakelig på grunn av økte kostnader til kraftfôr, forbruksartikler og gjødsel. De faste kostnadene har økt med kr 39 000 eller 5 prosent. Størst økning viser leid arbeid (17 prosent) og leie av dyr (14 %) som følge av flere satelittbesetninger. Disse leier inn drektige purker fra et nav (større grisehus) som tar seg av helsekontroll og ny bedekning. Driftsoverskuddet i denne produksjonen var i 2008 på kr 522 900, men faller nå til kr 322 400 eller med 38 prosent. Forklaringen er at både variable og faste kostnader har steget mens inntektene har falt. Lønnsinntektene økte med kr 6 800 (2 %), mens skogbruket bidrar med kr 29 900 eller kr 7 300 mer enn i 2008. Tilleggsnæringer har økt kraftig og lander på kr 61 000 – opp kr 23 800 eller 64 prosent. Renteutgiftene har falt med kr 56 800, mens renteinntektene falt til det halve eller kr 19 000. Dette gir en nettoinntekt på kr 724 500 som er kr 87 000 (11 %) mindre enn 2008.

For bruk med **kornproduksjon** på flatbygdene sank kornarealet med 6 dekar i 2009, mest sannsynlig en følge av 9 bruk mer i tallgrunlaget. Totalarealet er 385 dekar og 97 prosent av dette brukes til korn. Kornavlingen ble bare 74 prosent av fjoråret og bidro til at produksjonsinntektene ble 14 prosent lavere enn året før. Bruka har vridd produksjonen litt tilbake fra hvete til bygg, som har lavere pris. En bedring i kornprisene motvirker litt av den dårlige avlingen. Hvetepreisen økte med 15 øre per kg, byggprisen med 16 øre per kg og havreprisen med 19 øre. De variable kostnadene steg 6 prosent, hvor gjødselkostnaden veier tyngst den økte med 49 prosent. De faste kostnadene falt med 2 prosent som følge av lavere kostnader til drivstoff, vedlikehold driftsbygg og maskinleie. Nettoinntekten på kornbruka sank med kr 79 100 (10 %) blant annet fordi overskudd jordbruk bare er 25 prosent av året før, tilleggsnæringer synker med kr 5 000 mens annen næring vokste med kr 17 000 (24 %). Lønnsinntektene stiger med 6 prosent, og skogbrukets overskudd bare er

27 prosent av fjoråret. Renteutgiftene gikk ned med nesten kr 20 000, mens renteinntektene ble halvert.

Vi tar med de variable kostnadene for begge kornområdene i tabell 2.2 for å gi bedre oversikt over utviklingen. Her går det tydelig fram hvordan økte gjødselpriser ødelegger et allerede svekket overskudd i kornproduksjonen.

Tabell 2.2 Variable kostnader på kornbruk, kroner per dekar

Tall per dekar	Flatbygdene		Andre bygder	
	2008	2009	2008	2009
Kornproduksjon				
Såvarer	83	87	64	75
Gjødsel og kalk	156	237	153	229
Plantevernmidler	60	60	36	39
Andre forbruksartikler m.v.	11	13	18	13
Sum variable kostnader	311	398	275	359

Det er bare 14 bruk med kornproduksjon i andre bygder på Østlandet. Utviklingen på disse bruka inneholder mye av det samme som på flatbygdene. Bruka har korn på ca. 238 dekar, og avlingene per dekar ligger 60 FEm lavere enn for flatbygdene. Jordbruket ga et underskudd på kr 13 100, så inntektene kommer fra lønnet arbeid, overskudd skog og tilleggsnæringer.

Saueholdet i andre bygder endrer seg lite i 2009. Arealet øker med 8 dekar, mens sauetallet (antall vinterføra sau eller vfs.) synker fra 101 til 98 dyr. Prisen på lammekjøtt går ned med 2 prosent til kr 43,53 per kg, mens slaktemengden øker til 31 kg per vfs. Inntektene fra husdyrholdet synker med nesten kr 10 000 (6 %), mens planteinntekten øker med kr 3 000. Tilskuddene til saueholdet øker med kr 18 000 (8 %). Produksjonsinntektene går totalt opp med kr 15 300 eller 4 prosent. De variable kostnadene øker med kr 9 000 eller 11 prosent, hvor gjødsel og kalk øker med 23 prosent og kraftfôr med 11 prosent. Faste kostnader øker med kr 6 700 (3 %) – tydeligst for posten maskinleie som øker 30 prosent. De andre postene viser litt nedgang eller er uendret.

Jordbruksoverskuddet blir som følge av dette som i 2008. Bidraget fra skogen er halvert, mens overskuddet fra tilleggsnæringer øker med snaue kr 3 000 og andre næringer øker med nesten kr 8 000 (28 %). Lønnsinntektene øker mest; med kr 30 300 eller 8 prosent, mens renteinntektene omtrent blir halvert til kr 13 800. Renteutgiftene faller til kr 25 200 og totalt får nettoinntekten på sauebruka en ny topp med kr 628 300, opp kr 15 200 eller 2 prosent fra 2008.

Tabell 2.3 viser antall bruk av de ulike driftsformene, vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i 2009, samt endringen i dette resultatmålet fra året før. Økt vederlag for de fleste driftsformer unntatt korn/svin, og melk i andre bygder, kan forklares med prisøkning på de fleste jordbruksproduktene og med et noe lavere timetall i flere produksjoner. Bruka med korn og svin, som ofte har hatt høyt vederlag for arbeidet, får denne gang en nedgang. Årsaken er at overskuddet i denne driftsformen har gått ned med kr 58 100 mens renteutgiftene har økt med kr 42 000 bl.a. som følge av store investeringer i nye driftsbygg. Likevel har denne driftsformen høyest vederlag til arbeid og egenkapital av driftsformene vi sammenligner.

Tabell 2.3 Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket, Østlandet

Driftsform	Antall bruk i materialet	Vederlag per årsverk 2009 (kroner)	Endring fra 2008 (kroner)
Melk, flatbygder	29	223 500	9 600
Melk, andre bygder	51	220 700	38 700
Korn, flatbygder	68	29 600	-181 100
Korn, andre bygder	14	-41 200	-160 900
Korn og melk, flatbygder	10	241 000	-44 400
Korn og svin, flatbygder	23	195 600	-101 000
Sau, andre bygder	28	111 900	4 000

2.3 Variasjoner mellom bruka innen samme produksjon

Melkeproduksjon

Gjennomsnittstalla for melkebruka skjuler store variasjoner mellom bruk som i utgangspunktet har nokså likt areal og dyretall. Brukerens valg på alle nivåer preger resultatene i stor grad. For å belyse dette litt nærmere, har vi gruppert 51 melkebruk fra Østlandets Andre bygder i 2009 etter størrelsen på overskuddet per årsku før avskrivninger. Bruk med kvote under 50 000 liter er tatt ut. Det er også bruk der brukeren i året har mottatt mer enn kr 50 000 i sjukepengar. De 16 bruka med høyest overskudd utgjør Høy-gruppa, og de 16 bruka som har lavest overskudd før avskrivninger, er Lav-gruppa, se tabell 2.4.

Størst forskjell mellom gruppene viser inntekten fra livdyr og slakt: Høy-gruppa har kr 5 209 mer i inntekt per ku. Samlet inntekt per ku er ca. kr 9 640 større i Høy-gruppa. Dette er 20 prosent mer enn hva Lav-gruppa har oppnådd. Vi har ikke tatt med driftstillegget i denne inntekten per ku, og dette tilskuddet gir Lavgruppa kr 196 mer per ku i tilskudd pga ørlite lavere kutall. Driftstillegget per ku ble kr 3 934 per ku i Lavgruppa og kr 3 738 i Høygruppa.

Variable kostnader omfatter de direkte forbrukspostene som varierer i takt med dyretallet. Større kostnader til kraftfôr i Høy-gruppa skyldes at melkemengden per ku er 293 liter større, og en slaktemengde som er 59 prosent større. Forskjellen mellom de to gruppene i *sum* variable kostnader er bare kr 597 per årsku; det synes lite tatt i betraktning at Høy-gruppa har produsert 119 kg mer slakt og har 903 FEm eget grovfor mer til hver ku.

De faste kostnadene har litt større forskjell. Disse kostnadene er det ikke så lett å forandre, da de følger av valg brukeren har gjort tidligere. Over flere år vil det likevel være mulig å påvirke disse kostnadene. Kjøring for andre (i tilleggssnøring) øker forbruket av drivstoff og behovet for vedlikehold. Samtidig får brukeren økt utnyttningen av maskinene, og leieinntekten for maskinene er her trukket fra i jordbrukets kostnader. Det er verd å merke seg at det er bruka med svakest overskudd per ku som har klart størst kostnader til leid hjelp, uten at det dermed er sagt hva som er årsak eller virkning.

Forskjellen mellom gruppene for summen av faste kostnader per årsku er kr 4 548, klart lavest i Høy-gruppa. Her er avskrivningene ikke med. Det er særlig kostnadene til leid arbeid, administrasjon og maskiner som viser forskjell. Leid arbeid netto er bruttokostnadene til leid hjelp redusert med tilskudd til avløsning. Tallene viser at Lav-gruppa har leid en god del mer hjelp enn det avløsertilskuddet dekker. Høy-gruppa har et areal som er 87 daa større og 0,9 årskyr mer enn Lav-gruppa. Vi må ut fra dette anta at stordriftsfordelene i Høy-gruppa er ganske beskjedne.

Dekningsbidraget per årsku (uten tilskudd) i Høy-gruppa er kr 7 381 (37 %) større enn i Lavgruppa på grunn av større inntekter. Når de faste kostnadene i Lav-gruppa er ca. kr 4 500 større per ku, må overskuddet preges av det. Avskrivningene i Høy-gruppa er ca.

kr 500 større enn Lav-gruppa, noe som kommer av større investert kapital i både maskinpark og driftsbygg. Forskjellen i overskudd per ku med driftstillegg er på snaut kr 13 000, og det samla overskuddet fra jordbruket blir mer enn dobbelt så stort i Høy-gruppa.

Tabell 2.4 Oversikt over svakeste og beste tredjedel for melkebruk, andre bygder

	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Grunndata		
Årskyr	20,3	21,2
Solgt melk i tonn	122	138
Grovfôrareal, dekar	277	364
Grovfôravling per årsku, Fem	4 757	5 660
Inntekt per årsku		
Melk	26 613	28 800
Livdyr og slakt	9 969	15 178
Annen husdyr- og planteinntekt	760	1 341
Arealtilskudd	7 172	8 666
Husdyrtilskudd	4 077	4 243
Sum inntekt pr ku	48 591	58 228
Variable kostnader per årsku		
Kraftfôr	8 994	10 817
Annet fôr	978	578
Kjøpt livdyr	1 221	780
Dyrlege, medisin	1 682	1 472
Forbruksartikler	2 405	2 010
Gjødsel, kalk, frø	1 960	2 079
Syre og plantevern	469	570
Sum variable kostnader	17 708	18 305
Faste kostnader per årsku eks avskr.		
Maskiner, vedlikehold, drivstoff og leie	5 422	5 318
Driftsbygg vedlikehold	2 482	1 473
Jord, grøfter, vannanlegg	261	468
Leid arbeid netto	3 190	1 013
Leie av jord, bygninger og kvote	874	604
Forsikring og strøm	2 961	2 712
Administrasjon	3 351	2 707
Sum faste kostnader per årsku eks avskr.	18 841	14 293
Resultatmål		
Dekningsbidrag m/tilskudd, per årsku	30 883	39 923
Driftsoverskudd før avskrivning, per årsku	15 975	29 367
Driftsoverskudd før dr. tillegg, per årsku	7 223	20 276
Driftsoverskudd i alt J, m/driftstillegg	235 514	501 561

Kornbruka på flatbygdene

Som i melkeproduksjonen skjuler gjennomsnittstallene for kornbruka store variasjoner mellom bruk. Også her har vi sett på forskjellen mellom yttergrupper. Utgangspunktet er 59 kornbruk som har minst 100 dekar korn på Østlandets flatbygder. Her er det utelatt brukere over 65 år og brukere som har mottatt mer enn kr 50 000 i sjukepenger i 2009. Bruka er sortert etter *overskudd per dekar før avskrivninger*. De 18 bruka med lavest overskudd per dekar er Lav-gruppa, mens de 18 høyeste er Høy-gruppa.

Tabell 2.5 viser at korninntekten per dekar er ganske ulik. Kornslagene har noe ulik fordeling i gruppene; hveten dominerer i Lavgruppa, mens Høy-gruppa har mest bygg. Høy-gruppa har større avlinger per dekar for hver kornart: Hveteavlingen er 94 kg større, byggavlingen er 78 kg større, og havren har gitt 32 kg mer per dekar i Høy-gruppa.

Tabell 2.5 Oversikt over svakeste og beste tredjedel for kornbruk 2009, flatbygder

	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Grunndata		
Kornareal, dekar	340	456
Andel hvete, %	42 %	30 %
Annet areal, dekar	7	4
Gjennomsnittlig kornavling per dekar, kg	315	394
Inntekter, kr per dekar		
Korninntekt	607	896
Annen inntekt	19	3
Tilskudd	354	358
Sum inntekt	981	1 258
Variable kostnader, kr per dekar		
Såkorn og frø	103	89
Gjødsel og kalk	252	210
Div forbruksartikler	128	71
Plantevern	55	59
Sum variable kostnader per dekar	538	429
Faste kostnader, kroner per dekar		
Maskinkostnader i alt (vedlikehold + avskr.)	424	253
Driftsbygninger, i alt	138	96
Andre anlegg (grøfter, vassanlegg, i alt)	43	27
Leid arbeid netto	7	14
Leie av jord, driftsbygg og kvote	43	34
Strøm og forsikring	119	74
Administrasjon	101	80
Sum faste kostnader m/avskrivninger	875	578
Resultatmål, kroner per dekar		
Dekningsbidrag m/tilskudd	443	829
Driftsoverskudd før avskrivning	-183	455
Driftsoverskudd	-432	251
Driftsoverskudd J i alt	-126 301	124 692

Totalt er avlingene i snitt 79 kg større per dekar i Høy-gruppa. Dette er en klart mindre forskjell enn det var i 2008. Årsaken er vanskelige høsteforhold i 2009.

Det er større kostnader til både frø og gjødsel i Lav-gruppa, uten at en har fått noe igjen for det i form av økte avlinger. Her kan brukas beliggenhet bety noe; vi ser av sonetallene for areal- og kulturlandskapstilskudd at Lav-gruppa ligger i en litt mindre gunstig klimasone enn Høy-gruppa (1,8 mot 1,4).

Tabellen viser også hvordan de faste kostnadene fordeler seg. Maskinparken er fortsatt den mest tyngende posten; den utgjør 34 prosent av kostnadene i Lav-gruppa, mot 17 prosent i Høy-gruppa. Disse tallene er nettotall for jordbruket da maskinkostnader i tilleggsnæringer er trukket ut. Med unntak av leid arbeid har Lav-gruppa de største kostnadene på samtlige poster. En medvirkende årsak til forskjellene i maskinkostnadene er nok at Høy-gruppa har 34 prosent større areal.

Dekningsbidraget med tilskudd per dekar er 87 prosent høyere i Høy-gruppa, og med lavere faste kostnader blir overskuddet før avskrivninger kr 638 større i denne gruppa. Avskrivningene er ikke så veldig ulike – bare 19 prosent mindre i Høy-gruppa. Bunnlinja viser som tidligere år, at ganske mange av kornbruka driver med underskudd. Denne gangen er alle 16 bruk i Lav-gruppa på negativ side av 0. Av totalt 59 bruk i utvalget viser 34 bruk underskudd! Det sier noe om dårlig lønnsomhet for korn i 2009.

Sauebruk har også store ulikheter

Sjøl med bare 26 bruk i ei utplukka gruppe sauebruk med mer enn 50 sau, der brukeren ikke har over kr 50 000 i sjukepengar, finner vi betydelige forskjeller i inntekt, kostnader og overskudd. Bruka er sortert etter *driftsoverskudd per vinterfôra sau før avskrivninger*. Lav-gruppa er de 9 bruka med svakest overskudd, og Høy-gruppa de 9 bruka som har best inntjening. Noen data for disse bruka er vist i tabell 2.6.

Tabell 2.6 Oversikt over svakeste og beste tredjedel i saueholdet 2009, andre bygder

	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Grunndata		
Vinterfôra sau (vfs)	95	106
Slaktevekt per lam, kg	18,4	19,5
Grovfôrareal, dekar	127	211
Gagns lam per vfs	1,39	1,76
Inntekt per vinterfôra sau (vfs.)		
Slakt og livdyr	1 360	1 856
Ull	153	154
Grovfôrsalg med mer	110	90
Arealtilskudd	818	1 236
Husdyrtilskudd	808	908
Sum inntekt per vfs.	3 248	4 245
Resultatmål		
Dekningsbidrag m/tilskudd, per vfs, kroner	2 340	3 236
Driftsoverskudd før avskriv. per vfs, kroner	606	1 987
Avskrivninger per vfs, kroner	368	490
Driftsoverskudd, per vfs, kroner	238	1 498
Overskudd saueholdet, kroner	27 374	165 174

Inntektene per vfs. er kr 997 større i Høy-gruppa som følge av tyngre og flere lam og nesten kr 4,00 bedre pris per kg slakt før distriktstilskudd og større tilskudd. Den produserte slaktemengden per vfs. er 25,0 kg i Lavgruppa mot 32,4 kg i Høygruppa. Her betyr svakt lammetall ganske mye. Arealtilskuddet blir naturlig nok langt større i Høy-gruppa da bruka her har 2,1 dekar per vfs. til rådighet utenom utmarksbeite, mens Lav-gruppa disponerer 1,4 dekar per vfs. Nettopp denne faktoren som påvirker brukets eget fôrgrunnlag i sterk grad, slår ofte beina under et ellers godt driftsopplegg.

De variable kostnadene per vfs. er nesten like, kr 908 i Lav-gruppa, mot kr 1 009 i Høy-gruppa. Fordelingen er ganske lik på de forskjellige postene på tross av at lammetall og kjøttmengden er ganske ulik. Høygruppa har litt høyere kostnad til innkjøpt fôr og eget grovfôr, men lavere tall for dyrlege. Vi har ingen faktor som kan beskrive kvaliteten på utmarksbeitene som betyr ganske mye for slaktevekta om høsten.

Dekningsbidrag med tilskudd per vfs. ble kr 896 større i Høy-gruppa. De faste kostnadene per vfs. viser noe mer variasjon enn de variable. De ble kr 1 734 i Lav-gruppa og kr 1 249 i Høy-gruppa. Bare kostnader til driftsbygg er høyere per vfs i Høygruppa; de andre tallene er lavere enn Lavgruppas. Vi kan konstatere underskudd på 3 av bruka i tallmaterialet. Det er tankevekkende at det går an å drive med sau og få så ulike resultater med omtrent samme antall mordyr. Vi aner at det litt større faglig interesse og oppfølging i Høygruppa.

Mindre tap for kjøttfebruka i 2009

Opphør av melkeproduksjon kombinert med god tilgang på halm og/eller beiter, har lagt grunnlaget for økt satsing på storfekjøtt på mange bruk. Driftsstatistikken begynner å fange opp dette, slik at vi nå kan vise tall fra 43 bruk med kjøttfe, 21 fra Østlandet, 6 fra Ager/Vestlandet, og 18 bruk fra Trøndelag og Nord-Norge. Bare noen av disse bruka har litt korn (i gjennomsnitt 15 % av arealet) og inntekter og kostnader fra kornet er tatt med i tallene. Alle bruka har minst 5 ammekyr, men et varierende antall ungdyr per ammeku. Denne enheten «ammeku med ungdyr» kaller vi for en *kuenhet*. Hanndyra krever mer arbeid i en slik besetning fra de er kjønnsmodne. Derfor pleier flere brukere å selge oksekalvene på ett eller annet tidspunkt for å forenkle drifta. Følgelig vil antall dyr per kuenhet variere noe fra bruk til bruk. Samtidig vil slaktemengder og inntekter variere.

De 43 bruka er gruppert etter *overskudd per kuenhet før avskrivninger*, og de 14 bruka med lavest overskudd utgjør Lav-gruppa, mens de 14 bruka med høyest overskudd per kuenhet blir Høy-gruppa. Bruka driver med livdyrsalg i varierende grad. Vi har derfor sett på prisen per solgt livdyr og på prisen på innkjøpte livdyr. Dette kan fortelle noe om hvorfor overskuddet er blitt som det er blitt. Produksjon utenom storfekjøtt er så liten at virkningen på tallene er ganske begrenset: av inntekt per kuenhet er dette bare 11 prosent. Noen data er vist i tabell 2.7.

Slakteinntektene viser liten forskjell mellom gruppene, og årsaken er 299 kg slakt per kuenhet i Lav-gruppa, mot 304 kg i Høy-gruppa. Snittprisen på kjøttet er også bedre i Høy-gruppa, kr 41,82 per kg eller nesten kr 1,30 mer utenom distriktstillegget. Livdyrsalget er kr 1 880 lavere i Lav-gruppa, og prisen de har oppnådd på livdyra er lavere enn i Høy-gruppa, kr 12 600 per dyr i Lav-gruppa mot kr 14 600 i Høy-gruppa. Når Lav-gruppa får mindre tilskudd til areal, skyldes det at arealet er 14 dekar lavere. Hver ammeku har 1,6 ungdyr med seg både i Lav-gruppa og i Høy-gruppa.

De variable kostnadene er kr 3 460 høyere per kuenhet i Lav-gruppa. Forskjeller kan finnes på innkjøp av både kraftfôr og annet fôr, som blir alle andre fôrslag enn kraftfôr. Livdyrkjøpet er kr 2 260 høyere i Lavgruppa, mens gjødselkostnaden er kr 370 større i Høy-gruppa. Hver kuenhet har hatt ca. 3 900 FEM med eget grovfôr (utenom halm) i Lav-gruppa mens de andre har hatt 4 300 FEM. Vi kan merke oss at Høy-gruppa har ca. 90 FEM større avling per dekar på tross av et høyere distriktstillegg. Noen få av bruka har som

nevnt hatt litt kornproduksjon, og disse bruka finner vi Høy-gruppa, så det skaper litt forskjell mellom gruppene. Inntekten fra annet plante- og husdyrsalg er kr 3 500 større i Høygruppa.

Tabell 2.7 Oversikt over beste og svakeste tredjedel av kjøttfebruk, landet

	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Grunndata		
Antall kuenheter	20,3	22,6
Slaktevekt okser og kviger, kg	259	325
Grovfôrareal, dekar	241	255
Distriktstillegg per kg slakt, kr	4,21	5,31
Inntekt per kuenhet kjøttfe		
Slakteinntekt	12 097	12 944
Livdyrsalg m.m.	958	2 137
Planteinntekt m.m.	1 958	5 506
Arealtilskudd	5 462	8 636
Husdyrtilskudd m/driftstillegg	6 372	6 377
Sum inntekt per kuenhet	26 847	35 600
Variable kostnader per kuenhet		
Kraftfôr	2 953	2 496
Annet fôr	1 820	360
Kjøpt livdyr + leie av dyr	2 787	526
Dyrlege, medisin	547	437
Forbruksartikler	986	1 193
Gjødsel, kalk, frø	3 090	3 460
Syre og plantevern	244	494
Sum variable kostnader per kuenhet	12 428	8 966
Faste kostnader per kuenhet		
Maskiner, vedlikehold, drivstoff og leie	5 100	4 240
Driftsbygg vedlikehold	930	869
Jord, grøfter, vannanlegg	228	304
Leid arbeid netto	584	1 086
Leie av jord, bygninger og kvote	456	384
Forsikring og strøm	1 570	1 825
Administrasjon	2 652	2 337
Sum faste kostnader per kuenhet	11 520	11 046
Resultatmål per kuenhet kjøttfe, kroner		
Dekningsbidrag m/tilskudd, per kuenhet	14 419	26 635
Driftsoverskudd før avskrivning, per kuenhet	2 898	15 589
Avskrivninger, kr per kuenhet	4 428	3 868
Driftsoverskudd per kuenhet	-1 530	11 722
Driftsoverskudd i alt kjøttfe	-31 038	264 574

De faste kostnadene er høyere i Lav-gruppa unntatt for leid arbeid, og jord/veier samt forsikring og strøm. Maskinkostnadene er største post i denne kostnadsdelen. Her bruker Lav-gruppa 20 prosent mer enn Høy-gruppa på tross av at Høy-gruppa også må ha maskiner til korndyrkingen. I sum bruker Lav-gruppa kr 470 mer per kuenhet i faste kostnader eks avskrivninger. For avskrivninger per kuenhet ligger Lav-gruppa kr 560 høyere, eller 14 prosent

Resultatmål for kjøttfe er samla sist i tabell 2.7, sammen med tall for avskrivninger. Den viser at dekningsbidraget per kuenhet i Lav-gruppa bare er 54 prosent av Høy-gruppa. Når de kontante, faste kostnadene er trukket i fra, sitter Lav-gruppa igjen med bare kr 2 898 per kuenhet, mens Høy-gruppa har kr 15 589. Overskuddet per kuenhet blir negativt i Lav-gruppa, kr -1 530, mens Høy-gruppa sitter igjen med kr 11 700. I sum for hele kjøttfedrifta har Lav-gruppa tappt kr 31 000 mens Høy-gruppa har et overskudd på kr 264 600.

Det er vanskelig å sette fingeren på akkurat hvorfor det blir så stor forskjell mellom disse to gruppene. Forklaringen er nok en sum av flere faktorer. Antall dyr levert til slakt og liv er 7 stk høyere i Høy-gruppa, enda antall mordyr bare er 2,3 større. Dette kan tyde på høyere antall avvente kalver per kuenhet eller også noen innkjøpte kalver/ungdyr. Forskjellen i distriktstillegg per kg slakt er på kr 1,10 eller kr 124 per kuenhet mer for Høy-gruppa. Det ligger derfor lite forklaring i dette. Kostnaden til kjøp av livdyr kan tyde på at Lav-gruppa fortsatt er på vei opp i dyretall. Andre inntektskilder på bruka antyder at Lav-gruppa bruker langt mer tid både til lønnsarbeid og næringsvirksomhet utenom jordbruket.

2.4 Tilleggsnæringer og andre næringer

Den økonomiske utviklingen i landbruket har ført til at mange gardbrukere har satset på annen økonomisk virksomhet enn bare den tradisjonelle landbruksvirksomheten. NILF registrerer dette under merkelappene *tilleggsnæring* når virksomheten benytter eiendeler fra landbruket (som traktor og utstyr, bygninger eller arealer), eller *annen næring* når det *ikke* inngår eiendeler fra landbruket. Mange brukere gjør naboer og andre en tjeneste med litt snøbrøyting eller annet maskinarbeid uten å tenke over at dette blir registrert som tilleggsnæring i driftsregnskapet. Det er først når slike tjenester får et visst omfang, at det blir en næringsvirksomhet av økonomisk betydning. Grunnlaget for overskuddene i disse næringene er utfakturerte inntekter minus registrerte kostnader pluss en andel av felles kostnader som administrasjon m.m.

Tilleggsnæringerne (TN) får sine inntekter fra utfakturerte tjenester som brukeren har utført. Men bruken av eiendeler fra landbruket må også ha sin godtgjøring slik at overskuddet i tilleggsnæringen kan bli så reelt som mulig. Her bruker NILF standard prosedyrer for å fordele kostnadene mellom næringene. En traktor fra jordbruket som blir brukt til snøbrøyting for andre, får en godtgjøring for timene den er brukt ved at halve kjøreinntekten overføres til jordbruket. Da er forutsetningen at alle maskinene som brukes i leiekjøringen er balanseført (tilhører) jordbruket. Dette beløpet blir kostnad i tilleggsnæringen (snøbrøyting) og inntekt under jordbruket når det er en *jordbrukstraktor*. Inntektsbeløpet skal dekke både avskrivninger, drivstoff og vedlikehold på maskinene som er brukt. Denne inntekten for jordbruket er oppgitt i tabellene i kapittel 6 under teksten «*Leieinntekter, traktor og redskap*». Kostnader til administrasjon i tilleggsnæring blir belastet tilleggsnæringen og trukket fra i administrasjonskostnadene for jordbruket. Arbeidsinntekten fra snøbrøytingen ligger derfor i tilleggsnæringens overskudd.

Annen næringsvirksomhet behandles på samme måte som for tilleggsnæringer, men her blir arbeidsinntekten del av overskuddet i *annen næring*. Kostnader for tilleggsnæringer og annen næring diskuteres ofte med brukerne for å finne riktige tall etter

vanlige bedriftsøkonomiske prinsipper. Dette er viktig for at overskuddene skal være så korrekte som mulig uansett hva brukeren driver med i tillegg til landbruket.

Typer av tilleggsnæring

For bedre å kunne slå fast hva slags virksomhet som drives i de ulike næringene, er tilleggsnæringene inndelt i følgende hovedgrupper:

- Utleie av areal, bygninger og maskiner
- Maskinkjøring for andre
- Videreforedling – vareproduksjon
- Utmarksnæring
- Landbruksbasert reiseliv
- Annen tjenesteyting basert på landbruksressurser
- Annen biologisk produksjon (som ikke er jord- eller skogbruk)

Det går fram av lista at en lett kan få overlappende definisjoner eller behov for grensdragninger. «Utmarksnæring» og «landbruksbasert reiseliv» ligger nær hverandre, men vil likevel kunne skilles ved å se på hva som foregår i virksomheten. Hver av disse hovedgruppene inneholder mange undergrupper som atskilles ut fra virksomhetens art. Det er verd å legge merke til at vedproduksjon regnes som en tilleggsnæring under «videreforedling – vareproduksjon» når brukets egen skog leverer råvirket til veden. I slike tilfeller får skogbruksnæringen inntekten fra råvirket til veden, mens tilleggsnæringen *vedproduksjon* sitter igjen med resultatet av arbeidsinnsatsen i foredling (kapping, kløyving og pakking) samt markedsføring. Mange bruk har virksomhet i flere typer av tilleggsnæring.

Typer av annen næring

Under merkelappen *annen næring* føres næringsvirksomhet som ikke benytter eiendeler fra landbruket. Her er noen hovedtyper av slike næringer:

- Regnskapsføring og konsulentvirksomhet
- Anleggsvirksomhet, transport
- Vareproduksjon og foredling
- Byggevirksomhet
- Annen tjenesteyting
- Utleie av fast eiendom
- Handelsvirksomhet

Under hver av disse hovedgruppene finner en flere undergrupper. Typisk er aktivitet i en eller annen form for bygdeservice som kan defineres ut fra hva slag arbeid som utføres og hvilke driftsmidler som inngår. Dette kan føres under flere av de nevnte hovedgruppene. Der det foregår flere typer virksomhet, blir næringen klassifisert etter den aktiviteten som har størst omfang i kroner. Noen bruk har flere typer virksomhet, men det er mindre av det her enn i tilleggsnæringer.

2.4.1 Omfanget av tilleggsnæring på Østlandet

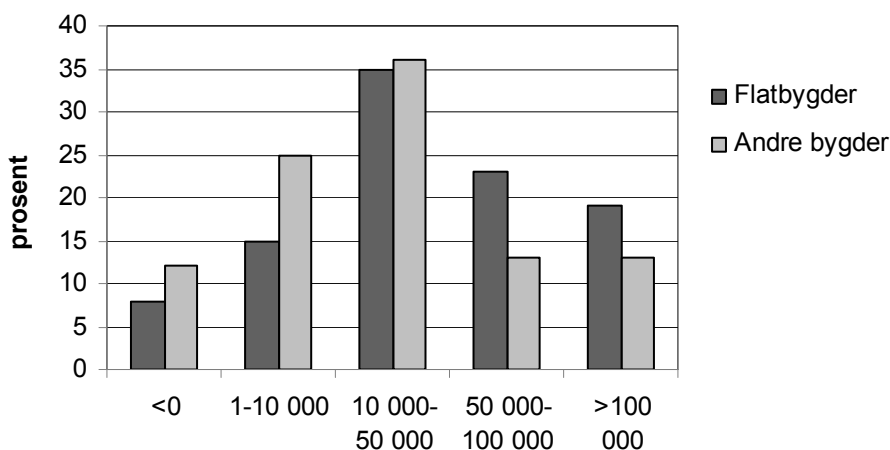
Østlandsområdet deles i Østlandets flatbygder og Østlandets andre bygder. Vi har valgt å se på omfanget av tilleggsnæring og annen næring i disse områdene hver for seg. Et klart flertall av bruka med TN har flere enn en virksomhet i TN. Den vanligste kombinasjonen er utleie av bolig og maskinkjøring for andre i en eller annen form.

På Østlandets flatbygder har vi 192 deltagerbruk. Av disse har 163 bruk (eller 85 %) næringsvirksomhet av varierende omfang under tilleggsnæringer. Siden noe av virksomheten

er under oppbygging, finner vi både overskudd og underskudd i tilleggsnæringen. 13 av bruka (8 % av de med tilleggsnæring) har underskudd i denne næringen. 25 bruk (15 %) har overskudd inntil kr 10 000, med et gjennomsnitt på kr 4 400. Mellom kr 10 000 og kr 50 000 i overskudd finner vi 57 bruk (35 %). Dette er den største gruppa av brukene med tilleggsnæring. 37 bruk har et overskudd mellom kr 50 000 og kr 100 000, mens 31 bruk (19 %) har over kr 100 000 i overskudd.

I andre bygder er det 127 bruk (eller 89 %) med tilleggsnæring av i alt 143 deltagerbruk. Resultatene av tilleggsnæringen i andre bygder er svært varierende; en firedel av bruka med TN (26 %) har over kr 50 000 i overskudd, mens bare 17 bruk (13 %) har overskudd over kr 100 000. 12 prosent av bruka i andre bygder har underskudd som i snitt lå på kr -18 295.

I figur 2.1 er bruka fordelt etter overskuddet i tilleggsnæring. Figuren viser at det er forholdsvis færre bruk på flatbygdene som har overskudd mellom kr 0 og kr 10 000, mens det forholdsvis flere her som har overskudd over kr 50 000. Begge områdene har flest bruk med overskudd mellom kr 10 000 og 50 000. Dette overskuddet er litt større i andre bygder.

Figur 2.1 Prosent av bruka med omsetning i tilleggsnæring fordelt etter overskudd, 2009

Vi har sett nærmere på tallene for de to gruppene som har høyest overskudd fra tilleggsnæring, det vil si bruk med overskudd fra kr 50 000 til kr 100 000, og bruk med overskudd over kr 100 000. Det er 37 brukere på flatbygdene i den første gruppa, og 17 brukere i andre bygder. Noen av tallene deres er satt sammen i tabell 2.8.

Tabell 2.8 Brukstall og overskudd TN mellom kr 50 000 og 100 000 Østlandet 2009

	Antall bruk med TN	Prosent av bruk med TN	Gjennomsnittlig overskudd, kr
Flatbygder	37	23	74 200
Andre bygder	17	13	71 600

Brukerne i denne overskuddsgruppa har hatt virksomhet hovedsakelig ved utleie av bolighus på bruket. Dette gjelder for 17 av de 37 bruka på flatbygdene. De andre 20 bruka fordeler seg med 4 bruk som satser på snøbrøyting, mens 7 driver med maskinkjøring for andre. De øvrige driver med tomtesalg, Inn på tunet, gardsbutikk og annen utleie. Typisk for mange av disse bruka er at de driver med flere typer tilleggsnæring; 12 av de 37 bruka har to ulike virksomheter under tilleggsnæring. I andre bygder driver 7 bruk med maskinkjøring/snøbrøyting for andre, 5 leier ut bolig, mens resten fordeler seg over mange varianter av tilleggsnæringer. Også her drives det med flere næringer samtidig i ulikt omfang; 7 bruk har bare 1 virksomhet, mens 7 har 2.

Gruppa med overskudd i tilleggsnæring større enn kr 100 000, har 31 brukere fra flatbygdene og 16 brukere i andre bygder. Noen av tallene deres er satt opp i tabell 2.9.

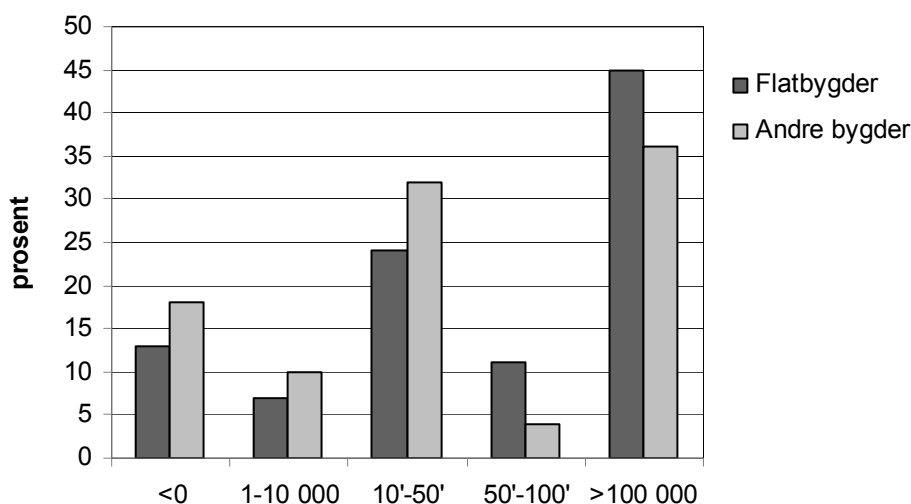
Tabell 2.9 Brukstall og overskudd TN > kr 100 000 Østlandet 2009

	Antall bruk med TN	Prosent av bruk Med TN	Gjennomsnittlig overskudd, kr
Flatbygder	31	19	243 700
Andre bygder	16	13	284 500

De 31 bruka på flatbygdene fordeler seg over et vidt spekter av virksomheter. 11 bruk driver med utleie av bolighus, 8 satser på maskinkjøring/snøbrøyting, mens resten fordeler seg på en bred flora av virksomheter: 2 leier ut areal, 2 driver med hest. I *Andre bygder* finner vi samme spredning i næringsvalget i det 5 driver med maskinkjøring, mens resten fordeler seg på 7 andre typer av virksomhet som diverse tjenesteyting innenfor landbruk, gardsturisme, grønn omsorg med mer. De beste overskuddene kommer fra salg av sand og grus, grønn omsorg og hestehold på flatbygdene, mens andre bygder tjener mest på tomtesalg, hytteutleie og grønn omsorg.

2.4.2 Omfanget av annen næring på Østlandet

Det er langt færre bruk som driver med annen næring enn med tilleggsnæring på Østlandet – se definisjon først i avsnitt 2.4. På flatbygdene driver 55 bruk (28 % av alle bruk) med annen næring, mens det i andre bygder er 50 bruk (35 %). Figur 2.2 viser hvordan brukene med annen næring fordeler seg på de ulike gruppene av overskudd.

Figur 2.2 Prosent av bruka med omsetning i andre næringer fordelt etter overskudd 2009

Overskuddet fra andre næringer varierer mye på flatbygdene: fra negativt resultat til kr 1 183 300. Sju bruk gikk med underskudd, mens 48 bruk har overskudd. De andre bygdene har 41 bruk med overskudd og 9 med underskudd. I dette området var det største overskuddet på kr 476 200. De to høyeste gruppene av overskudd lå på gjennomsnittlig kr 83 000 og kr 409 400 på flatbygdene mot kr 72 700 og kr 223 600 i andre bygder. På flatbygdene har flertallet av bruka satset på anleggs- og byggevirksomhet samt diverse tjenesteyting (6 stk.), mens resten driver handel og konsulentvirksomhet. I andre bygder er det 20 bruk som har overskudd over kr 50 000. Her er diverse tjenesteyting mest utbredt, mens anleggs- og byggevirksomhet, håndverk og handel kommer på andre plass. Overskuddet er størst i konsulentbransjen. Det er bare 2 bruk på flatbygdene som driver med 2 ulike andre næringer samtidig. Vi finner det samme i andre bygder.

Arbeidsforbruk i tilleggsnæringer og andre næringer

Brukerfamiliens arbeidsinnsats i timer i tilleggs- og andre næringer er registrert i driftsregnskapet. Noen tall for dette er satt opp i tabell 2.10.

Tabell 2.10 Familiens arbeidstimer i ulike næringer og grupper av overskudd 2009

	Overskudd fra næringer i grupper a kroner			
	1-10 000	10 000-50 000	50 000-100 000	> 100 000
Flatbygdene timer i TN	26	81	153	553
Andre bygder timer i TN	26	62	183	289
Flatbygdene timer i AN	21	309	277	1 042
Andre bygder timer i AN	20	110	100	871

Tallene antyder at en kan starte i det små arbeidsmessig og likevel komme ut med overskudd. Skal det bli betydelige overskudd, må en imidlertid sette inn en tilsvarende arbeidsinnsats. Likevel kan det se ut for at mange henter klart bedre timelønn fra de andre næringene enn fra det vanlige landbruket. Eksempelvis har bruka i andre bygder med overskudd over kr 100 000, satt inn 1 042 timer i gjennomsnitt i annen næring og fått et overskudd på kr 232 100. Det gir en timelønn på kr 223 (før fradrag av godtgjøring til kapitalen). Bruk på flatbygdene i høyeste overskuddsgruppe fra tilleggsnæring satt igjen med kr 243 700 i overskudd, og hadde lagt ned 553 timer i arbeid. Det gir en timelønn på kr 441. Men i dette tallet kommer de to største postene fra salg av sand og grus, og utleie av fast eiendom med tilhørende lav timeinnsats. De vanligste timelønnene ligger på ca. kr 330.

3 Hovedtrender i utviklingen de siste fem årene

3.1 Kort om jordbruket og driftsgranskingene på Østlandet

Østlandet var representert med til sammen 324 bruk i driftsgranskingene for regnskapsåret 2009, mot 334 bruk i 2008. Tabell 3.1 gir en oversikt over hvor mange bruk som var med fra hvert fylke i 2005 og 2009.

Tabell 3.1 Fylkesvis fordeling av bruk i driftsgranskingene i 2005 og 2009

	2005	2009
Østfold	54	53
Akershus	35	31
Hedmark	82	70
Oppland	73	59
Buskerud	57	51
Vestfold	33	38
Telemark	28	22

De driftsformene som dominerer jordbruket på Østlandet, er melk og slakt, korn, korn og svin, og sau. Disse driftsformene utgjør til sammen 213 av 324 bruk i 2009. Dessuten drev 20 bruk med fjørfe i en eller annen form.

Tabell 3.2 gir en oversikt over hvilke driftsformer som er representert i driftsgranskingene, og hvor mange bruk som representerer hver driftsform. «Andre» driftsformer er en gruppe som for det meste består av ulike kombinerte driftsformer, og kornproduksjon kombinert med ulike husdyr- og planteproduksjoner dominerer.

Tabell 3.2 Antall bruk fordelt på driftsformer i 2005 og 2009

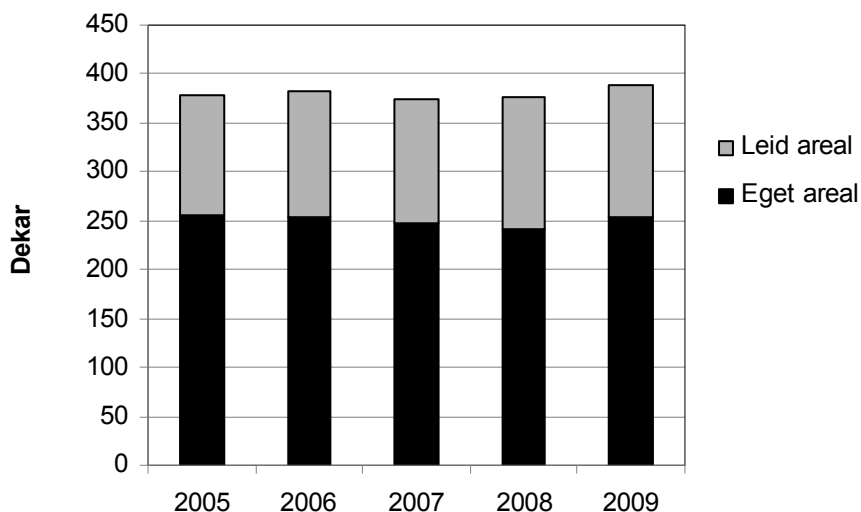
Driftsform	2005	2009
Melk	106	80
Korn	77	82
Korn og melk	24	14
Korn og svin	28	26
Korn og potet	16	8
Korn og slaktekylling	10	11
Korn og egg	10	9
Korn og andre husdyr	24	18
Sauehold	32	29
Storfeslakt	11	16
Andre	34	40
Alle	362	324

Bruketets størrelse har relativt mye å si for økonomien på grunn av forskjeller i produsert mengde, og på grunn av stordriftsfordeler. Det er derfor interessant å kjenne fordelingen av deltakerbrukene på størrelsesgrupper. For eksempel vil større bruk i gjennomsnitt ha større produksjonsinntekter, og oftest lavere kostnader per enhet. Derfor oppnår de som regel større driftsoverskudd. Samtidig vil et større bruk vanligvis kreve både større arbeidsinnsats og investeringer, men likevel ofte gi høyere arbeidsfortjeneste per årsverk. Tabell 3.3 viser fordelingen av størrelsesgrupper blant deltakerne i driftsgranskingene på Østlandet i 2005 og i 2009. Vi ser at utviklingen går i retning av flere deltakerbruk med jordbruksareal som er større enn 500 daa og sterkest fall i antall bruk i gruppen fra 100 til 200 dekar. Blant brukene med minst areal finnes det bruk som har spesialisert seg på husdyrproduksjon og helt eller delvis leid bort arealet.

Tabell 3.3 Antall bruk på Østlandet fordelt på størrelsesgrupper først og sist i perioden

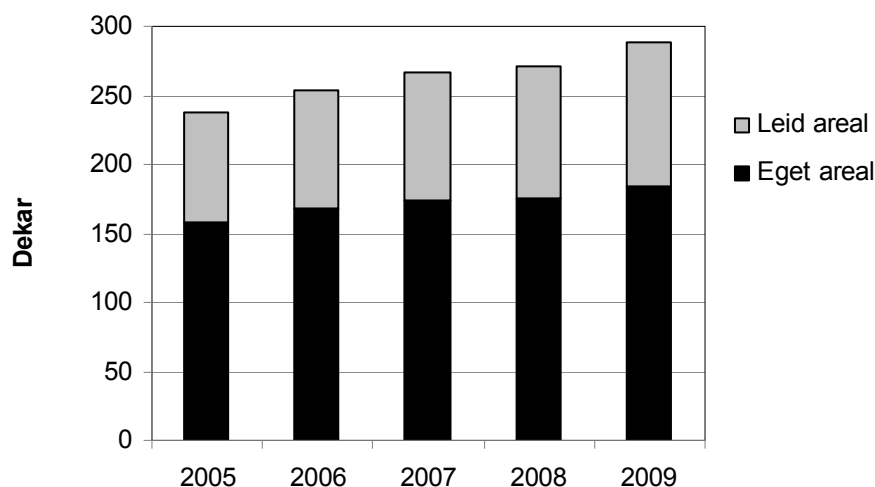
Størrelsesgrupper, daa	2005	2009
35–49,9	2	2
50–99,9	15	16
100–199,9	112	74
200–299,9	83	81
300–499,9	93	87
500–	57	64

Antall bruk fra Østlandets flatbygder i undersøkelsen siste år var 189, mens antallet fra andre bygder var 135. Figur 3.1 viser utviklingen i gjennomsnittlig jordbruksareal for bruken i Østlandet flatbygder, mens figur 3.2 viser tilsvarende for Østlandets andre bygder. På flatbygdene har brukas eget og leide areal gått litt opp siste fem år.

Figur 3.1 Totalarealet fordelt på eget og leid areal på Østlandets flatbygder

Tendensen til økende bruksstørrelse er tydeligere i Andre bygder. Der har leide arealer økt med 25 dekar mens økningen i eget areal er på 26 dekar siste fem år.

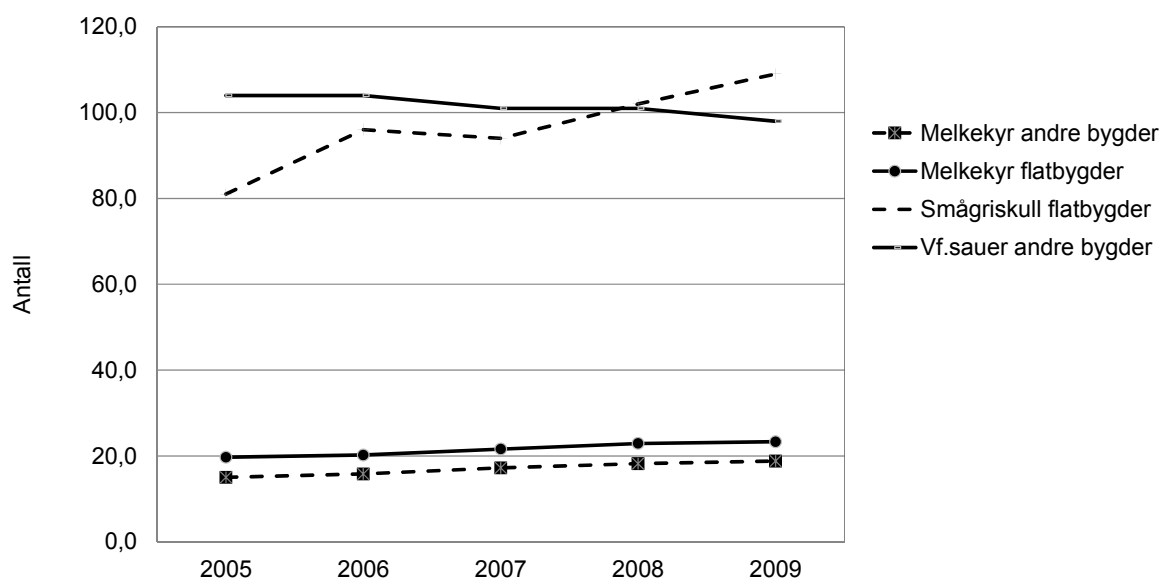

Figur 3.2 Totalarealet per bruk fordelt på eget og leid areal på Østlandets andre bygder

3.2 Størrelsen på dyreholdet i jordbruket de siste 5 åra

Også dyretall per bruk øker, se figur 3.3 som viser dyretallet og antall smågriskull per bruk for noen produksjonstyper. I svineholdet er leie av purker fra purkeringer kommet til som en ny variant, og dette fører til færre egne dyr på disse bruka. Tallet på purker kan ikke lenger brukes som indikator på besetningsstørrelsen. Antall smågriskull er en bedre indikator, og antall smågriskull har økt fra 64 kull per bruk i 2005 til 102 kull (59 %) per bruk med svinehold i 2009.

I melkeproduksjon øker både kutallet per bruk og melkeavdråttene per ku. De fleste kan fortsatt øke ytelsen per ku uten å møte grensa for dyras genetiske muligheter. Melkebruk i andre bygder har en ytelse per ku på 6 923 kg, mens bruk på flatbygdene ligger på 7 288 kg per årsku – en økning på 2 prosent siste året i begge områdene. For bruk med korn og melk ligger ytelsen på 8 071 kg som er en økning på 3 prosent siste år. Derfor vil en økning i produksjonsinntekter ikke nødvendigvis avhenge av økt kutall. På sauebruka har dyretallet gått litt ned.

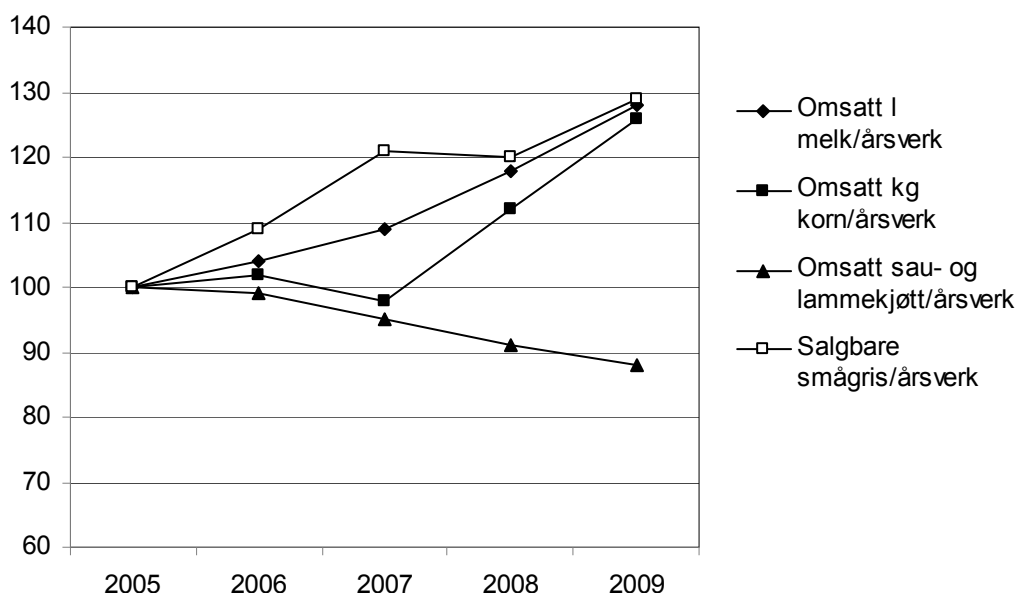

Figur 3.3 Dyretallet og antall kull smågris per bruk på Østlandet

Indikasjoner på endringer i arbeidsproduktiviteten kan vi få ved å se på omsatt mengde melk, antall slagbare smågriser, antall kg korn og kg sau- og lammekjøtt per årsverk. Figur 3.4 viser hvordan endringene i produktivitet ser ut når de beskrives i prosent ut fra 2005 = 100 prosent. Figuren viser at melkeproduksjonen har en jevn utvikling med tydelig økt produktivitet i hele perioden. De andre produksjonene er mer følsomme for ytre faktorer. Korn er tydelig påvirket av vekstforholdene, som direkte påvirker avlingen. Derfor ligger kornkurven lavere i 2005 og 2007

For svinebruka er målet å få fram flest mulig salgbare smågris. Om de blir solgt som smågris eller fôret opp til slakt, avhenger av driftsopplegget. Figuren viser tydelig økning i antall smågris per årsverk fram til 2007. I 2008 var det en svak nedgang, kanskje på grunn av overproduksjon og lavere priser. I 2009 er det økning til nye høyder – 19 prosent over 2005-nivået. Salgbare smågris per årsverk har størst vekst. Bakgrunnen ligger i stadig nedlegging av grisebruk de siste årene kombinert med en del nybygging slik at svineproduksjonen er blitt samlet på stadig færre bruk.

Økningen i melkemengde per årsverk kan nok også tilskrives litt av samme utvikling. Også avdråttøkningen per ku bidrar en del. For sauekjøttet er utviklingen negativ, statistikken inneholder antageligvis for få av de store, profesjonelle sauebrukene idet bare noen få av 28 bruk har mer enn 150 vinterfôra sauer. Samtidig ser vi en økning av grovfôrarealet på sauebruka – 4 prosent mer siden 2005. Det trekker opp timetallet.

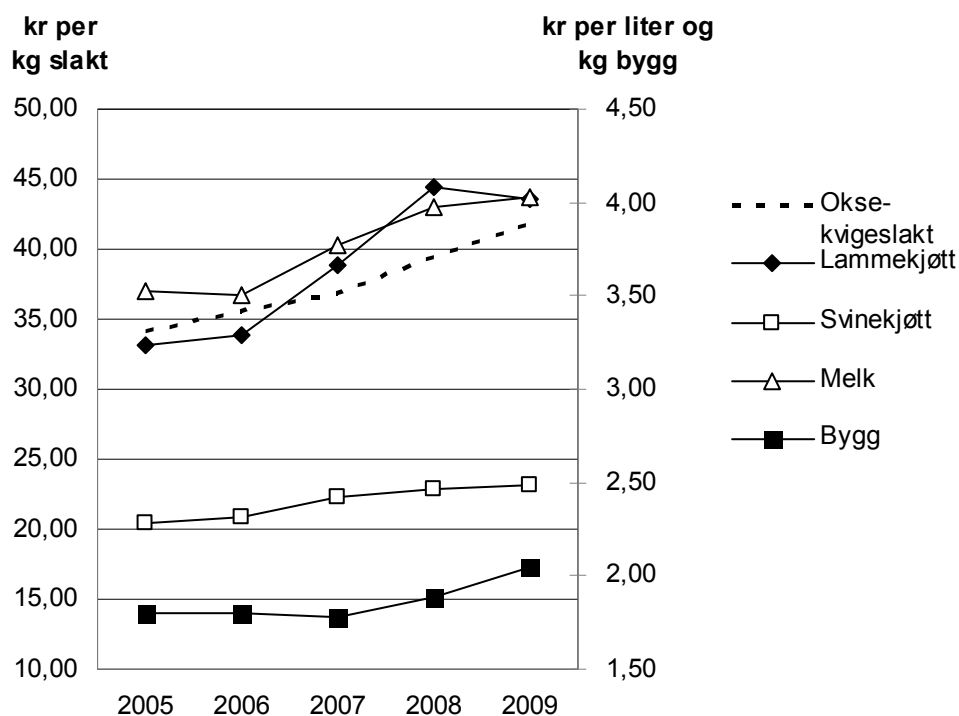

Figur 3.4 Endringer i produktiviteten på Østlandet. 2005 = 100 prosent

3.3 Produktpriser

Siden kombinasjonen produsert mengde og pris er en viktig del av grunnlaget for inntektene, skal vi se litt nærmere på de prisene som er oppnådd i femårsperioden. Tallene er hentet fra tabellene for produksjonene. Prisene på produktene fra jordbruket har variert en god del de siste 5 årene. Antall bruk med økologisk produksjon kan påvirke prisene. Både kjøttprisene og melkeprisen har hatt stigning siden 2006. Prisen på bygg har økt siden 2006 og ligger nå 25 øre over 2005. Havreprisen har økt hvert år og ligger nå 34 øre over 2005. På kornbruka betyr hveteprisen mer enn byggprisen på grunn av overgang fra bygg/havre til hvete (2009 har en liten tilbakegang) som både har større avling og høyere pris om kvaliteten blir god. Siden 2005 har pris på hvete gått ned med 13 øre til 2008, men går nå opp igjen fra kr 2,03 til kr 2,18. For dyrkerne kan høsteværet bety mye for prisen idet dårlig berga hvete blir priset ned til førhvetet med betydelig lavere pris.

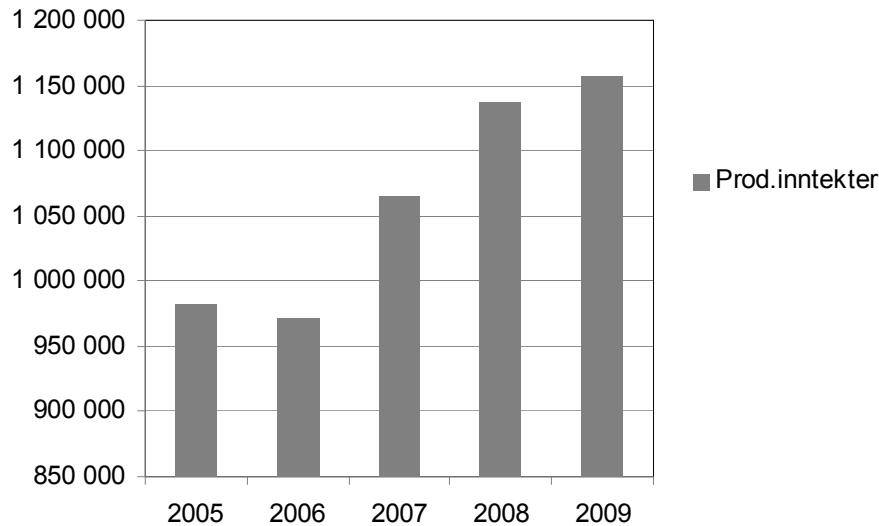
Prisen på kvige- og oksekjøtt har økt med kr 7,71 per kg eller 23 prosent i perioden. Lammekjøttprisen har økt fra 2005 til 2008 med kr 11,31, men har falt siste året med 88 øre eller 2 prosent. Svinekjøttet har hatt en oppgang på kr 2,74 per kg, mens smågrisen har hatt en prisstigning på 19 prosent siden 2005 på tross av en liten nedgang i 2009. Melkeprisen har steget siden 2006, og ligger nå på kr 4,03 – 15 prosent over 2005.

Figur 3.5 Priser for produkter på Østlandet. Løpende priser

3.4 Produksjonsinntekter

Produksjonsinntekter er inntekt fra produksjon av husdyr- og planteprodukter og tilskudd. Produksjonsinntektene uttrykt i 2009-kroner, viser stabilitet de to første årene, se figur 3.6. Deretter er det tydelig vekst de tre neste årene. Inntektene var kr 43 900 eller 4 prosent høyere i 2009 enn i 2008 målt i løpende priser. Økningen i konsumprisindeksen var 2,6 poeng. Økningen i produksjonsinntekt skyldes bedre priser på mange produkter som melk og slakt, alle kornslaga samt økte tilskudd for sau, men dårligere kornavlinger trekker inntekten kraftig ned for bruk med korn.

Figur 3.6 Gjennomsnittlig produksjonsinntekt per bruk 2005–2009 i 2009-kroner

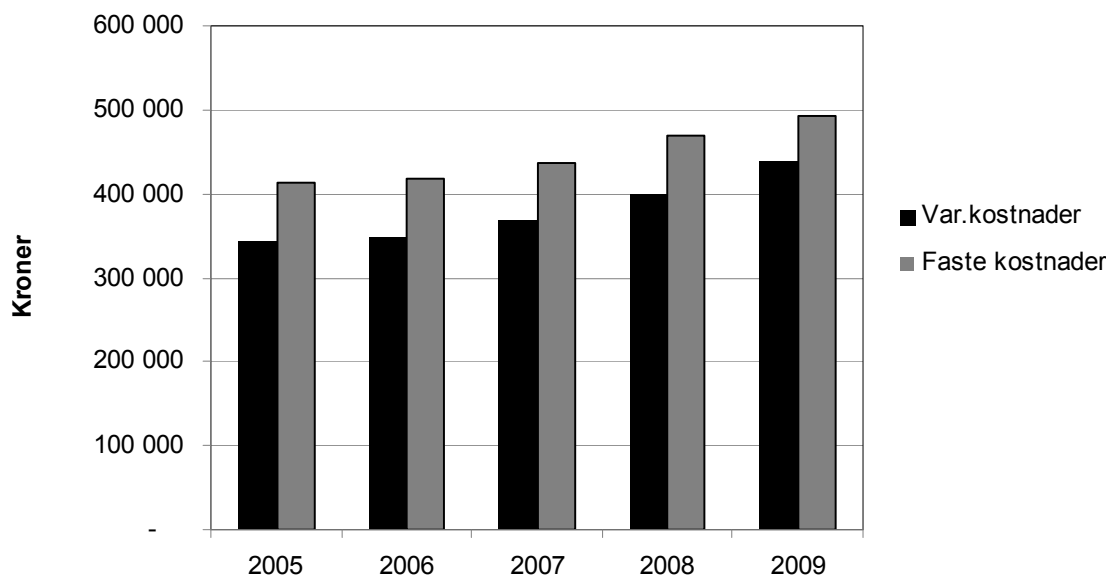
Omfanget av produksjonene har økt for de fleste bruk, det gjelder både jordbruksarealet og antallet husdyr per bruk med husdyrdrift, unntatt sauebruka der dyretallet går litt ned. Overgang fra bygg/havre til hvete med langt bedre pris kombinert med gode avlinger i 2007 og 2008, har bidratt til økte inntekter også på kornbruka disse årene. Hvetearalet utgjorde 28 prosent av kornarealet i 2005 og har steget til 36 prosent på 5 år. 2009 bød på dårlige vekstvilkår for kornet slik at avlingene i snitt bare er 82 prosent av snittet for de fire foregående årene.

3.5 Variable og faste kostnader

De variable kostnadene stiger litt som følge av økt produksjon på bruka, men størst betydning har nok prisstigningen på innsatsfaktorer. Totalt for femårsperioden har de variable kostnadene målt i løpende priser steget med kr 123 500 eller 39 prosent. Størst økning er det på varegruppene andre forbruksartikler (51 %), kraftfôr (47 %), gjødsel og kalk (39 %).

De faste kostnadene har økt jevnt over femårsperioden, fra kr 379 300 i 2005 til kr 491 800 i 2009. Det er en økning på kr 112 500 eller 30 prosent. Størst bidrag til økningen kommer fra leid arbeid (43 %), drivstoff (35 %), andre faste kostnader (35 %), og maskinleie som har økt med 31 prosent. Økningen i drivstoffkostnader følger økningen i produksjonsvolum, men må også sees i sammenheng med økt aktivitet i andre næringer; overskuddet fra tilleggsnæringer er økt med 18 prosent i perioden (fra kr 42 860 til kr 50 570), mens andre næringer har doblet overskuddet til kr 45 700. Jordbrukets kompensasjon for kostnadene til drivstoff, vedlikehold og avskrivninger av maskinpark ligger i inntektsposten «Leieinntekter, traktor og redskap» som har økt med 35 prosent i perioden. Avskrivninger på driftsbygg har økt med 34 prosent i perioden som følge av betydelige investeringer de siste årene. Derimot har avskrivninger på maskinparken bare svak økning pga mer leasing av traktorer og maskiner og økt omfang av maskinleie. Veksten her har imidlertid stoppet opp i 2009 siden kostnaden er kr 500 lavere enn i 2008.

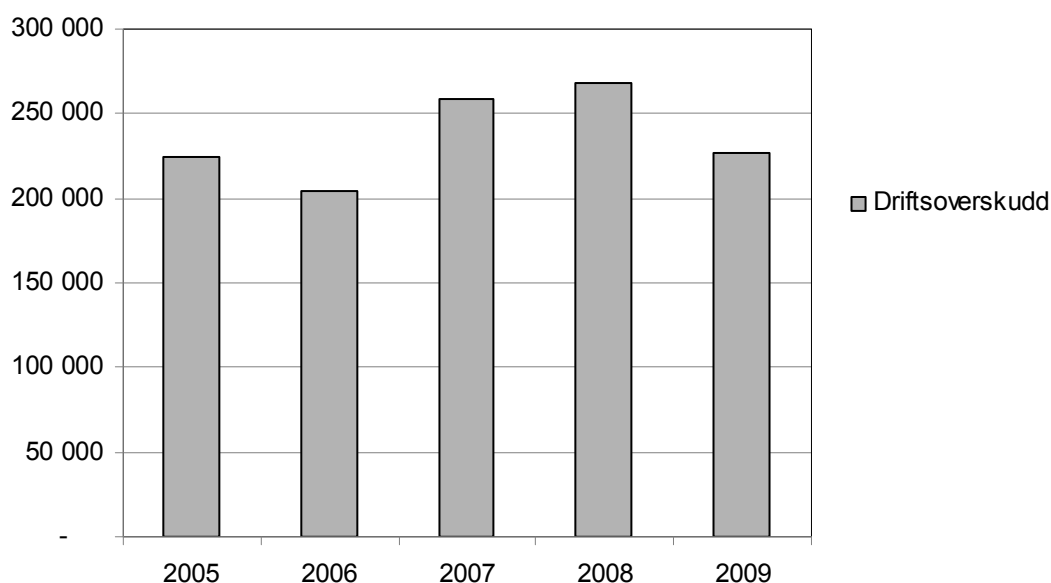
Figur 3.7 viser hvordan disse endringene ser ut i sum når de uttrykkes i 2009-kroner. Da er økningen i variable kostnader over perioden størst, mens de faste kostnadene har steget noe mindre.

Figur 3.7 Variable og faste kostnader 2005–2009 i 2009-kroner

3.6 Økonomisk resultat

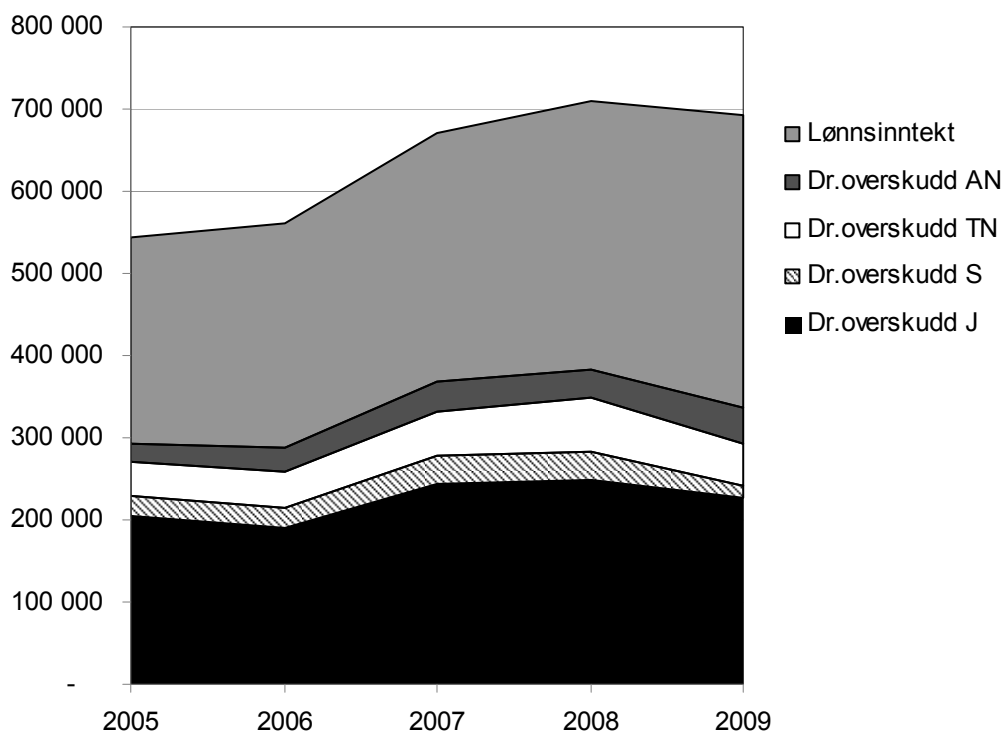
Om vi setter sammen tallene for produksjonsinntekt, variable og faste kostnader, får vi et inntrykk av hvordan driftsoverskuddet har endret seg i den siste femårsperioden. Figur 3.8 viser at driftsoverskuddet fra jordbruket gikk klart ned fra 2005 til 2006, mens 2007 viser en klar økning. Også 2008 viser økning i løpende kroner, men sterk prisvekst dette året demper veksten i 2009-kroner. Overskuddet i 2009 ble betydelig lavere enn 2008 på grunn av dårlige kornavlinger og prisvekst særlig i variable kostnader.

Figur 3.8 Driftsoverskudd jordbruk på Østlandet 2005–2009 i 2009-kroner

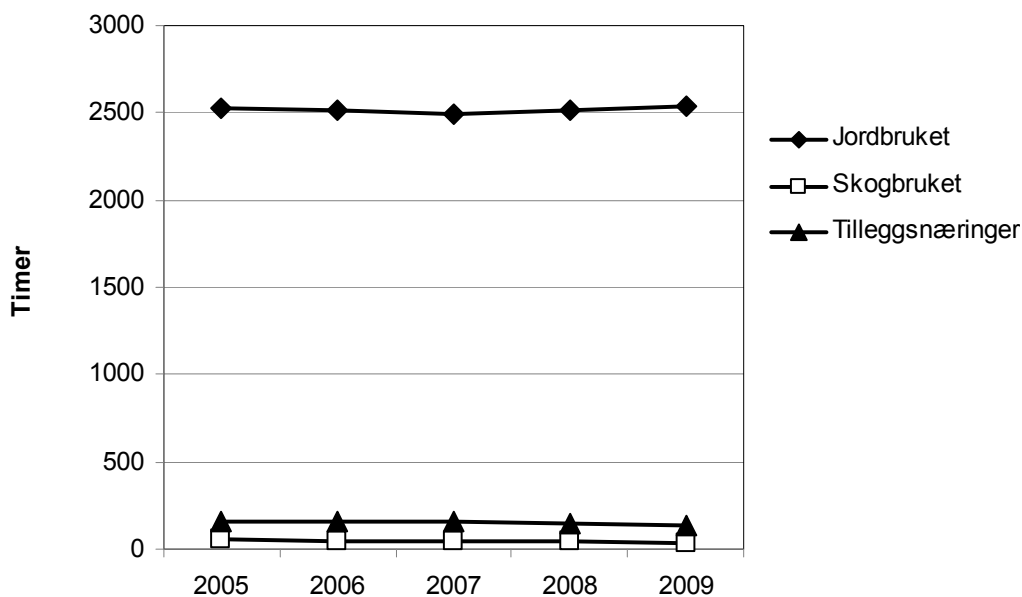
De samlede økonomiske resultatene på bruka blir presentert i figur 3.9, der det nederste feltet viser driftsoverskudd fra jordbruket, neste felt viser driftsoverskudd fra skogen, de to neste er overskudd fra tilleggsnæring (TN) og annen næring (AN), mens det øverste feltet viser lønnsinntekter. Lønnsinntekter har i femårsperioden fått større og større betydning for brukerfamiliens nettoinntekt. Skogbrukets bidrag til nettoinntekten er lite, og i 2009 ble det enda mindre. Årsaken til dette er nok at skogen i dag drives hovedsakelig av entreprenører med stort og moderne utstyr. Samtidig har tømmerprisene hatt små endringer de siste årene unntatt en økning fra 2007. Disse forholdene bidrar til at skogeieren ikke får så mye overskudd ut av sitt eierskap om ikke han eller hun sjøl bidrar aktivt i skogen.

Overskuddet i tilleggsnæring øker i 2007 og 2008, men faller så tilbake i 2009. Annen næring har betydd mindre enn tilleggsnæringene, men øker i 2009 nesten opp til samme nivå som tilleggsnæringene. Forklaringen kan være at tida hos de fleste brukerne bli brukt mer til lønnsarbeid enn til å satse på nye næringer. Det ligger også i tallene at det er relativt få bruk som får store overskudd ut av disse næringene. De fleste har hittil bare mindre inntekter herfra eller underskudd i en oppstartfase. Vi har tatt med noen flere detaljer om disse næringene i kapittel 2.

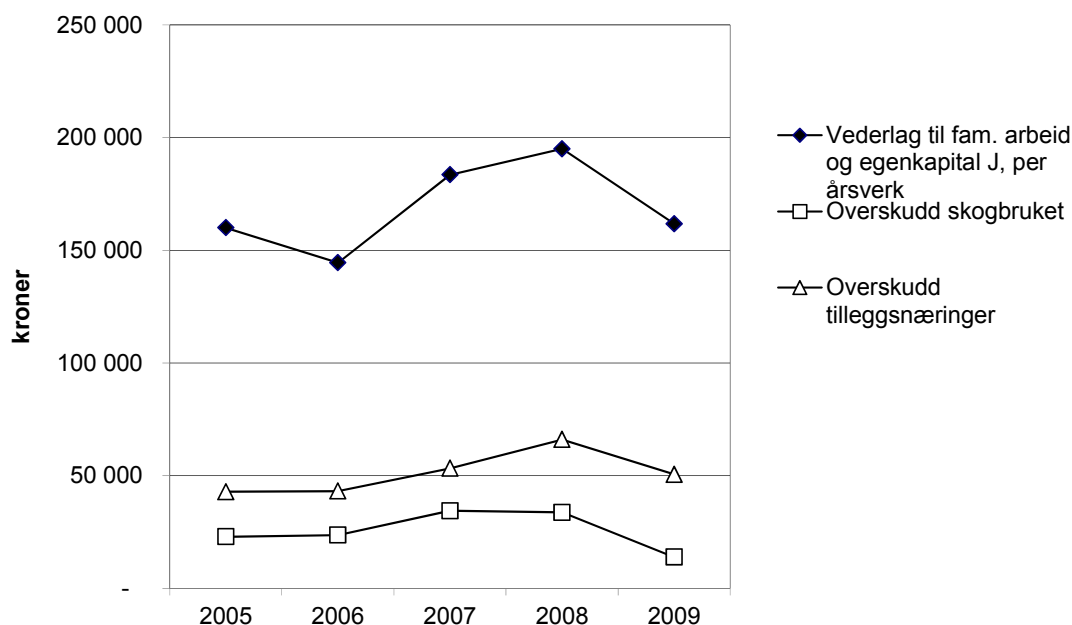
Figur 3.9 Ulike bidrag til nettoinntekt Østlandet i femårsperioden i løpende priser

Lønnsinntektene på bruka har steget betydelig i perioden, også i 2007 og 2008 med betydelig bedre overskudd i Jordbruket. Økningen fortsetter i 2009 slik at lønnsinntekten nå utgjør 52 prosent av nettoinntekten, mot 44 prosent i 2005. Et vesentlig bidrag til nettoinntekten fra tilleggsnæring eller annen næring er knyttet til noen få bruk (se avsnitt 2.4 i kapittel 2). Både renteinntekter og rentekostnader påvirker nettoinntekten. Renteinntektene var kr 13 900 i 2009, mot kr 6 400 i 2005. Renteutgiftene var kr 69 600 i 2009 mot kr 39 100 i 2005.

Figur 3.10 Timer i jordbruk, skogbruk og tilleggsnæring

Arbeidsinnsatsen i jordbruket var svakt dalende fram til 2007, men steg litt i 2008 og 2009; se figur 3.10. Samtidig er det bare ubetydelig endring i timeforbruket til Tilleggsnæringer. Innsatsen i skogbruket var på 51 timer i 2005, men tallet har sunket i perioden til 38 timer i 2009. Vederlaget til familiens arbeid og egenkapital per årsverk regnes som et viktig uttrykk for hva brukerne får igjen for innsatsen av arbeid og egenkapital i jordbruket. Fra 2005 til 2006 falt vederlaget på Østlandsbruka med kr 15 000, men så var det stigning i 2007 og 2008. For 2009 er tallet tilbake på 2005-nivå; økningen siste fem år er bare 1 prosent.

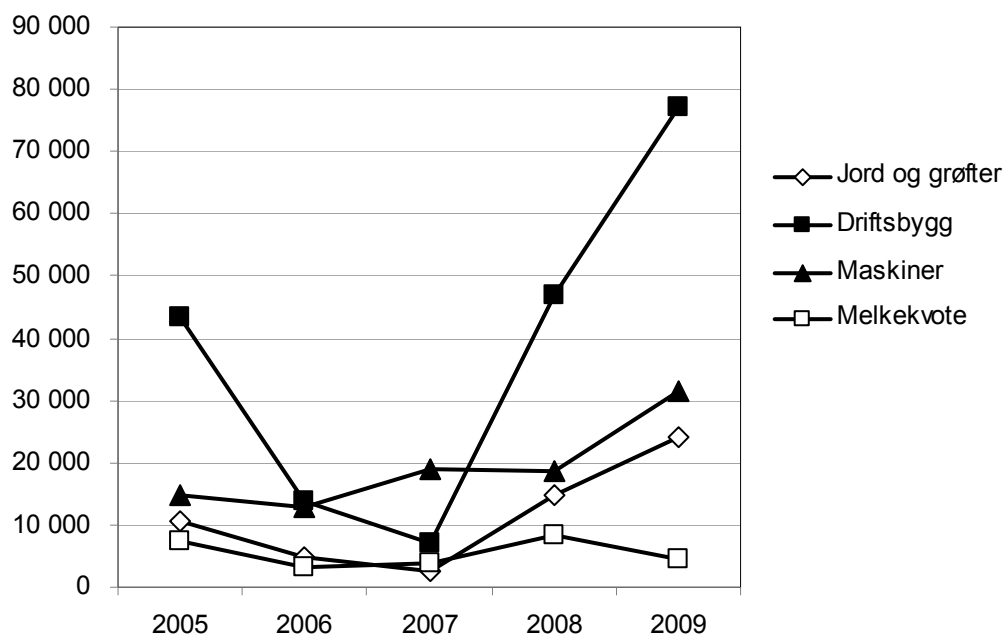

Figur 3.11 Vederlag for familiens arbeid og egenkapital per årsverk, overskudd skogbruk og tilleggsnæringer

3.7 Investering og finansiering

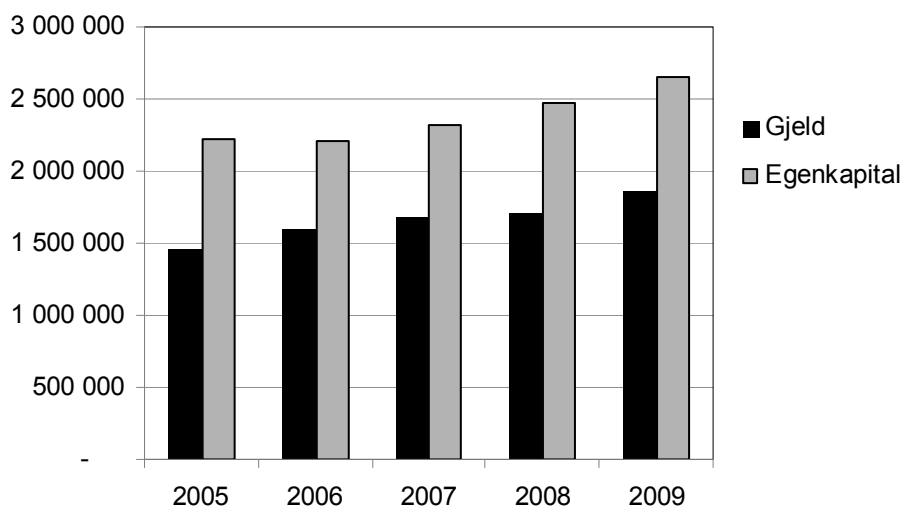
Østlandets jordbrukere kan antagelig velge mellom flere inntektskilder enn brukere i andre deler av landet. Det er ikke utenkelig at denne muligheten påvirker valgene den enkelte bruker foretar med hensyn på framtida. Noen velger å satse videre på jordbruket, mens andre avventer situasjonen. Dette kan vi få et inntrykk av i tallene for nettoinvesteringer, som er sum investert i året med fradrag for avskrivninger, nedskrivninger, tilskudd og frasalg. Nettoinvesteringen er vist i figur 3.12.

Driftsbygg har hatt den største satsingen, med unntak av året 2007. Det er på bruk med bare melkeproduksjon at det investeres mest. Investeringen er størst på flatbygdene. Maskininvesteringene har ligget lavere, men viser tydelig økning i 2009. Dette kan komme av en viss nedgang i leasingkostnadene, men her kommer også den lave renta inn i bildet og gjør sammenhengen usikker. Figuren viser at kjøp av melkekvoter og investering i jord og grøfter utgjør forholdsvis beskjedne beløp i gjennomsnitt for alle bruk. Det er positivt at satsingen på jord og grøfter i 2009 er omtrent det dobbelte av årene før.

Figur 3.12 Nettoinvesteringer i snitt på alle bruk Østlandet i 2009-kroner

Synet på investeringer vil også være påvirket av forholdene omkring gjeld og egenkapital. Vi skal derfor se på hvordan disse faktorene i økonomien har endret seg fra 2005. Figur 3.13 viser at både sum gjeld og egenkapitalen har økt i denne perioden; gjelda har steget med 40 prosent mens egenkapitalen har vokst 30 prosent. Målt som andel av totalkapitalen har egenkapitalen falt fra 60 prosent i 2005 til 59 prosent i 2009.

Figur 3.13 Gjeld og egenkapital på Østlandet 2005–2009 i 2009 kroner

4 Utviklingen for noen viktige driftsformer

I dette kapitlet presenterer vi nøkkeltall for den økonomiske utviklingen de siste fem åra for de viktigste driftsformene på Østlandet. Dernest ser vi på forholdene i det enkelte fylke. Først noen ord om den enkelte driftsformen:

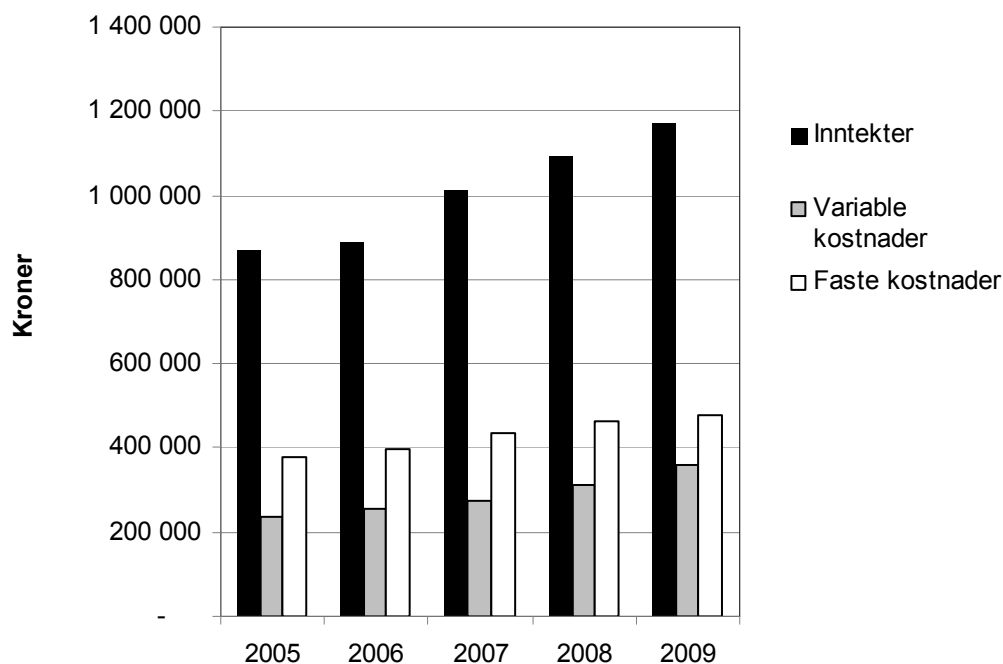
- Driftsformen «melk» omfatter både rein melkeproduksjon og kombinert produksjon av melk og storfeslakt. Hovedtallene er fra andre bygder, men utviklingen på flatbygdene er også nevnt.
- Driftsformen «korn» er ren korndyrking uten noe vesentlig husdyrhold. Tallene er bare fra flatbygdene.
- Driftsformen «korn og melk» tilsvarende den kombinerte driftsformen kornproduksjon, melkeproduksjon og storfeslakt. Tallmaterialet er hentet kun fra flatbygder.
- Tallmaterialet for «korn og svin» er hentet kun fra flatbygder.
- Tallmaterialet for «sauhold» er hentet kun fra andre bygder.
- Tallmaterialet for «kjøttfe» er hentet fra hele Østlandet.

En viktig generell kommentar som gjelder for alle driftsformer, er at gjennomsnittlig jordbruksareal (daa) og antall husdyr per bruk har økt i perioden med unntak av sauebruka og kornbruk i andre bygder. Isolert sett vil denne utviklingen gi en økning i både produksjonsinntekter og kostnader, men det økonomiske resultat avhenger også av prisnivået på produktene og innsatsfaktorene, og av tilskudd.

4.1 Melk

Hovedomtalen av melkeproduksjon er basert på tall henta fra området Andre bygder på Østlandet hvor 51 bruk er med i 2009. Flatbygdenes melkebruk blir færre og færre, men de 29 bruka som var med i 2009, er kort omtalt sist i dette avsnittet. I løpende kroner (se tabellene bakerst i heftet) steg produksjonsinntektene svakt de første to årene i perioden, men skjøt ekstra fart de tre siste årene. Forklaringen på inntektsendringen finnes først og fremst i bedre priser på melk og kjøtt, men også et økt volum på melk. Melkesalget per bruk og år har økt i femårsperioden fra 85 748 til 116 417 liter; en økning på 36 prosent. Bak dette ligger en økning i kutallet på 25 prosent, mens melkemengden per ku har økt med 6 prosent; den ligger nå tett oppunder 7 000 kg. Gjennomsnittlig melkepris lå på kr 3,52 i 2005, mot kr 4,03 i 2009. I 2005 var prisen på kukjøtt kr 29,11 per kg mens annet storfekjøtt lå på kr 34,16. Fem år seinere er prisen kommet opp i kr 34,72 per kg for kukjøtt, mens annet storfekjøtt har steget med kr 7,71 per kg i perioden. Kjøttmengden per bruk har økt med 869 kg i perioden – eller 22 prosent.

Figur 4.1 viser en vekst i produksjonsinntektene for bruk med melkeproduksjon og storfeslakt fra 2005 til 2009; den er på 48 prosent målt i løpende priser. Det kjedelige er at både variable og faste kostnader også har økt kraftig i denne perioden; de variable kostnadene med 65 prosent og de faste med 38 prosent.

Figur 4.1 Inntekter og kostnader for melkebruk andre bygder Østlandet i 2009-kroner

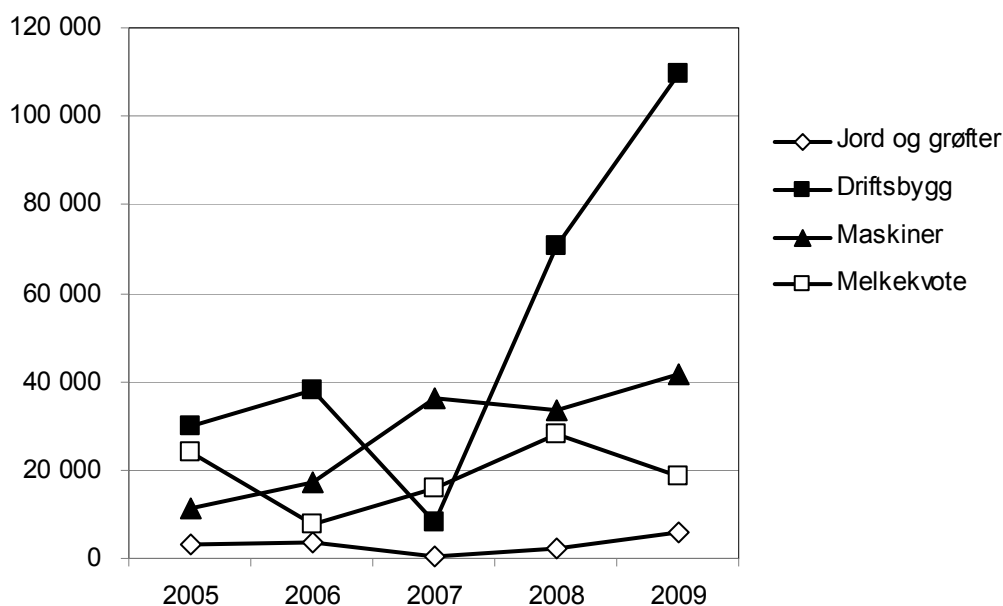
Tilskuddene har i femårsperioden økt med kr 105 100 per bruk målt i løpende kroner. Årsaken er økte arealer og flere kyr, samt økning i tilskuddene som fordeles via fylkene. Dessuten er tilskudd til beiting økt gjennom økte satser per dyr og dessuten utvidet med et nytt tilskudd. Avløsertilskuddet har også økt i perioden med snau kr 13 000 fordi maksimumsbeløpet for refusjon har steget. Samlet økning for alle tilskudd i perioden er på 34 prosent. Det gjør at tilskuddene nå utgjør en tredel av totale inntekter på disse mjølkebruka.

Sum variable kostnader øker i takt med økt omfang av produksjonen, og med stigende priser på driftsmidlene. Fra 2005 til 2009 har sum variable kostnader målt i løpende priser økt med kr 140 800, eller 65 prosent, på melkebruk i Andre bygder. Størst økning kommer fra posten gjødsel og kalk, som er mer enn doblet i perioden. Også posten forbruksartikler har økt friskt, med kr 29 000 eller 68 prosent. Kostnadene til kraftfôr har steget fra kr 116 200 til kr 191 200 (65 %), langt mer enn økningen i volum.

De faste kostnadene per bruk i 2009 var kr 476 200, som er en økning på kr 130 000, eller 38 prosent, på fem år. Samtidig har jordbruksarealet økt med 31 dekar, mens kutallet har økt med 3,8 årskyr. Størst bidrag i kroner til økte faste kostnader kommer fra andre faste kostnader med kr 34 300, leid arbeid med kr 32 500; maskinleie er doblet i perioden men viser likevel en liten nedgang fra 2008. Kostnaden til drivstoff har økt med kr 9 300 mens vedlikehold driftsbygg og teknisk vedlikehold begge har økt med 21 prosent. De resterende postene har lavere økninger.

Endringene i femårsperioden har ført til at driftsoverskuddet for melkebruka i andre bygder har økt med kr 107 800, som er opp 47 prosent. Økningen har kommet fra 2006 som var litt svakere enn 2005.

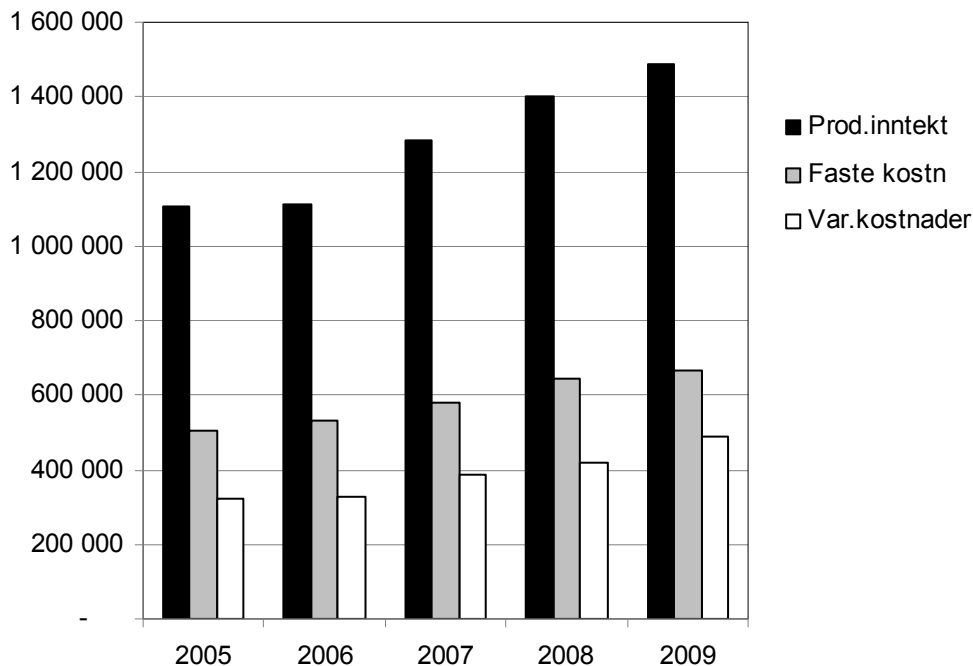
Figur 4.2 viser at investeringene på melkebruk i Andre bygder har vokst kraftig i kjølvannet av større overskudd. Grappa driftsbygg og maskingruppa er firedoblet fra 2005. Investering i melkekvote har gått mer i bølger, og hadde en topp i 2008. Grappa jord, grøfter og vannanlegg har ikke så store investeringer, men tallene er likevel doblet fra 2005 til 2009. Dette kan sees i sammenheng med økte melkekvoter og dyretall. Uten et godt grovfôrgrunnlag blir det lite overskudd av mer melk og kjøtt.

Figur 4.2 Nettoinvesteringer på melkebruk, andre bygder på Østlandet. 2009-kroner

Melkeproduksjon på flatbygdene

Melkebruka på flatbygdene ser ut for å fortsette å minke i det vi bare har 29 bruk med i 2009-tallene. Produksjonsinntektene ligger ca. kr 312 000 høyere enn for melkebruka i andre bygder. Årsaken er større bruk med ca. 35 tonn mer levert melk og 1,2 tonn mer storfekjøtt per bruk. I femårsperioden har melkesalget økt med ca. 32 600 liter per bruk mens kjøttproduksjonen har økt med 1200 kg. Produksjonsinntektene viser en økning på ca. kr 470 300. På disse bruka har tilskuddene økt med kr 106 000 på grunn av stigning i de fleste ordningene. De variable kostnadene har økt med ca. kr 194 000 i perioden. Her bidrar posten gjødsel og kalk med kr 21 400 (71 %), kraftfôr med kr 95 400 (63 %) og forbruksartikler med snaue kr 40 000 (68 %), mens de andre postene bare har mindre økninger. Inntekter og kostnader er vist i figur 4.3.

Figur 4.3 Inntekter og kostnader for melkebruk på flatbygdene, 2009-kroner

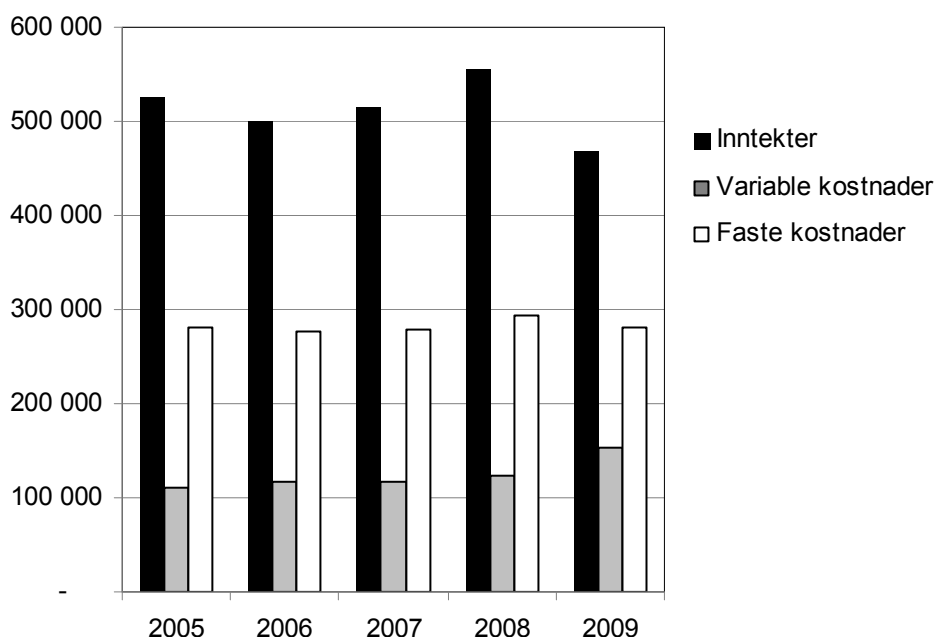
På flatbygdbruka har de faste kostnadene økt med kr 201 300 i perioden, en økning på 43 prosent. De største bidragene til denne økningen kommer fra maskinleie med kr 39 500, leid arbeid med kr 39 800 og andre kostnader med en økning på kr 38 000. Driftsoverskuddet for flatbygdbruka økte fra kr 259 000 i 2005 til kr 333 800 i 2009, eller en økning på 29 prosent.

4.2 Kornproduksjon

Produksjonsinntektene for kornproduksjon er naturlig nok særlig påvirket av årlige variasjoner i avlingsnivå og kvalitet hvor værforholdene spiller en viktig rolle. I femårsperioden har avlingene vært lavere enn normalt både i 2006 og i 2009. I 2008 var avlingene litt over snittet for alle kornslag. Prisene på korn har gått både ned og opp i perioden målt i løpende priser; bygg har økt med 25 øre per kg, havre med 34 øre per kg, og hvete med bare 2 øre per kg. Arealet på flatbygdene kornbruk økte ikke i 2009; mest sannsynlig fordi vi har fått inn 9 bruk mer enn i 2008. Arealet er nå på 386 dekar mot 380 dekar fem år før. Korn dyrkes på 373 dekar, mens grovfôret har 5 dekar. Det er hvete som dominerer med 36 prosent av kornarealet (opp fra 28 % i perioden), bygg har 33 prosent, mens havren har 24 prosent av kornarealet. Av totalt areal er 108 dekar leid areal, en økning på 11 dekar i femårsperioden. Samlet ga dette en inntektsnedgang fra planteprodukter på ca. kr 27 000 i perioden. Avlinger godt under normalen er årsaken.

Tilskuddene har økt på kornbruka, dels som følge av kompensasjon for synkende kornpriser men også på grunn av økt areal. I femårsperioden har sum tilskudd på bruka økt med kr 9 500 eller 8 prosent. Økningen ligger i tilskudd til kornareal.

De variable kostnadene har økt med kr 51 700, en økning på 51 prosent. Størst økning viser gjødsel og kalk, som har økt med 82 prosent mens arealet bare har økt med fem dekar. Kostnadene til plantevern har steget med 17 prosent, mens såvarer viser økning på 28 prosent.

Figur 4.4 Inntekter og kostnader for kornproduksjon på flatbygdene, 2009-kroner

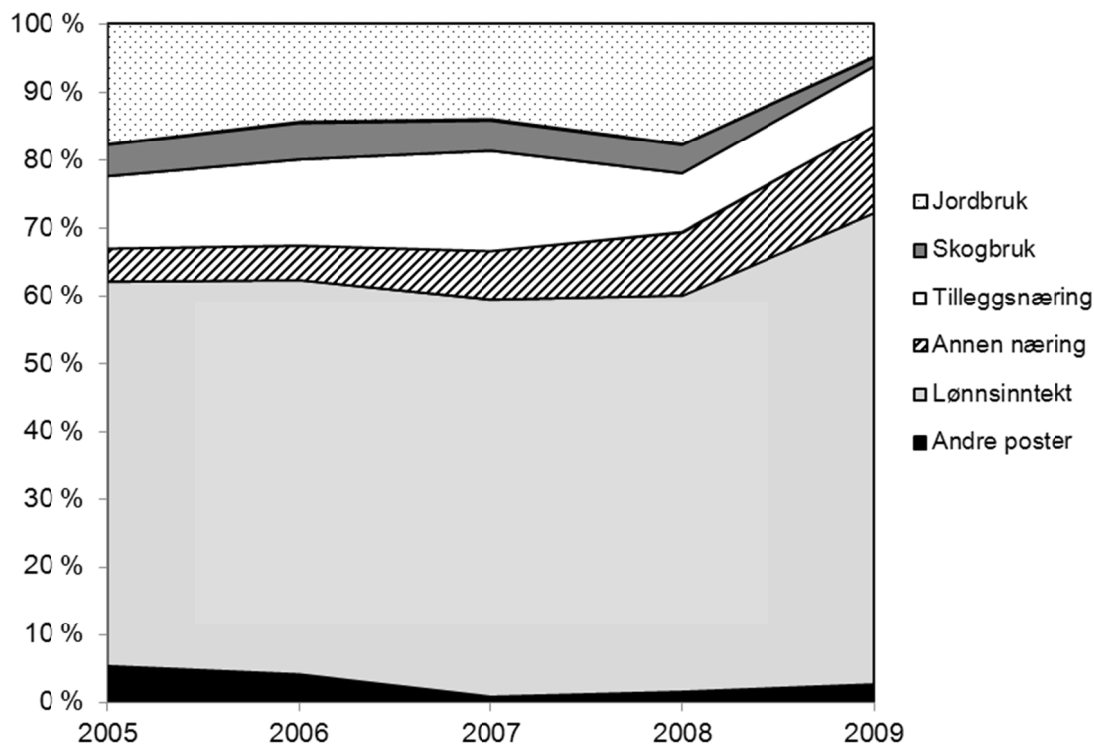
De faste kostnadene i kornproduksjon har steget med 16 prosent i femårsperioden, fra kr 247 300 til kr 286 900. Størst økning i kroner har andre kostnader som har økt med kr 9 300; maskinleie har økt med kr 6 000; det samme har avskrivninger på maskingruppa. Dessuten øker kostnaden til drivstoff med kr 5 000 i perioden som følge av høyere priser. Det har vært svake nettoinvesteringer i driftsbygg i perioden, med unntak for siste året som er en dobling av 2008 og 6 ganger mer enn i 2005. Avskrivningene på driftsbygg har bare økt med 11 prosent eller kr 2 800. Bak dette ligger negative nettoinvesteringer i både 2006 og 2007. Det faktum at mange av kornbruka går med underskudd legger nok en demper på veksten i kostnadene.

Driftsoverskuddet for kornbruka på flatbygdene har hatt store svingninger de siste fem åra i takt med avlingene. 2009 viser en nedgang på kr 102 000 fra året før og ned kr 89 000 i perioden, eller 72 prosent. Inntekter og kostnader på kornbruka er vist i figur 4.4.

Sammensetning av nettoinntekt

Nettoinntekten på kornbruka har i femårsperioden sunket med ca. kr 1 500. Bidragene fra de ulike næringene beskriver hvordan situasjonen har endret seg for kornbruka. Før var jordbruket en større bidragsyter enn nå. Samtidig har lønnsinntektens andel av nettoen økt jevnt med 22 prosent i femårsperioden. Overskuddet fra tilleggsnæringer (= utnyttelse av jordbrukets eiendeler i virksomhet utenom jordbruket) økte fram til 2007, men har så falt tilbake slik at 2009 er 9 prosent lavere enn 2005. Andre næringer helt utenom landbruket, har økt i perioden slik at overskuddet for 2009 ligger 2,6 ganger høyere enn 2005. Andelen disse næringene utgjør av nettoinntekt er 22 prosent i 2009. Netto rentekostnader er gått opp fra kr 22 300 i 2005 til kr 40 500 i 2009.

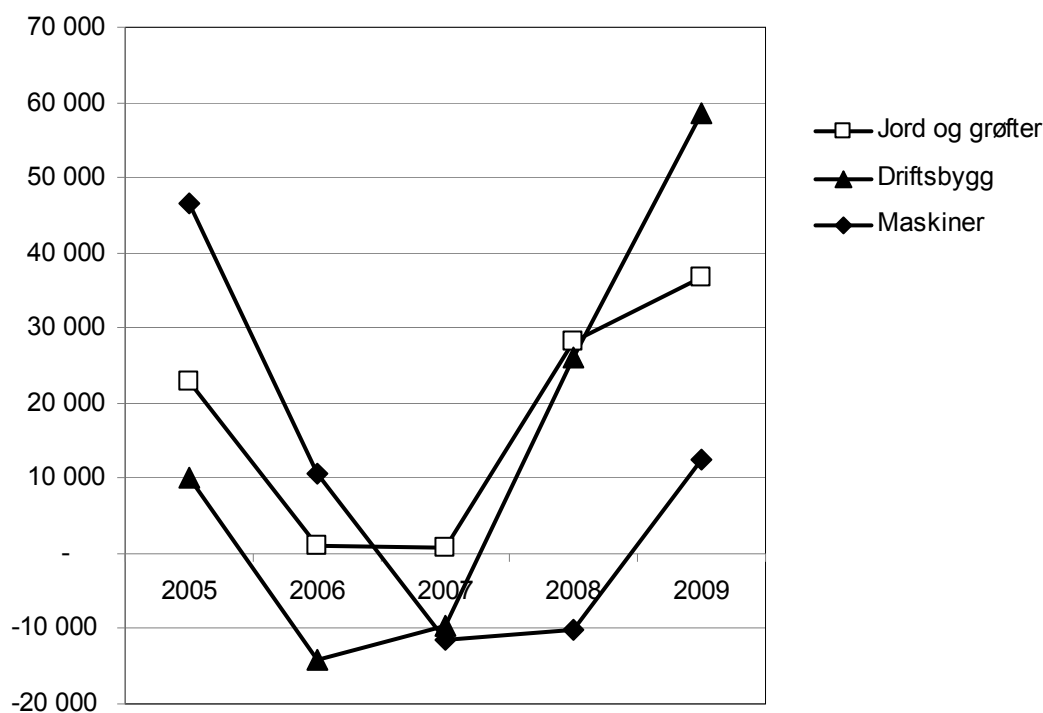
Også arbeidsinnsatsen på kornbruka er i endring. Det totale timetallet i jordbruket har sunket fra 987 timer i 2005 til 841 i 2009. Av dette har familien selv bidratt med 90 prosent i 2005 mot 91 prosent i 2009. Årsaken er at leid arbeid er redusert med ca. en tredel. Timetallet i Tilleggsnæringer hadde en topp i 2006 med 191 timer, men har nå sunket til 119 timer i året. Nettoinntektens kilder er vist grafisk i figur 4.5. Andre poster består av pensjoner/sjukepenger, utbytte/gevinst verdipapirer, årlige erstatninger, familiens arbeid på nyanlegg, samt renteposter og kostnader til kår. Sjukepenger og pensjoner er en betydelig post, men den blir nesten «spist opp» av netto rentekostnad.

Figur 4.5 Bidrag til nettoinntekten i prosent fra de ulike næringene på kornbruk

Investeringer på flatbygdenes kornbruk

Investeringene på kornbruka på Østlandet har variert mye siste fem år, men kom i 2009 opp i kr 107 900 etter negative tall i 2006 og 2007. Figur 4.6 viser investeringene fordelt på ulike grupper av eiendeler for de 68 kornbruka på flatbygdene. Maskingruppa viser nå positive tall etter negative tall i både 2006 og 2007. Driftsbyggene fikk et løft i 2008 og 2009 etter to år med negative tall.

Figur 4.6 Nettoinvesteringer på kornbruk på Østlandets flatbygder i 2009 kroner

Kornbruk i andre bygder

Antallet kornbruk i Andre bygder på Østlandet er synkende i vårt tallmateriale, det var 21 bruk i 2005 og bare 14 bruk i 2009. Disse bruka har redusert sitt areal i perioden med 15 dekar. Havre dominerer over bygg og hvete i 2008 og i 2009. Avlingene i 2009 ligger ca. 70 FEm lavere per dekar enn på flatbygdene. Prisene på korn er høyere enn året før. Jordbruksoverskuddet på disse bruka har variert i perioden, fra kr 53 600 i 2005 til kr -13 100 i 2009 som følge av lave avlinger og at gjødselkostnadene økte med 66 prosent.

Skogbruket bidro godt til inntektene i 2007 og 2008. I 2009 er dette overskuddet bare kr 35 400, eller ca. kr 9 000 lavere enn i 2005. Tilleggsnæringer har mindre overskudd enn på flatbygdene. Her er overskuddet kr 56 600 i 2009. Andre næringer ligger bare på kr 7 800; en tredel av 2005. Lønnsinntekten var på kr 384 000 i 2005 og har steget til kr 574 400 i 2009 – en økning på 49 prosent i perioden. Det betyr at lønnsinntekten i 2009 bidro med 87 prosent av nettoinntekten på disse bruka.

4.3 Kombinert kornproduksjon og svinehold

Lønnsomheten i kombinasjonen kornproduksjon og svinehold er følsom for svingninger i årsvekst, kornpriser og markedet for svinekjøtt. Kornavlingene på disse bruka var godt over middels i 2008, men falt til godt under snittet i 2009. Prisene på bygg var 32 øre høyere i 2009 enn i 2005, mens hveteprisen lå 6 øre høyere. Kornarealet er økt med 17 dekar i perioden, og er nå på 404 dekar. Andelen bygg og havre har gått opp, mens hvetearealet har falt med 11 prosent i perioden. Totalt jordbruksareal har bare økt med 23 dekar siden 2005 til 441 dekar; leiejorda utgjør nå 43 prosent av arealet.

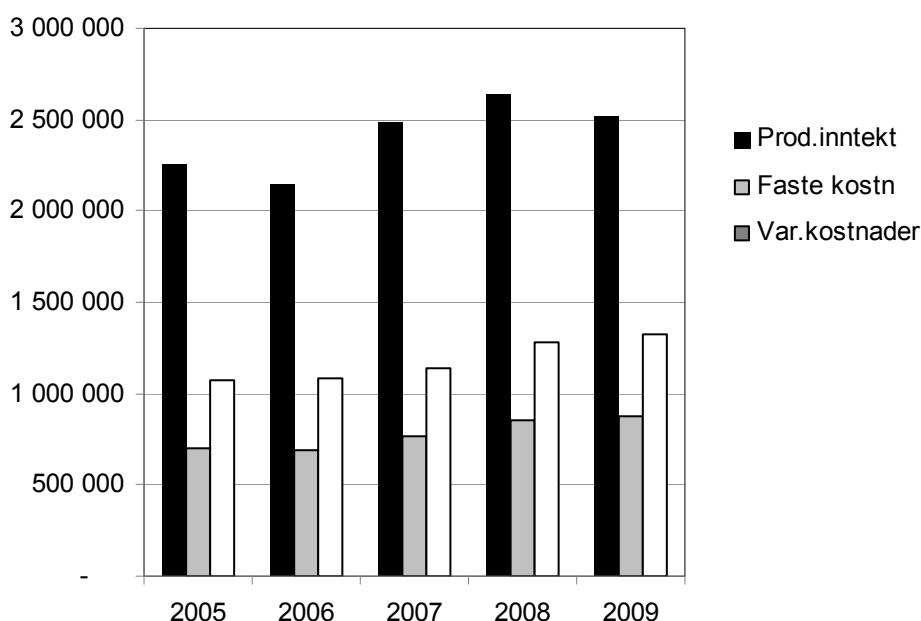
Inntektene fra planteprodukter svinger med avlingene, og var 17 prosent av alle inntekter i 2009. Det er svineholdet som dominerer med 73 prosent av totalinntekten. Tilskuddene på disse bruka er små i forhold til andre bruk og utgjør under 10 prosent av

inntektene. Likevel har disse tilskuddene økt med kr 25 000 i perioden. Det er arealtilskuddene og regionale tilskudd som bidrar til økningen. Inntektene fra leiekjøring for andre (dvs. den leia som tilleggsnæringen betaler til jordbruket for maskinene) økte svakt fra 2005 men falt litt tilbake i 2009 og bidro da med kr 26 900, eller 20 prosent mer enn i 2005.

Prisen på svinekjøtt ligger i 2009 kr 2,74 over 2005-nivået, og når en maksimum dette året. Smågrisprisen hadde sitt maksimum i 2008, og ligger nå på kr 856 eller 7 prosent lavere enn året før. Antall smågriskull har økt fra 81 i 2005 til 109 i 2009, og antall salgbare smågriser har økt fra 889 til 1105 per bruk, nesten 24 prosent flere. Tallet på purker har derimot ikke økt, men gått ned til 34. Forklaringen på dette er at flere av bruka i denne gruppa er med i purkeringer hvor purkene leies inn og ikke registreres som egne avlsdyr ved årsskiftet. Dermed synker antall bruk med egne purker, mens kostnaden til leie av dyr øker. Økningen i smågristallet har gått til økt salg av smågris, fra 348 til 653 på 5 år. Andelen av smågrisene som selges som livdyr, har økt fra 39 prosent av de salgbare smågrisene i 2005 til 59 prosent i 2009. Resten er føret fram til slakt på bruket. Det har bidratt til at salg av svinekjøtt har økt med nesten 4 tonn til 52,8 tonn per bruk i 2009; en økning på 8 prosent på 5 år.

De variable kostnadene har steget med 34 prosent og utgjør nå kr 1 321 800 per bruk. Økte priser og areal har krevd kr 31 600 mer til gjødsel og kalk, samtidig som kraftfôrkostnaden øker med 42 prosent på grunn av økt framføring av smågris og økende priser. Bruka har i 2009 en kostnad til innkjøp av livdyr på kr 194 500, som er en økning på snaut kr 18 000. Her bidrar nok satelittbruka til mindre dyrekjøp.

De faste kostnadene viser stigning, fra kr 645 900 i 2005 til kr 875 900 i 2009, eller en økning på 36 prosent. Dette skyldes at avskrivninger på driftsbygg har økt med 29 prosent, drivstoff har økt med 21 prosent mens leid arbeid har økt med 35 prosent. Posten leie av dyr har blitt 4 ganger så stor på fem år – i 2009 kr 140 100. Men andre faste kostnader har også vokst: kostnader til administrasjon har økt med 19 prosent på fem år.

Figur 4.7 Inntekt og kostnader for kornproduksjon og svinehold i 2009-priser

I 2009 var driftsoverskuddet per bruk kr 322 400, mens det i 2005 var på kr 432 500. Dette gir en nedgang i perioden på 25 prosent. Smågrisprisen som var lav i 2006, ligger i 2009 kr 135 høyere enn i 2005. Denne forbedringen i husdyrholdet greier likevel ikke å demme opp for nedgangen i korninntekten og økte kostnader, slik at overskuddet gikk ned med kr 200 500 i 2009.

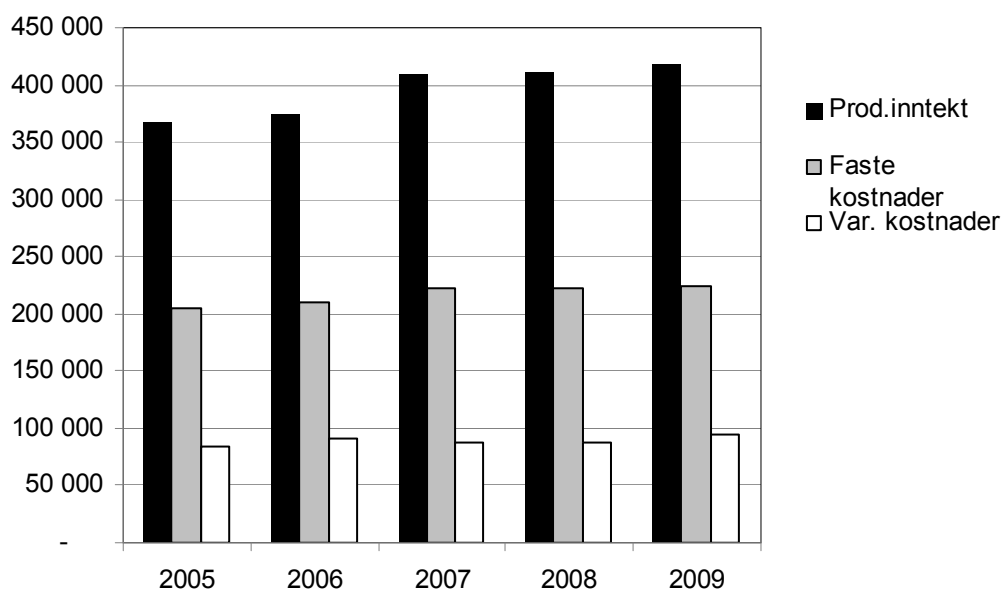
Investeringene på disse bruka lå blant de høyeste på Østlandet i 2008, men ligger betydelig lavere i 2009. Posten driftsbygg er nå kr 63 200, mens maskingruppa ligger på kr 28 600.

Bruka med korn og svin har hatt en ganske stabil sammensetning av nettoinntekten. I 2009 er overskuddet fra jordbruket 25 prosent under 2005-nivået og utgjør 45 prosent av nettoinntekten. For andre brukstyper har denne andelen vært synkende i flere år. Skogens bidrag har variert, og lå i 2009 på sitt høyeste i perioden (ca. kr 30 000). Lønnsinntektenes andel av nettoinntekten utgjør nå 43 prosent av nettoinntekten mot 31 prosent i 2005. Økningen av lønnsinntektene i perioden er på 41 prosent og inntektene ligger nå på kr 309 900.

Tallene for kombinert kornproduksjon og svinehold kommer kun fra Østlandets flatbygder da denne driftsformen er lite utbredt blant driftsgranskningsbruka i andre bygder.

4.4 Sauehold

Sauhold er den driftsformen, sammen med kornbruk i andre bygder, som har lavest produksjonsinntekt og driftsoverskudd gjennom hele perioden. Gjennomsnittsbruket (av et materiale på 28 bruk) har i 2009 et jordbruksareal på 174 dekar og 98 vinterføra sauer (3 mindre enn året før). Kjøttavdråten per sau er 31 kg i 2009; som i 2005. Lammetallet har ligget stabilt på 1,5 lam per vinterføra sau unntatt i 2008 med 1,4. Beiteforhold og problemer med rovvilt kan være årsaken til at avdråten ikke har økt. Et lyspunkt for saueholdet er økte priser på slakt: saueslakt ligger nå på kr 18,87 per kg eller 32 prosent høyere enn 2005. Lammekjøttet som betyr mest, får nå kr 43,53 per kg – eller 32 prosent mer enn i 2005.

Figur 4.8 Inntekter og kostnader for sauehold, i 2009-kroner

Med økte priser på slakt har husdyrinntekten økt med 22 prosent, fra kr 122 300 i 2005 til kr 148 900 i 2009 målt i løpende kroner, og utgjør 36 prosent av total produksjonsinntekt. Tilskuddene har økt med 25 prosent fra 2005, fra kr 193 000 til kr 241 600. Husdyrtilskudd til sau har økt med kr 28 000 eller 52 prosent. De fylkesfordelte tilskuddene bidrar også med kr 8 500 mer enn i 2005.

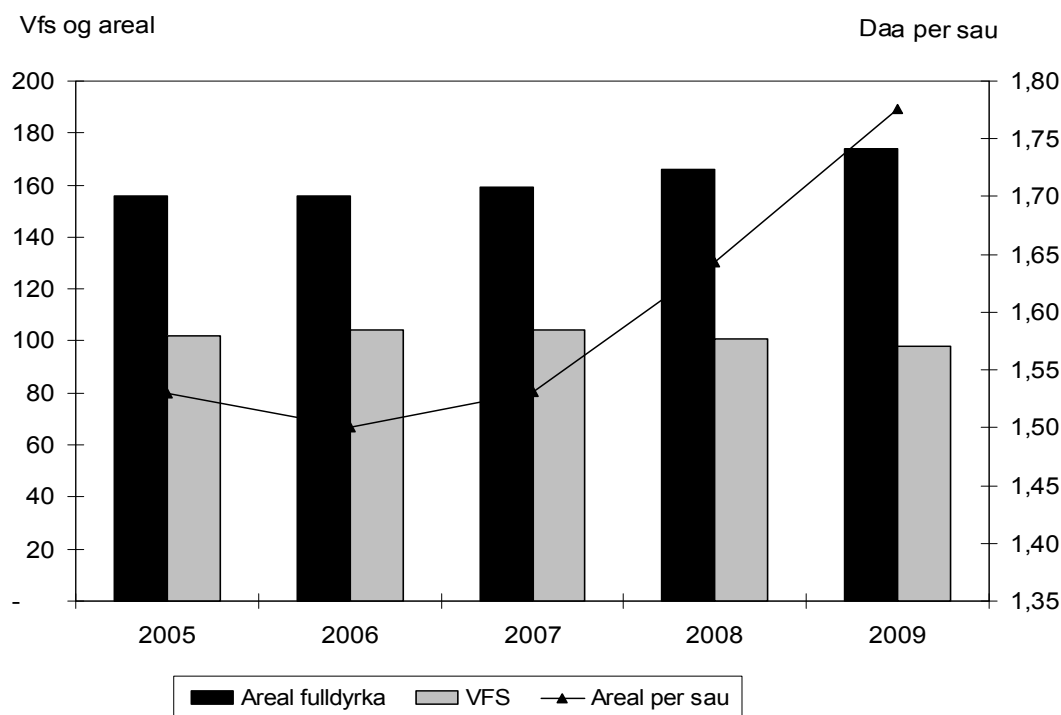
Produksjonsinntektene går opp fra kr 337 200 i 2005 til kr 418 800 i 2009, en økning på 24 prosent. Ullinntekten bare utgjør snaue 4 prosent av produksjonsinntekten i 2009. Inntekter og kostnader på sauebruk er vist i figur 4.8

Sauebrukerne har, i mindre grad enn andre brukere, tjent penger på leiekjøring med egen maskinpark. Overskuddet fra denne kjøringa har økt svakt på fem år og utgjorde i 2009 bare kr 17 500 per bruk.

Variable kostnader har økt med 22 prosent i perioden, hovedsakelig som følge av pristigning på gjødsel, kraftfôr og forbruksartikler. Økningen er på kr 17 100. Det største bidraget til økning kommer fra gjødselkjøp som har økt med 53 prosent.

Faste kostnader i saueholdet har økt fra kr 187 700 (løpende kroner) i 2005 til kr 224 400 i 2009. Økningen er på 20 prosent. Størst betydning i kroner har økningen i andre faste kostnader (kr 12 800), maskinleie (kr 5 600) og drivstoff (kr 2 900). Kostnader til administrasjon utgjør nå 27 prosent av de faste kostnadene og har økt med 27 prosent i perioden.

Overskuddet i saueholdet var kr 72 100 i 2005, og er steget til kr 100 000 i 2009. Med slik «betaling for arbeidet» kan en ikke regne med at folk står i kø for å utvide saueholdet. Dessuten gir rovdyrproblemer i de østlige østlandsområdene mange sauebrukere gode grunner for å slutte med sau. Investeringen i driftsbygg var positiv i 2007, men er negativ i både 2008 og 2009. Maskininvesteringer var negative i 2007 og 2008, men ble kr 4 700 i 2009. Arealet per sau har økt fra 2006, og skyldes en økning i arealet og lavere dyretall i 2009. Tallene er illustrert grafisk i figur 4.9.

Figur 4.9 Areal og sauetall på sauebruk. Andre bygder på Østlandet

Arbeidsbehovet på sauebruk er forholdsvis lavt sammenlignet med andre driftsformer. Det gir brukerfamiliene på sauebruka større muligheter til å skaffe seg lønnsinntekter eller andre

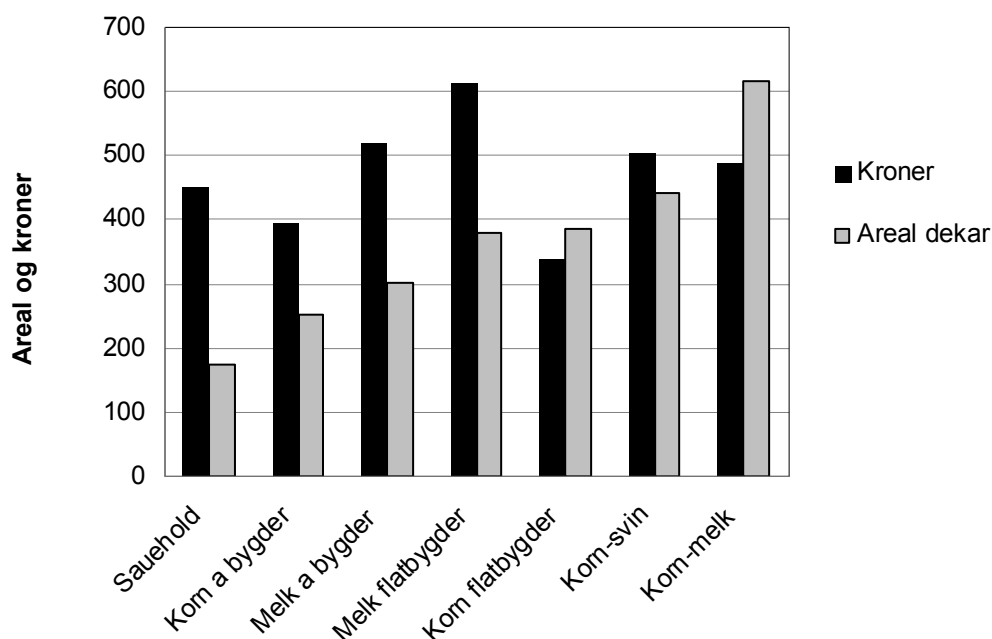
næringsinntekter i tillegg til jordbruket. Dette har ført til at jordbruksoverskuddet har bidratt med en stadig mindre andel av nettoinntekten, men nå har denne trenden snudd. I 2005 var jordbruksoverskuddet snaut 15 prosent av nettoinntekten, mens det i 2009 utgjør 16 prosent. Sauebrukene har et noe varierende overskudd fra tilleggsnæringer i perioden, men 2009 er det nest høyeste beløpet (kr 44 000) disse åra. Overskuddet fra andre næringer er dobla siden 2005 og ender på kr 34 500. Bidraget fra lønnsinntekter betyr mest for økonomien på sauebruka. Lønnsinntektene har steget jevnt i perioden, og utgjør 68 prosent av nettoinntekten i 2009.

Tallmaterialet for sauebruka kommer bare fra Østlandets andre bygder da det finnes få sauebruk på flatbygdene.

4.5 Mekaniseringskostnader per dekar

En interessant faktor i jordbruket som belyser forholdet mellom kostnadsinnsats og areal, er *Netto mekaniseringskostnad per dekar*. Begrepet omfatter alle kontante kostnader til mekanisering samt avskrivninger på slikt utstyr. Så er det lagt til en rentegodtgjøring på kapitalen og en trekker fra jordbrukets leieandel for maskininntektene i skogbruk og tilleggsnæringer. Da har vi netto mekaniseringskostnad.

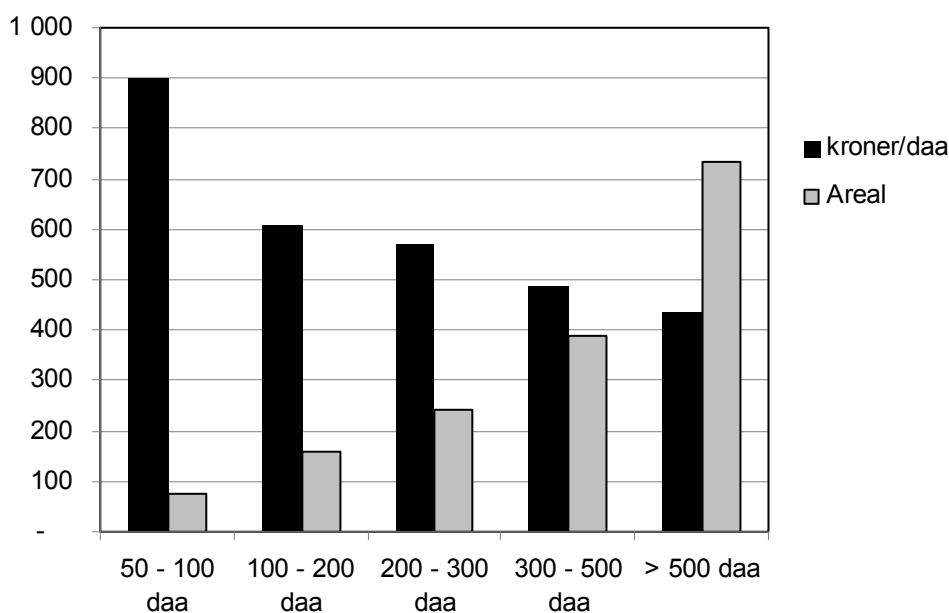
En naturlig tanke er at jo større areal et bruk har, jo lavere burde mekaniseringskostnaden være per dekar. Dette henger sammen med stordriftsfordeler som følger av at en maskin ofte kan brukes på et større areal enn det vi har som gjennomsnittareal på norske gardsbruk. Men det viser seg at dette ikke bare er enkel matematikk. Brukernes innstilling til maskinparken varierer antageligvis kraftig mellom brukere i Norge. Noen har nettopp maskininteressen som sitt viktigste motiv for å drive landbruk. De større brukene har dessuten ofte nyere og større maskiner, og dermed høyere avskrivninger og rentekostnader enn de mindre.

Figur 4.10 Netto mekaniseringskostnad per dekar på Østlandet, 2009, etter produksjon

Figur 4.11 viser gjennomsnittlig areal og netto mekaniseringskostnader per dekar for de mest vanlig driftsformene på Østlandet. Lavest kostnad per dekar har kornbruka på flatbygdene, sjøl om de ikke har det største arealet. De har derimot det laveste

overskuddet. Korn-melk-bruka har størst areal, men arealkostnaden her er mer enn kr 200 høyere enn på kornbruka. Årsaken er antagelig koblet til totaløkonomien på bruka og kompleksiteten i drifta. Korn-melk krever en mer omfattende maskinpark siden det både skal produseres grovfôr og korn.

Figur 4.11 Netto mekaniseringskostnad per dekar for mjølkebruk på Østlandets andre bygder, 2009, etter arealgruppe

Figur 4.11 viser netto mekaniseringskostnader per dekar for mjølkebrukene på Østlandets andre bygder gruppert etter areal. Figuren viser at det er god sammenheng mellom mekaniseringskostnaden per dekar og arealet på bruket. Det er likevel påfallende at kostnaden ikke blir særlig mye lavere på bruk over 300–500 dekar. Når en sammenligner enkeltbruk, er det tydelig at noen bruk skiller seg ut med et mye høyere kostnadsnivå for maskinparken enn andre.

4.6 Sammenlikning av driftsformer

Lønnsomheten i jordbruket kan variere mye fra år til år, men varierer også mellom de ulike driftsformene. Tabell 4.1 er en direkte sammenlikning av gjennomsnittlig driftsoverskudd for de ulike driftsformene på Østlandet i perioden 2005–2009. Tabellen viser at det er store forskjeller i gjennomsnittlig driftsoverskudd mellom de ulike driftsformene.

Driftsformen sau gir et driftsoverskudd som er en god femtedel av driftsoverskuddet for korn og svin, mens ren kornproduksjon bare oppnår snaut halvparten av gjennomsnittlig overskudd. Her må vi huske at størrelsen på produksjonene er langt fra lik, slik at behovet for arbeidskraft er forskjellig. Det kommer fram i tabell 4.1. Vi har tatt med arealet for hver enkelt driftsform (gjennomsnittet av perioden) for å gi et inntrykk av forskjellen i størrelse.

En driftsform som krever relativt lavt arbeidsforbruk, gir brukerfamilien større muligheter til å skaffe seg inntekt fra lønnsarbeid eller andre næringer. Størrelsen på nettoinntekten til brukerfamilien kan dermed variere etter et helt annet mønster fra driftsform til driftsform enn det mønsteret som driftsoverskuddet fra jordbruket viser.

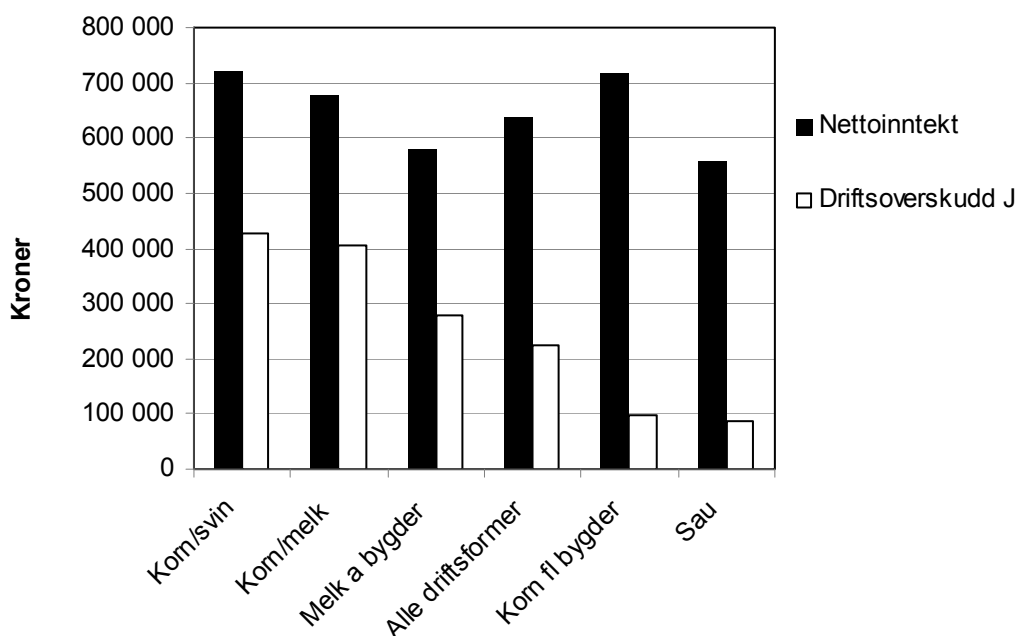
Tabell 4.1 Gjennomsnittlig driftsoverskudd 2005–2009 etter driftsform i løpende priser

Driftsform	Driftsoverskudd		Areal dekar
	Snitt 2005–2009	% av gjennomsnitt	
Alle	258 443	100	327
Korn/svin	426 450	165	433
Korn/melk	405 143	157	613
Melk andre bygder	277 611	107	271
Korn flatbygder	95 936	37	385
Sau	87 075	34	163

Tabell 4.2 Arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de ulike driftsformene, Østlandet (gjennomsnitt 2005–2009)

Driftsform	Arbeidsforbruk		Vederlag til arb. per årsverk (kr)
	(timer jordbruk)	Prosent av snittet - timer	
Alle	2 543	100	188 923
Korn/svin	3 032	113	264 305
Korn/melk	3 960	148	247 146
Melk a bygder	3 358	126	173 165
Korn fl bygder	924	35	161 968
Sau	2 099	78	98 031

Tallene i tabell 4.2 viser store forskjeller i både timetall og vederlag. At korn og melk krever mest tid mens ensidig korn krever minst, er ikke vanskelig å godta. Derimot virker det mindre logisk at det arbeidet som legges ned pluss egenkapitalen skal ha så ulik betaling. Her må vi ha med oss at vederlaget påvirkes av flere forhold: utgangspunktet er overskuddet i jordbruket; herfra trekkes jordbrukets andel av renteutgiftene i året beregnet etter jordbrukets andel av alle eiendeler. I denne perioden har resultatet for noen driftsformer svingt kraftig på grunn av varierende avlinger og rentene har svingt på grunn av varierende rentesatser. For tre av de fem årene i perioden lå renta lavere enn det vi kaller en normal rente. Det senker renteutgiftene og øker vederlaget.

Figur 4.12 Gjennomsnittlig driftsoverskudd jordbruk og nettoinntekt 2005–2009

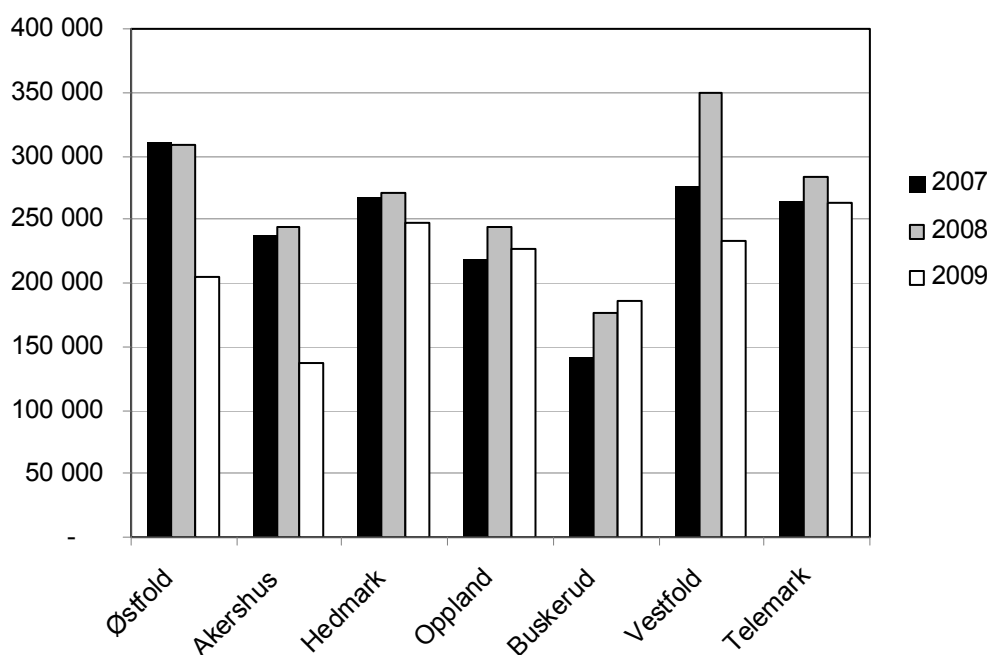
I figur 4.12 har vi satt det gjennomsnittlige driftsoverskuddet fra jordbruket i løpende priser opp mot nettoinntekten til brukerfamilien for hele perioden 2005 til 2009. Forskjellene i driftsoverskudd fra jordbruket er større enn forskjellene i nettoinntekt.

Figuren antyder at brukerfamiliene på bruk med sauehold kommer dårligst ut i nettoinntekt, men bare litt etter melkebruk i andre bygder. Driftsformene med korn har størst nettoinntekt, og kornbruka på flatbygdene ligger ca. kr 38 000 over kornbruka i andre bygder. Når kornbruka kommer så høyt i nettoinntekt, henger det sammen med at de på grunn av lavere arbeidsbehov i jordbruket, kan hente vesentlig mer lønnsinntekt og/eller andre næringsoverskudd enn de andre. Kornbruka på flatbygdene har en lønnsinntekt i gjennomsnitt på kr 435 200. Kombinasjonen korn-svin har lønnsinntekter på 63 prosent av dette, mens korn-melk-bruka bare har 36 prosent av kornbrukas lønnsinntekter.

4.7 Sammenligning av fylkene

NILF har lagt vekt på at utvalget av bruk skal være representativt for flatbygdene og for andre bygder på Østlandet, men har ikke lagt stor vekt på at utvalget i hvert enkelt fylke skal være representativt. Det er derfor ikke faglig forsvarlig å sammenligne gjennomsnittstall for ulike driftsformer og størrelsesgrupper i hvert fylke, da kombinasjonen av produksjoner og bruksstørrelser vil avhenge mer av vårt utvalg av bruk (som ikke nødvendigvis er representativt på fylkesnivå) enn av den faktiske fordelingen. Likevel kan vi sammenligne noen viktige resultater for hvert fylke så lenge vi tar hensyn til de forholdene som er ulike for hvert fylke.

Figur 4.13 viser det gjennomsnittlige driftsoverskuddet fra jordbruket for hvert av de tre siste årene i de aktuelle fylkene. Disse tallene er imidlertid sterkt preget av hvilke produksjoner og gardsstørrelser som dominerer i det enkelte fylket. Avlings- og prisvariasjoner vil også slå ut, særlig i plantedominerte fylker som Vestfold og Østfold.

Figur 4.13 Driftsoverskudd jordbruk for hvert fylke for årene 2007–2009

Jordressursene er ulike i fylkene, noe vi kan forklare ut fra topografi og geografiske forhold. I tillegg er fordelingen av de ulike produksjonsformene mellom fylkene preget av historiens gang. Kornproduksjonen tok over for husdyra i de beste jordbruksområdene allerede fra 60-tallet, og innstramningene i kornøkonomien slår ut på driftsoverskudd jordbruk i disse fylkene.

Økningen av jordleie forsetter over hele landet, men arealet som leies inn er ulikt i fylkene. Tabell 4.3 viser gjennomsnittlig jordbruksareal i fylkene i 2009 samt andelen som er leid i dekar og prosent av totalareal. Avlingen per dekar er også tatt med.

Tabell 4.3 Arealer i dekar per bruk, leid areal i prosent, og avlingsnivå i fylkene 2009

Fylke	Jordbruksareal, dekar	Herav leid areal, daa	Leid areal i prosent	Avling i FEm/daa
Østfold	449	171	38 %	380
Akershus	432	103	24 %	336
Hedmark	338	111	33 %	367
Oppland	278	88	32 %	341
Buskerud	305	103	34 %	302
Vestfold	364	157	43 %	361
Telemark	262	149	57 %	294

Kolonnen til høyre i tabell 4.3 viser avlingen i FEm per dekar i gjennomsnitt for alle vekster på bruka. Tallene sier noe om variasjonen i de naturgitte forholdene, men avlingene påvirkes også av været, brukernes interesse og av produksjonsmiljøet. For 2009 ble det tydelig avlingsnedgang i de fleste fylkene med mye korn.

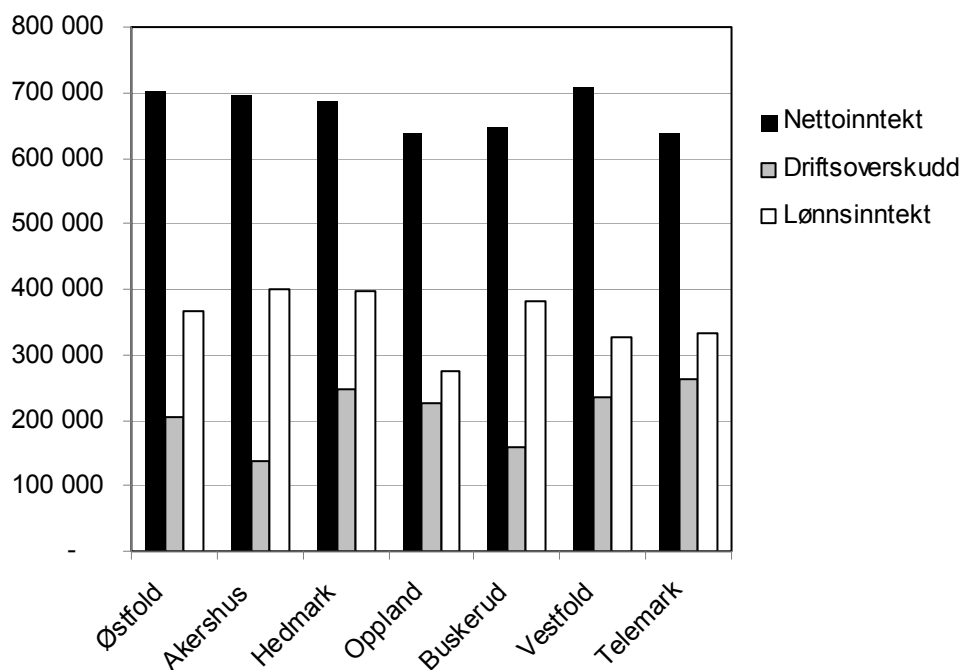
For bedre å forstå bakgrunnen for variasjonen i driftsoverskuddet i fylkene, kan det være nyttig å ha for øyet hvordan de ulike driftsformene fordeler seg på fylkene. I tabell 4.4 er dette vist med hovedformene.

Tabell 4.4 Fylkesvis fordeling av bruk med ulike driftsformer 2009

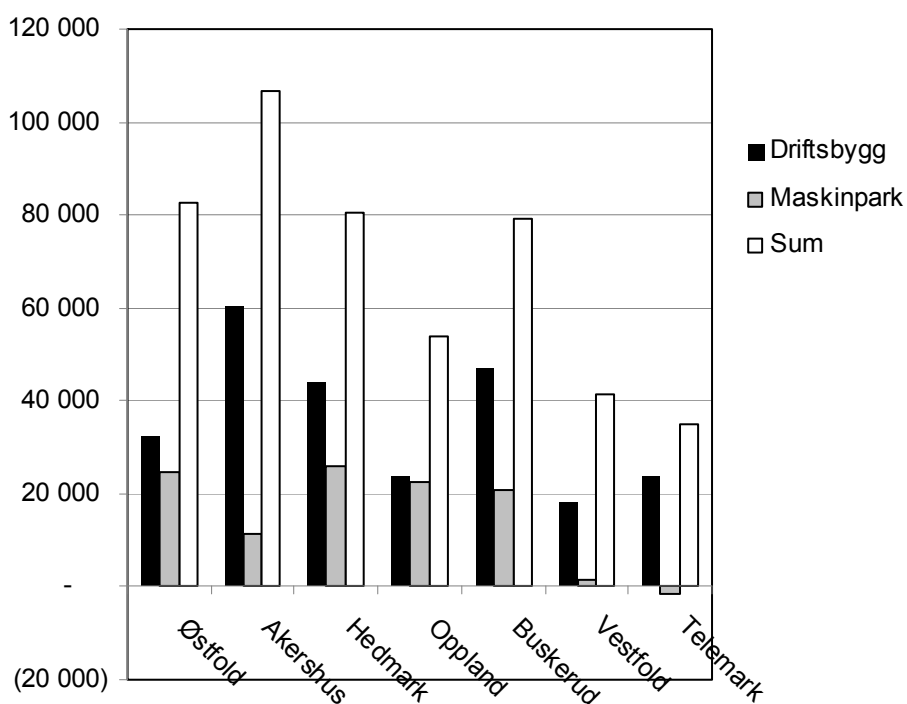
Fylke	Melk	Korn	Korn-melk	Korn-svin	Sau	Korn-fjørfe		Andre
						Slakt	Egg	
Østfold	8	20	3	8	0	5	1	9
Akershus	4	15	4	3	0	0	1	5
Hedmark	21	11	3	5	13	1	1	13
Oppland	22	8	0	0	8	0	1	16
Buskerud	12	15	2	1	4	0	3	16
Vestfold	5	11	1	7	0	5	2	9
Telemark	8	2	1	2	4	0		5

I tillegg til disse driftsformene, er det mange bruk med andre varianter av korn og husdyr eller flere husdyrslag, samt bruk med bare planteproduksjon. Svak økonomi i kornproduksjonen gjør at mer og mer av eggproduksjonen også flyttes til kornbruk. For hele Østlandet er det ni slike bruk i 2009 fordelt over alle fylker unntatt Telemark, mens vi bare finner ett eggbruk uten korn i tallmaterialet fra driftsgranskingene for Østlandet.

I figur 4.14 viser nettoinntekt, driftsoverskudd jordbruk og lønnsinntekter i fylkene for 2009. Tallene viser at de mest Oslo-nære fylkene har den høyeste nettoinntekten, mens de fjerneste ligger lavest. Denne sammenhengen finner vi delvis igjen for lønnsinntekter, der særlig Oppland, Vestfold og Telemark ligger lavt. Jordbruksoverskuddet ser ut for å variere mer tilfeldig. Det er lavest i Akershus og høyest i Telemark.

Figur 4.14 Nettoinntekt, driftsoverskudd jordbruk og lønnsinntekt for hvert fylke 2009

Figur 4.15 Nettoinvesteringer i driftsbygg, maskinpark og sum for hvert fylke 2009

Investeringsviljen på bruka kan si noe om graden av optimisme i fylkenes jordbruk. I figur 4.15 har vi satt opp nettoinvesteringen (brutto investert – avskrivninger, frasalg og investeringstilskudd) for driftsbygg og maskinpark samt sum investeringer (jord, grøfter og vannanlegg pluss melkekvote kommer i tillegg) for gjennomsnittet av femårsperioden. Grafen antyder at særlig bøndene i Telemark og Vestfold ikke akkurat satser på ei lys framtid i jordbruket. Bøndene i Østfold, Akershus, Hedmark og Buskerud viser derimot tydelig optimisme på jordbrukets vegne.

Familiens arbeidsforbruk varierer mellom ulike brukstyper og størrelser. Etter hvert som bruka blir større, kan den økte arbeidsmengden dekket ved økt mekanisering eller mer leid arbeid. Mange brukere er også flinke til å utnytte mulighetene for å arbeide smartere og mer effektivt. På den måten kan vederlaget til eget arbeid og egenkapital holdes oppe. Tabell 4.5 viser hvordan det totale arbeidsforbruket i timer og vederlaget for arbeid og egenkapital varierer mellom fylkene.

Tabell 4.5 Arbeidsforbruk og vederlag til alt arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket 2009

Fylke	Arbeidsforbruk J (timer)	Vederlag per årsverk (kroner)
Østfold	2 425	171 400
Akershus	2 148	139 200
Hedmark	2 708	193 400
Oppland	2 771	189 800
Buskerud	2 554	180 100
Vestfold	2 595	218 500
Telemark	2 582	211 400

Om vi ser alle bruka på Østlandet under ett, var vederlaget for arbeid og egenkapital i jordbruket kr 187 800 i 2009 mot kr 210 800 i 2008. Det er en nedgang på kr 23 000 eller 11 prosent som i hovedsak skyldes nedgang i overskuddet pga. svakere kornavlinger og økte priser på driftsmidler, særlig gjødsel. Samtidig gikk rentekostnadene ned i 2009 og det gjør at vederlaget ikke synker så mye som det ellers ville gjort på grunn av svakere overskudd. I forhold til gjennomsnittet for 2009 ligger Akershus kr 48 600 under, Østfold kr 16 400 under, Buskerud kr 7 700 under, mens Oppland og Hedmark ligger like over gjennomsnittet, og Vestfold og Telemark en god del over.

5 Tabellsamling 2005–2009

1. Landsdelstall, Østlandet, alle driftsformer.
2. Landsdelstall, Østlandets flatbygder, melkeproduksjon
3. Landsdelstall, Østlandet, «andre bygder» melkeproduksjon
4. Landsdelstall, Østlandet, kornproduksjon og melk
5. Landsdelstall, Østlandet, flatbygder, kombinert kornproduksjon og svinehold
6. Landsdelstall, Østlandet, andre bygder, sauehold.
7. Landsdelstall, Østlandets flatbygder, kornproduksjon
8. Landsdelstall, Østlandet, «andre bygder», kornproduksjon
9. Fylkestall, Østfold, alle driftsformer.
10. Fylkestall, Akershus, alle driftsformer.
11. Fylkestall, Hedmark, alle driftsformer.
12. Fylkestall, Oppland, alle driftsformer.
13. Fylkestall, Buskerud, alle driftsformer.
14. Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer.
15. Fylkestall, Telemark, alle driftsformer.

Tabellsamlinga inneholder tabeller med tall fra driftsgranskingene for de siste fem årene. Det er presentert gjennomsnittstall for hele landsdelen, for driftsformer i underområder og for hvert enkelt fylke (med unntak av Oslo). Tabellene er nummerert fortløpende, og hver tabell består av seks deler, fordelt på tre sider.

- Del a, produksjonstekniske data og oppnådde priser
- Del b, nettoinvesteringer
- Del c, produksjonsinntekter per bruk
- Del d, kostnader per bruk
- Del e, resultatregning
- Del f, balanse og arbeidskapital

Hver deltabell inneholder ikke de samme postene for hver driftsform eller for hvert fylke. Kun de mest relevante postene er tatt med, slik at for eksempel i tabellen for kornproduksjon er inntekter fra korn spesifisert på flere ulike poster, mens inntekter fra alle typer husdyrhold er summert i kun en post.

Østlandet, alle bruk

Tabell 1a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	362	356	350	334	324
Brukers alder	49	49	50	50	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	172,5	174,3	173,6	173,7	190,0
Grovfôr, daa	129,6	134,4	140,7	144,1	144,2
Annet areal, daa	11,9	12,4	11,3	11,1	12,6
Jordbruksareal, daa	314,0	321,1	325,6	328,9	346,8
- herav leid areal, daa	101,4	107,7	111,7	117,9	122,7
Korn, FEm pr daa ¹⁾	431	382	415	462	348
Grovfôr, FEm pr daa	336	332	342	343	352
Jordbruksareal, FEm pr daa	389	363	384	411	349
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	6,8	6,6	6,7	7,0	6,6
Kumelk, liter omsatt	40 296	39485	41395	43816	42451
Melkekvote	41 345	41038	41950	46906	44559
Produsert melk pr årsku, kg	6 761	6745	6839	7000	7164
Storfekjøtt, kg omsatt	2 368	2364	2174	2344	1482
Antall avlsgriser	3,1	3,5	3,6	3,6	3,3
Salgbare smågriser	76	79	81	91	90
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	4 424	4583	4026	3885	3995
Antall vinterföra sauer (vfs)	13	14	13	13	13
Kg kjøtt pr vfs	31	29	31	30	31
Ull, kg omsatt pr vfs	5,2	5,0	5,8	4,8	5,2
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1661	1677	1636	1590	1567
Ektefelle	336	324	323	338	305
Barn under 17 år	13	18	16	17	14
Sum familie	2010	2019	1975	1945	1886
Leid arbeid, betalt	423	410	417	467	552
Leid arbeid, ubetalt	96	91	104	108	105
Sum timer i jordbruket	2529	2520	2496	2520	2543
Sum timer i skogbruket	51	41	48	43	38
Sum timer i tilleggsnæring	154	156	153	149	140
Familiens arbeid på nyanlegg	27	30	27	28	53
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1388	1451	1542	1538	1595
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,79	1,79	1,81	1,90	2,02
Havre, kr pr kg	1,55	1,57	1,61	1,70	1,89
Kumelk, ekskl. tilskudd, kr pr l	3,55	3,55	3,84	4,04	4,16
Kukjøtt, kr pr kg	29,25	29,68	31,66	33,26	36,00
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,75	35,99	37,89	40,86	43,14
Smågris for salg, kr pr stk.	708	686	851	935	864
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	20,38	20,57	22,21	22,82	23,02
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	26,72	29,60	34,15	38,10	38,11
Ull, kr pr kg	31,62	32,28	32,55	32,24	29,92

Tabell 1b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	9 665	4 536	2 465	14 540	24 257
Driftsbygninger	39 828	13 070	6 589	45 885	77 076
Maskiner og redskap	13 451	12 028	17 744	18 334	31 593
Melkekvote (ku og geit)	6 657	2 937	3 722	8 036	4 505
Sum nettoinvesteringer	69 601	32 571	30 520	86 795	137 431

1) Inkl. høstet halm

Østlandet, alle bruk

Tabell 1c. Produksjonsinntekter per bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	143 254	129256	141929	163559	147847
Andre planteprodukter	50 181	55338	47727	71676	86365
Planteprodukter i alt	193 435	184 594	189 656	235 235	234 212
Storfe, mjølk	143 153	140043	158881	177002	176524
Storfe, livdyr	10 905	10585	9298	14388	13929
Kuslakt	25 941	27606	32114	34901	37150
Annet storfeslakt	56 606	49380	58520	60328	66053
Smågriser	28 407	28032	38193	53682	51291
Slaktegriser	92 013	89610	95335	89101	87515
Avlsgriser	7 887	7149	9297	7362	7894
Sauer, livdyr og slakt	12 055	14673	16240	18547	17312
Ull	2 348	2209	2327	2073	2076
Fjørfe, egg og slakt	72 439	88152	112615	123956	147561
Andre inntekter, husdyrholdet	4 201	8175	5757	4094	5209
Husdyrprodukt i alt	455 955	465 614	538 577	585 434	612 514
Arealtilskudd, grovfôr	16 328	16411	16876	17187	17387
Arealtilskudd, korn	18 286	21459	21677	22962	24332
Kulturlandskapstilskudd	60 141	58288	62937	64155	63381
Produksjonstillegg, husdyr	47 697	47372	48655	49904	55080
Driftstillegg, grunntilsk., distriktstilsk.	43 418	44111	44662	50478	53100
Refunderte avløserutgifter	30 899	31251	32108	35476	35676
Andre tilskudd	19 871	24037	30133	32840	35650
Bunnfradrag	-5 467	-5002	-5117	-4076	-3068
Tilskudd i alt	231 173	237 927	251 931	268 926	281 538
Leieinntekter, traktor og redskap	14 014	15079	17338	17598	18963
Andre inntekter	5 108	6502	6919	6303	10197
Produksjonsinntekter i alt	899 685	909 716	1 004 421	1 113 496	1 157 424

Tabell 1d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	153 228	161 227	174 385	193 798	224 697
Andre førkostnader inkl. beiteleie	7 115	9 137	7 742	9 823	7 086
Såvarer	19 199	19 283	18 420	21 386	25 173
Handelsgjødsel og kalk	37 627	39 001	41 306	48 363	67 944
Plantevermidler	12 689	12 099	13 447	14 043	15 512
Konserveringsmidler	3 434	3 062	3 439	4 045	3 914
Andre forbruksartikler m.v.	33 928	36 532	39 343	43 328	51 240
Kjøp av dyr	47 863	45 818	49 944	56 742	58 513
Sum variable kostnader	315 083	326 159	348 026	391 528	454 079
Leid arbeid	58 785	58 532	61 988	70 949	84 200
Drivstoff	20 785	23 756	23 627	32 294	28 038
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	7 803	6 662	8 149	9 026	8 568
Vedl.h. driftsbygninger	23 051	24 438	25 054	27 876	27 768
Vedl.h. traktor og maskiner	44 518	43 092	45 484	48 430	52 264
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 990	1 899	1 808	1 822	1 883
Avskr. driftsbygninger	41 566	44 465	45 819	48 192	55 601
Avskr. traktor og maskiner	43 956	44 540	45 100	47 072	49 833
Maskinleie og leie av dyr	36 167				
Andre faste kostnader	100 723	105 981	111 815	125 521	136 320
Sum faste kostnader	379 344	392 355	412 863	459 013	491 844
Kostnader i alt	694 427	718 514	760 889	850 541	945 923
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,04	1,23	1,27	1,34	1,41
Netto mekaniseringskostnader pr daa	435	445	487	549	493

Østlandet, alle bruk

Tabell 1e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	205 258	191 202	243 532	262 955	211 501
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	47 979	67 422	87 591	111 022	91 366
Familiens arbeidsfortjeneste	157 279	123 780	155 941	151 933	120 135
Familiens arbeidsfortj. pr årsverk	137 787	108 234	138 389	136 540	111 326
Lønnsevne	216 064	182 312	217 929	222 882	204 335
Lønnsevne pr. time	85,43	72,35	87,31	88,45	80,35
Vederlag til arb. og egenkap. pr årsv.	176 157	163 840	198 684	210 837	187 761
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	160 039	144 496	183 525	195 035	161 792
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk					
Driftsoverskudd, skogbruk	22 907	23 632	34 410	33 693	13 896
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	42 864	43 177	53 300	66 083	50 573
Driftsoverskudd, andre næringer	22 048	29 272	37 173	34 670	45 679
Lønnsinntekt	250 120	273 377	302 460	326 604	355 317
Pensjoner og sykepenger	34 639	34 318	37 228	39 480	41 413
Gevinst/utbytte verdipapir	20 625	6 660	12 826	13 683	6 880
Årlige erstatninger og lignende	2 759	4 012	3 175	4 071	3 778
Familiens arbeid på nyanlegg	3 907	4 365	3 984	4 441	8 405
Renteinntekter	6 367	8 537	16 767	26 800	13 883
- Renteutgifter	39 064	46 601	69 079	91 008	69 624
- Kårutgifter	7 040	7 002	7 995	7 373	7 500
Nettoinntekt	565 390	564 949	667 781	714 099	674 201
Privatforbruk ekskl. skatt	371 742	387 905	417 020	448 453	456 422
Betalte skatter	152 094	162 210	162 740	185 014	201 451

Tabell 1f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Konter og bankinnskudd	385 852	393 832	408 416	488 418	499 175
Andre krav	188 111	197 142	196 215	242 869	276 300
Omløpsmidler, jordbruk	188 688	179 981	195 065	229 523	219 044
Omløpsmidler, skogbruk	883	1 006	732	181	556
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	4 246	2 538	2 988	6 245	3 320
Omløpsmidler, andre næringer	130 225	149 547	182 754	198 488	252 390
Omløpsmidler i alt					
Anleggsmidler, jordbruk	1 445 851	1 516 734	1 587 923	1 685 959	1 950 671
Anleggsmidler, skogbruk	210 170	213 028	222 070	222 672	244 458
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	102 908	117 001	120 176	138 955	146 753
Anleggsmidler, andre næringer	48 367	49 056	66 093	82 298	89 991
Privat hovedbygninger	508 302	546 161	583 376	577 833	585 363
Privat, annet	152 108	189 219	205 992	216 033	251 378
Anleggsmidler i alt	2 467 706	2 631 199	2 785 630	2 923 750	3 268 614
Eiendeler i alt	3 365 711	3 555 245	3 771 800	4 089 474	4 519 399
Eiendeler i jordbruket	1 634 539	1 696 715	1 782 988	1 915 482	2 169 715
Kortsiktig gjeld	309 126	285 113	294 061	329 413	340 708
Langsiktig gjeld	1 023 984	1 206 037	1 286 793	1 342 706	1 526 149
Gjeld i alt	1 333 110	1 491 150	1 580 854	1 672 119	1 866 857
Endring i året, kroner	115 634	90 357	47 461	100 030	132 128
Egenkapital	2 032 601	2 064 095	2 190 946	2 417 355	2 652 542
Egenkapitalprosent	60	58	58	59	59
Endring i året (sparing)	84 844	58 616	143 734	152 862	84 431
Arbeidskapital	588 879	638 933	692 109	836 311	910 077
Endring i året	50 929	51 048	101 465	78 613	15 320
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Østlandet Melkeproduksjon, flatbygder

Tabell 2a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	30	29	30	33	29
Brukers alder	51	50	51	50	50
Arealfordeling og avling					
Kom, daa	69,9	71,2	71,0	81,8	69,6
Grovfôr, daa	236,5	255,4	271,1	284,1	308,4
Annet areal, daa	0,7	1,6	0,4	1,5	1,6
Jordbruksareal, daa	307,1	328,2	342,5	367,4	379,6
- herav leid areal, daa	96,8	115,0	130,9	146,0	157,4
Kom, FEm pr daa ¹⁾	428	305	363	399	292
Grovfôr, FEm pr daa	377	375	404	382	374
Jordbruksareal, FEm pr daa	388	360	395	386	359
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	19,7	20,2	21,6	22,9	23,3
Kumelk, liter omsatt	119 322	122 029	133 104	145 783	151 925
Melkevote	121 596	125 455	137 160	148 690	156 342
Produsert melk pr årsku, kg	6 872	6 876	6 846	7 160	7 288
Storfekjøtt, kg omsatt	4 863	5 109	5 203	5 440	6 053
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 200	2 281	2 208	2 273	2 277
Ektefelle	392	368	342	258	222
Barn under 17 år	7	31	26	7	8
Sum familie	2 599	2 680	2 576	2 538	2 507
Leid arbeid, betalt	811	709	792	883	904
Leid arbeid, ubetalt	60	153	198	171	238
Sum timer i jordbruket	3 470	3 542	3 566	3 592	3 649
Sum timer i skogbruket	31	28	45	35	24
Sum timer i tilleggsnæring	72	112	142	138	151
Familiens arbeid på nyanlegg	12	0	42	12	65
Familiens arb. i annen virksomhet i	784	881	1 113	1 110	1 073
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,80	1,82	1,81	1,93	1,92
Havre, kr pr kg	1,56	1,41	1,77	1,74	2,47
Kumelk, kr pr l	3,67	3,69	3,96	4,19	4,38
Kukjøtt, kr pr kg	29,21	30,18	32,29	33,64	36,87
Annet storfekjøtt, kr pr kg	33,92	35,96	38,65	41,26	44,56

Tabell 2b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	-1 316	7 301	-723	11 212	33 242
Driftsbygninger	13 144	-5 992	6 625	41 333	153 394
Maskiner og redskap	28 560	39 866	-6 234	23 295	32 240
Melkevote (ku og geit)	7 880	10 594	10 395	24 235	11 916
Sum nettoinvesteringer	48 268	51 769	10 063	100 075	230 792

1) Inkl. nytet halm

Østlandet melkeproduksjon, flatbygder

Tabell 2c. Produksjonsinntekter

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	42 008	32 479	34 049	52 212	40 863
Andre planteprodukter	8 908	21 359	18 782	24 241	22 532
Planteprodukter i alt	50 916	53 838	52 831	76 453	63 395
Storfe, melk	438 262	450 344	527 592	610 844	664 867
Storfe, livdyr	24 250	25 453	24 567	32 354	40 844
Kuslakt	61 152	80 970	95 305	102 050	113 765
Annet storfeslakt	104 087	93 108	134 596	131 411	148 885
Andre inntekter, husdyrholdet	1 944	376	1 188	672	173
Husdyrprodukt i alt	629 695	650 251	783 248	877 331	968 534
Arealtilskudd, grovfôr	18 276	18 295	19 759	21 070	21 762
Arealtilskudd, korn	7 864	8 556	10 114	10 312	9 722
Kulturlandskaps-tilskudd	58 603	55 729	66 002	71 478	69 849
Produksjonstillegg, husdyr	84 535	82 944	90 937	90 226	98 294
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstil	73 730	73 837	75 645	84 859	98 387
Refunderte avløserutgifter	58 180	55 180	56 086	59 978	62 712
Andre tilskudd	24 973	26 211	37 389	56 664	69 204
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-5 167	-4 121	-3 207
Tilskudd i alt	320 661	315 752	350 765	390 466	426 723
Leieinntekter, traktor og redskap	10 721	19 308	22 516	21 720	24 494
Andre inntekter	3 231	3 855	3 092	7 653	2 372
Produksjonsinntekter i alt	1 015 224	1 043 004	1 212 452	1 373 623	1 485 518

Tabell 2d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	152 156	151 779	181 628	208 719	247 572
Andre førkostnader inkl. beiteleie	15 673	17 989	17 008	25 035	16 735
Såvarer	16 769	17 875	17 100	21 930	21 115
Handelsgjødsel og kalk	30 298	32 817	32 404	39 442	51 771
Plantevernmidler	4 667	3 268	3 291	3 368	3 695
Konserveringsmidler	7 306	6 051	8 892	11 200	9 261
Andre forbruksartikler m.v.	57 700	62 810	73 857	76 803	97 220
Kjøp av dyr	8 802	12 733	29 827	22 593	40 129
Sum variable kostnader	293 371	305 322	364 007	409 090	487 498
Leid arbeid	109 214	100 277	120 961	140 582	149 033
Drivstoff	17 820	24 572	24 229	32 427	30 146
Vedl.h. jord, veger, grøfter og	9 468	8 323	10 397	11 074	7 249
Vedl.h. driftsbygninger	30 579	32 161	35 795	39 233	45 479
Vedl.h. traktor og maskiner	47 174	48 278	61 728	69 188	69 646
Avskr. jord, veger, grøfter og	2 083	2 049	1 998	1 626	2 069
Avskr. Driftsbygninger					
Avskr. Traktor og maskiner	45 845	52 270	50 226	57 226	62 005
Maskinleie	40 096	51 773	67 729	80 334	79 581
Andre faste kostnader	115 011	126 494	120 729	145 351	153 050
Sum faste kostnader	462 869	498 216	546 494	630 985	664 182
Kostnader i alt	756 240	803 538	910 501	1 040 075	1 151 680
Netto mek.kostnader pr FEm	1,27	1,48	1,50	1,73	1,70
Netto mek.kostn. pr liter omsatt	1,26	1,43	1,53	1,69	1,53
Netto mekaniseringskostnader pr	491	532	593	669	612

Østlandet, melkeproduksjon, flatbygder

Tabell 2e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	258 984	239 466	301 951	333 548	333 838
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	54 489	80 698	101 788	135 397	76 060
Familiens arbeidsfortjeneste	204 495	158 768	200 163	198 151	257 778
Familiens arbeidsfortjeneste pr	141 893	103 398	133 129	134 953	173 261
Lønnsevne	313 709	259 045	321 124	338 733	406 811
Lønnsevne pr. time	90,41	73,14	90,05	94,30	111,49
Vederlag til arbeid og egenkap. pr	177 502	158 981	196 303	213 932	223 474
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr	155 860	133 463	171 898	187 918	196 899
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	258 984	239 466	301 951	333 548	333 838
Driftsoverskudd, skogbruk	25 591	23 218	57 796	41 818	11 935
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	48 026	27 561	33 827	42 446	41 536
Driftsoverskudd, andre næringer	10 313	50 930	47 163	19 551	32 531
Lønnsinntekt	137 252	144 943	187 372	230 651	234 179
Pensjoner og sykepenger	60 334	43 249	51 411	48 058	39 260
Gevinst/utbytte verdipapir	9 935	4 409	12 183	39 220	8 236
Årlige erstatninger og lignende	1 562	16 965	6 547	1 483	656
Familiens arbeid på nyanlegg	1 742		6 307	1 938	10 681
Renteinntekter	4 762	8 530	11 010	26 714	15 041
- Renteutgifter	55 538	59 290	76 153	101 392	69 275
- Kårutgifter	4 966	4 119	5 114	5 571	4 745
Nettoinntekt	497 997	495 862	634 300	678 459	653 873
Privatforbruk ekskl. skatt	305 063	364 010	395 976	413 148	409 675
Betalte skatter	125 205	140 764	158 515	178 527	169 534

Tabell 2f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	256 810	244 672	269 385	420 392	437 427
Andre krav	149 982	295 185	325 559	319 980	368 209
Omløpsmidler, jordbruk	147 268	165 293	176 239	214 123	207 256
Omløpsmidler, skogbruk	0				
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	0	212	1 277	1 003	1 283
Omløpsmidler, andre næringer	120 945	161 473	179 359	204 509	277 581
Omløpsmidler i alt	675 005	866 835	951 819	1 160 007	1 291 756
Anleggsmidler, jordbruk	1 693 375	1 885 173	1 888 998	2 123 366	2 442 510
Anleggsmidler, skogbruk	261 424	268 527	274 796	216 282	243 773
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	100 910	84 424	80 479	96 687	91 075
Anleggsmidler, andre næringer	56 627	67 820	65 072	48 995	72 748
Privat hovedbygninger	387 767	462 333	459 257	510 351	486 912
Privat, annet	134 101	141 782	156 970	169 022	148 214
Anleggsmidler i alt	2 634 204	2 910 059	2 925 572	3 164 703	3 485 232
Eiendeler i alt	3 309 209	3 776 894	3 877 391	4 324 710	4 776 988
Eiendeler i jordbruket	1 840 643	2 050 466	2 065 237	2 337 489	2 649 766
Kortsiktig gjeld	381 467	417 929	444 778	491 188	517 932
Langsiktig gjeld	1 265 990	1 402 273	1 299 376	1 417 756	1 588 680
Gjeld i alt	1 647 457	1 820 202	1 744 154	1 908 944	2 106 612
Endring i året, kroner	54 073	103 623	-36 191	125 448	133 385
Egenkapital	1 661 752	1 956 692	2 133 237	2 415 766	2 670 376
Egenkapitalprosent	50	52	55	56	56
Endring i året (sparing)	167 627	40 459	184 485	146 523	242 177
Arbeidskapital	293 538	448 906	507 041	668 819	773 824
Endring i året	82 948	13 154	100 020	118 737	32 623

1) Kalkulasjonsrente

3,0 % 4 % 5 % 6 % 3 %

Østlandet Melkeproduksjon, andre bygder

Tabell 3a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	76	71	64	58	51
Brukers alder	49	49	49	50	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	3,1	8,2	10,9	12,5	19,2
Grovfôr, daa	231,5	247,2	262,9	271,8	282,3
Annet areal, daa	1,4	0,8	1,0	1,2	0,2
Jordbruksareal, daa	236,0	256,2	274,8	285,5	301,7
- herav leid areal, daa	76,0	89,4	99,8	110,0	108,9
Korn, FEm pr daa ¹⁾	334	325	279	338	258
Grovfôr, FEm pr daa	334	330	338	348	373
Jordbruksareal, FEm pr daa	335	330	335	347	366
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	15,0	15,8	17,2	18,2	18,8
Kumelk, liter omsatt	85 748	90 749	101 835	110 037	116 417
Melkekvote	85 255	92 689	100 219	115 496	121 495
Produsert melk pr årsku, kg	6 526	6 513	6 599	6 759	6 923
Storfekjøtt, kg omsatt	3 937	4 107	4 029	4 472	4 806
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 002	2 134	2 204	2 159	2 194
Ektefelle	571	523	488	477	432
Barn under 17 år	27	25	17	27	29
Sum familie	2 600	2 682	2 709	2 663	2 655
Leid arbeid, betalt	482	488	524	595	625
Leid arbeid, ubetalt	186	139	175	163	106
Sum timer i jordbruket	3 268	3 309	3 408	3 421	3 386
Sum timer i skogbruket	42	41	39	33	23
Sum timer i tilleggsnæring	96	110	129	108	109
Familiens arbeid på nyanlegg	54	43	29	41	118
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 183	1 154	1 258	1 202	1 292
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,49	1,49	1,60	1,71	1,97
Havre, kr pr kg	1,41	1,41	1,55	2,07	2,02
Kumelk, kr pr l	3,52	3,50	3,77	3,97	4,03
Kukjøtt, kr pr kg	29,11	29,12	30,96	32,75	34,73
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,16	35,55	36,87	39,45	41,87

Tabell 3b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	2 968	3 582	293	2 399	5 897
Driftsbygninger	27 440	35 728	7 807	68 959	109 628
Maskiner og redskap	10 366	16 323	34 123	32 774	41 760
Melkekvote (ku og geit)	22 108	7 391	14 984	27 369	18 550
Sum nettoinvesteringer	62 882	63 024	57 207	131 501	175 835

¹⁾ Inkl. høstet halm

Østlandet, melkeproduksjon, andre bygder

Tabell 3c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn					
Andre planteprodukter					
Planteprodukter i alt	9 195	14 967	20 128	23 723	33 296
Storfe, melk	301 850	317 394	384 160	436 597	469 323
Storfe, livdyr	14 700	17 608	15 038	21 418	19 219
Kuslakt	47 722	48 772	61 308	70 332	80 943
Annet storfeslakt	93 048	84 083	100 579	108 505	128 299
Andre inntekter, husdyrholdet	6 383	8 550	3 384	4 736	3 426
Husdyrprodukt i alt	463 703	476 407	564 469	641 588	701 210
Arealtilskudd grovfôr	36 791	36 140	37 576	38 939	41 626
Arealtilskudd korn	554	1 256	1 674	1 587	2 354
Kulturlandskapstilskudd	41 842	45 301	52 628	54 511	56 074
Produksjonstillegg, husdyr	66 774	68 152	70 820	75 021	81 480
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	103 146	104 902	111 253	123 534	134 726
Refunderte avløserutgifter	49 521	51 085	55 207	61 448	60 521
Andre tilskudd	18 842	25 026	32 854	39 191	43 485
Bunnfradrag	-5 500	-5 070	-5 352	-4 207	-3 157
Tilskudd i alt	311 970	326 792	356 660	390 024	417 109
Leieinntekter, traktor og redskap	9 967	9 635	13 067	15 578	20 783
Andre inntekter	213	3 641	390	982	1 120
Produksjonsinntekter i alt	795 048	831 442	954 714	1 071 895	1 173 518

Tabell 3d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	116 161	123 969	135 239	158 635	191 168
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	9 081	12 135	13 140	15 507	9 496
Såvarer	5 346	5 813	6 214	7 575	7 346
Handelsgjødsel og kalk	22 570	25 555	28 979	34 514	45 550
Plantevernmidler	935	1 336	1 178	1 224	2 577
Konserveringsmidler	6 571	5 882	6 655	6 754	7 738
Andre forbruksartikler m.v.	42 291	46 440	51 590	58 472	71 247
Kjøp av dyr	14 981	16 826	17 458	20 117	23 577
Sum variable kostnader	217 936	237 956	260 453	302 798	358 699
Leid arbeid					
Drivstoff					
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 511	4 209	5 288	5 883	5 509
Vedl.h. driftsbygninger	29 558	32 579	33 686	36 268	35 628
Vedl.h. traktor og maskiner	44 016	39 797	47 920	46 572	53 129
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 236	1 225	1 244	1 311	915
Avskr. Driftsbygninger	35 345	37 558	40 752	46 947	50 142
Avskr. Traktor og maskiner	43 589	44 397	46 711	48 001	47 890
Maskinleie	18 111	23 308	35 450	38 186	36 995
Andre faste kostnader	82 634	95 665	95 351	110 669	116 929
Sum faste kostnader	346 225	371 558	410 506	455 048	476 159
Kostnader i alt	564 161	609 514	670 959	757 846	834 858
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,55	1,56	1,71	1,75	1,42
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,43	1,45	1,55	1,57	1,34
Netto mekaniseringskostnader pr daa	519	514	573	606	519

Østlandet, melkeproduksjon, andre bygder

Tabell 3e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	230 887	221 928	283 755	314 049	338 660
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	39 666	56 339	78 832	105 334	58 113
Familiens arbeidsfortjeneste	191 221	165 589	204 923	208 715	280 547
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	126 634	108 299	131 097	136 263	187 472
Lønnsevne	260 237	236 842	285 890	297 562	382 087
Lønnsevne pr. time	79,63	71,58	83,89	86,98	112,84
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	159 591	156 350	147 182	182 031	220 670
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	141 497	136 796	122 126	162 352	202 770
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	230 887	221 928	283 755	314 049	338 660
Driftsoverskudd, skogbruk	10 097	14 356	8 994	23 313	5 087
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	19 357	18 369	30 293	54 134	36 279
Driftsoverskudd, andre næringer	20 563	20 174	33 105	18 435	12 499
Lønnsinntekt	184 085	209 175	234 659	235 904	263 351
Pensjoner og sykepenger	27 700	31 852	30 377	37 053	38 649
Gevinst/utbytte verdipapir	16 735	3 713	13 883	7 926	145
Årlige erstatninger og lignende	2 905	3 435	4 037	5 533	4 851
Familiens arbeid på nyanlegg	7 438	6 055	4 305	6 120	18 631
Renteinntekter	5 749	6 594	21 132	21 850	12 579
- Renteutgifter	29 497	34 524	47 457	70 463	56 530
- Kårutgifter	9 682	9 014	8 831	11 013	12 141
Nettoinntekt	486 337	492 113	608 252	642 841	662 060
Privatforbruk ekskl. skatt	332 200	359 338	367 702	406 032	401 910
Betalte skatter	119 578	130 425	129 058	151 850	179 317

Tabell 3f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	381 832	382 325	407 263	473 237	437 790
Andre krav	111 030	135 295	189 726	230 514	261 714
Omløpsmidler, jordbruk	124 047	122 334	143 327	164 784	198 559
Omløpsmidler, skogbruk	723	1 277	113	155	1 584
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	1 534	2 204	2 476	2 684	4 661
Omløpsmidler, andre næringer	174 487	182 948	196 276	206 576	108 453
Omløpsmidler i alt	793 653	826 383	939 181	1 077 950	1 012 761
Anleggsmidler, jordbruk	1 236 785	1 315 249	1 476 372	1 671 146	1 848 024
Anleggsmidler, skogbruk	101 353	124 097	140 316	148 840	179 469
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	70 710	76 994	83 322	114 392	115 053
Anleggsmidler, andre næringer	25 840	35 325	45 150	81 533	63 936
Privat hovedbygninger	384 403	466 941	527 361	511 977	504 630
Privat, annet	133 421	147 190	162 905	177 204	160 677
Anleggsmidler i alt	1 952 512	2 165 796	2 435 426	2 705 092	2 871 789
Eiendeler i alt	2 746 165	2 992 179	3 374 607	3 783 042	3 884 550
Eiendeler i jordbruket	1 360 832	1 437 583	1 619 699	1 835 930	2 046 583
Kortsiktig gjeld					
Langsiktig gjeld					
Gjeld i alt	875 239	1 087 046	1 192 432	1 475 324	1 428 998
Endring i året, kroner	103 011	173 374	68 989	209 216	98 433
Egenkapital	1 870 926	1 905 133	2 182 175	2 307 718	2 455 552
Egenkapitalprosent	68	64	65	61	63
Endring i året (sparing)	72 904	55 905	154 873	112 387	116 442
Arbeidskapital	602 248	620 454	718 655	825 528	763 789
Endring i året	58 279	26 038	49 478	102 335	-10 701
¹⁾ Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Østlandet, Korn- og melkeproduksjon Flatbygder

Tabell 4a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	16	14	13	11	10
Brukers alder	50	51	51	53	55
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	149,2	102,9	77,5	81,9	109,8
Havre, daa	38,2	53,3	56,5	68,6	59,4
Hvete, daa	165,2	195,9	208,8	224,6	188,4
Annet korn, daa	8,4	8,9	10,5	12,1	11,3
Oljefrø og erter, daa	17,5	21,6	21,2	20,5	13,4
Korn i alt, daa	378,5	382,6	374,5	407,7	382,3
Grovfôr, daa	210,3	217,3	221,8	226,9	223,1
Annet areal i alt, daa	6,0	8,8	8,5	5,8	9,8
Jordbruksareal, daa	594,8	608,7	604,8	640,4	615,2
herav leid areal, daa	235,1	244,4	238,9	269,7	260,8
Bygg, kg pr daa	425	390	429	535	404
Havre, kg pr daa	469	381	459	513	425
Hvete, kg pr daa	459	466	468	533	342
Oljefrø og erter, kg pr daa	183	227	196	167	306
Korn ialt, FEm pr daa ¹⁾	434	419	445	502	360
Grovfôr, FEm pr daa	496	471	495	494	506
Jordbruksareal, FEm pr daa	452	433	457	495	407
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	23,2	23,8	24,1	24,1	24,3
Kumelk, liter omsatt	154 500	163 213	171 104	172 042	177 226
Melkekvote	152 515	159 873	164 086	170 949	174 797
Produsert melk pr årsku, kg	7 446	7 603	7 826	7 826	8 071
Storfekjøtt, kg omsatt	7 098	6 842	6 355	7 503	6 731
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 498	2 479	2 398	2 362	2 517
Ektefelle	239	284	347	419	532
Barn under 17 år	5	7	12	18	40
Sum familie	2 742	2 770	2 757	2 799	3 089
Leid arbeid, betalt	856	1 003	1 017	1 034	1 054
Leid arbeid, ubetalt	117	130	146	156	130
Sum timer i jordbruket	3 715	3 903	3 920	3 989	4 273
Sum timer i skogbruket	42	38	59	44	44
Sum timer i tilleggsnæring	246	229	298	213	131
Familiens arbeid på nyanlegg	36	4			
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	977	1 059	888	677	650
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,75	1,82	1,84	1,88	1,87
Havre, kr pr kg	1,57	1,63	1,66	1,74	1,85
Hvete, kr pr kg	2,06	2,02	2,02	2,06	2,10
Kumelk, kr pr l	3,50	3,46	3,81	3,94	4,05
Kukjøtt, kr pr kg	28,82	29,22	31,31	32,29	35,45
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,60	35,82	37,69	39,81	41,97

Tabell 4b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	39 315	13 520	-8 290	5 733	69 612
Driftsbygninger	145 960	2 520	-42 611	20 159	16 792
Maskiner og redskap	-55 700	-19 286	114 403	-26 864	98 482
Melkekvote (ku og geit)	18 917	8 033		18 798	13 149
Sum nettoinvesteringer	148 492	4 787	63 502	17 826	198 035

¹⁾ inkl. høstet namn

Østlandet, Korn- og melkeproduksjon Flatbygder

Tabell 4c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Bygg	112 214	71 986	66 741	77 170	93 141
Havre	29 152	33 888	43 547	65 839	48 547
Hvete	155 530	196 739	202 804	239 045	141 453
Andre planteprodukter	18 576	27 312	22 948	28 743	37 704
Planteprodukter i alt	336 755	352 848	359 410	435 748	340 086
Storfe, melk	540 811	564 516	652 609	678 614	718 539
Storfe, livdyr	43 138	22 972	23 356	52 302	36 693
Kuslakt	86 329	87 428	104 400	100 779	101 518
Annet storfeslakt	128 742	131 710	157 336	179 397	187 903
Slaktegriser	4 710	740	689	693	795
Andre inntekter, husdyrholdet	93	0	0	0	0
Husdyrprodukt i alt	803 823	807 366	938 390	1 011 785	1 045 448
Arealtilskudd, grovfôr	16 762	16 650	17 621	17 792	17 888
Arealtilskudd, korn	42 317	45 056	50 348	55 120	50 096
Kulturlandskapstilskudd	114 075	112 790	126 835	126 518	118 324
Produksjonstillegg, husdyr	97 725	94 941	98 102	98 396	100 956
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	65 863	69 587	71 231	78 757	88 224
Refunderte avløserutgifter	49 286	55 100	52 278	62 672	67 916
Andre tilskudd	16 209	22 812	32 679	36 294	39 946
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-5 000	-4 000	-3 000
Tilskudd i alt	396 737	411 936	444 094	471 549	480 350
Leieinntekter, traktor og redskap	30 830	27 619	33 451	32 094	31 640
Andre inntekter	3 936	3 341	0	450	18 387
Produksjonsinntekter i alt	1 572 081	1 603 110	1 775 345	1 951 626	1 915 911

Tabell 4d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	204 061	212 571	237 978	257 429	290 835
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	11 355	21 297	14 433	24 331	9 623
<i>Fôrkostnader i alt</i>	<i>215 416</i>	<i>233 868</i>	<i>252 411</i>	<i>281 760</i>	<i>300 458</i>
Såvarer	38 624	34 030	34 283	46 297	38 277
Handelsgjødsel og kalk	81 501	89 401	85 482	100 756	146 485
Plantevernmidler	30 676	26 538	25 346	32 811	22 861
Konserveringsmidler	10 244	9 862	5 512	7 500	10 610
Andre forbruksartikler m.v.	65 942	69 542	74 243	86 611	93 534
Kjøp av dyr	12 661	5 029	17 726	8 646	26 206
Sum variable kostnader	455 064	468 270	495 003	564 381	638 431
Leid arbeid	138 603	164 454	161 957	176 905	196 957
Drivstoff	47 095	53 176	51 332	64 826	54 780
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	13 459	16 911	8 830	24 871	7 293
Vedl.h. driftsbygninger	37 979	58 055	42 624	55 371	53 202
Vedl.h. traktor og maskiner	91 402	119 861	97 321	90 687	95 108
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 585	3 313	3 211	3 621	3 358
Avskr. driftsbygninger	64 829	75 800	72 929	79 677	78 354
Avskr. traktor og maskiner	81 372	71 466	77 779	76 024	83 800
Maskinleie	89 762	66 927	102 965	101 977	78 080
Andre faste kostnader	176 663	194 624	193 910	214 642	217 669
Sum faste kostnader	743 749	824 587	812 858	888 601	868 601
Kostnader i alt	1 198 813	1 292 857	1 307 861	1 452 982	1 507 032
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,09	1,15	1,17	1,05	1,20
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,90	1,85	1,89	1,94	1,69
Netto mekaniseringskostnader pr daa	493	497	457	521	488

Østlandet, Korn- og melkeproduksjon Flatbygder

Tabell 4e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	373 268	310 253	467 484	498 644	408 879
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	80 591	118 181	154 120	189 493	101 572
Familiens arbeidsfortjeneste	292 677	192 072	313 364	309 151	307 307
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	188 873	122 198	199 158	193 023	176 136
Lønnsevne	431 280	356 526	475 321	486 056	504 264
Lønnsevne pr. time	116,09	91,35	121,26	121,85	118,01
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	238 794	203 590	266 955	285 379	241 010
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	220 845	169 377	257 545	274 784	207 037
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	373 268	310 253	467 484	498 644	408 879
Driftsoverskudd, skogbruk	22 948	18 445	56 969	15 323	-9 046
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	57 061	75 631	81 165	86 711	76 295
Driftsoverskudd, andre næringer	22 408	25 080	40 401	26 119	31 155
Lønnsinntekt	163 975	202 005	168 406	129 287	119 180
Pensjoner og sykepenger	27 568	31 218	20 906	45 545	28 799
Gevinst/utbytte verdipapir	58 937	3 681	33 530	31 820	10 019
Årlige erstatninger og lignende	3 415	4 016	518	117	1 476
Familiens arbeid på nyanlegg	5 318	529	0	0	0
Renteinntekter	7 382	5 753	19 472	31 933	12 061
- Renteutgifter	43 210	65 657	93 249	95 710	69 345
- Kårutgifter	9 818	11 554	17 814	10 909	11 400
Nettoinntekt	689 252	599 400	777 788	758 880	598 073
Privatforbruk ekskl. skatt	420 134	391 220	416 170	579 845	497 449
Betalte skatter	173 057	182 480	170 513	162 330	201 623

Tabell 4f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	262 388	350 551	436 372	499 693	388 635
Andre krav	145 051	136 180	233 455	281 808	286 647
Omløpsmidler, jordbruk	336 053	342 917	408 622	491 815	443 171
Omløpsmidler, andre næringer	232 556	276 687	284 070	320 823	95 612
Omløpsmidler i alt	976 048	1 106 335	1 362 519	1 594 139	1 214 065
Anleggsmidler, jordbruk	2 404 672	2 605 193	2 742 509	2 676 272	3 031 012
Anleggsmidler, skogbruk	238 025	253 826	270 237	230 764	288 462
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	119 822	140 220	125 705	140 355	159 692
Anleggsmidler, andre næringer	4 475	1 014	12 407	1 109	0
Privat hovedbygninger	854 852	931 933	916 557	816 083	831 533
Privat, annet	173 561	187 867	254 148	331 365	302 513
Anleggsmidler i alt	3 795 407	4 120 053	4 321 563	4 195 948	4 613 212
Eiendeler i alt	4 771 455	5 226 388	5 684 082	5 790 087	5 827 277
Eiendeler i jordbruket	2 740 725	2 948 110	3 151 131	3 168 087	3 474 183
Kortsiktig gjeld	493 017	455 323	553 408	515 586	392 261
Langsiktig gjeld	1 486 218	1 669 445	1 646 563	1 427 997	1 821 826
Gjeld i alt	1 979 235	2 124 768	2 199 971	1 943 583	2 214 087
Endring i året, kroner	369 416	31 051	113 038	17 967	226 590
Egenkapital	2 792 220	3 101 620	3 484 111	3 846 504	3 613 190
Egenkapitalprosent	59	59	61	66	62
Endring i året (sparing)	-2 960	57 660	256 795	59 080	-44 474
Arbeidskapital	483 031	651 012	809 111	1 078 553	821 804
Endring i året	32 578	8 037	156 663	16 534	-79 646
¹⁾ Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Østlandet, Kornproduksjon kombinert med svin. Flatbygder

Tabell 5a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	25	25	25	24	23
Brukers alder	50	50	50	49	50
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	109,7	103,7	102,6	93,4	100,8
Havre, daa	42,7	58,8	55,8	72	90,1
Hvete, daa	203,9	169,9	209,5	224,4	181,6
Annet korn, daa	16,5	14,3	13,4	2,3	16,7
Oljefrø og erter, daa	14,2	37,5	26,5	14,3	14,9
Korn i alt, daa	387,0	384,2	407,8	406,4	404,1
Grovfôr, daa	9,5	9,3	14,7	16,5	18
Annet areal i alt, daa	22,3	23,7	20,2	23,1	18,9
Jordbruksareal, daa	418,8	417,2	442,7	446,0	441,0
- herav leid areal, daa	171,2	175,7	194,4	193,5	190,8
Bygg, kg pr daa	425	444	402	484	410
Havre, kg pr daa	544	485	496	487	397
Hvete, kg pr daa	537	466	476	564	426
Oljefrø og erter, kg pr daa	343	202	225	399	269
Korn ialt, FEm pr daa ¹⁾	496	445	445	518	400
Grovfôr, FEm pr daa	239	334	331	321	362
Jordbruksareal, FEm pr daa	472	427	433	500	385
Husdyrproduksjon					
Antall avlsgriser	34,6	39	37	37	34
Antall smågriskull	64	82	84	93	102
Salgbare smågriser	889	960	941	1 060	1 105
Antall smågris omsatt	348	477	448	590	653
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	48 789	50 249	50 473	49 835	52 787
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 022	2 029	1 897	1 951	1 993
Ektefelle	414	417	433	512	496
Barn under 17 år	0	6	10	22	17
Sum familie	2 436	2 452	2 340	2 485	2 506
Leid arbeid, betalt	536	441	525	485	599
Leid arbeid, ubetalt	72	61	59	91	74
Sum timer i jordbruket	3 044	2 954	2 924	3 061	3 179
Sum timer i skogbruket	47	30	35	32	25
Sum timer i tilleggsnæring	188	189	139	176	198
Familiens arbeid på nyanlegg	26	0	0	0	30
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 135	1 125	1 230	1 263	1 181
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,78	1,80	1,82	1,90	2,10
Havre, kr pr kg	1,57	1,61	1,64	1,71	1,97
Hvete, kr pr kg	2,11	2,11	2,08	2,08	2,17
Oljefrø og erter, kr pr kg	2,69	3,68	3,34	4,13	4,40
Smågris for salg, kr pr stk.	721	679	843	920	856
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	20,37	20,88	22,29	22,86	23,11

Tabell 5b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	25 041	2 636	2 068	58 642	1 017
Driftsbygninger	35 806	-50 639	5 324	236 428	63 199
Maskiner og redskap	-3 404	16 545	1 723	-13 075	28 568
Sum nettoinvesteringer	57 443	-31 458	9 115	281 995	92 784

¹⁾ Inkl. nyttet halmavling

Østlandet, Kornproduksjon kombinert med svin. Flatbygder

Tabell 5c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Bygg	81 160	82 510	74 964	90 147	92 547
Havre	34 416	45 588	46 355	65 100	72 317
Hvete	236 272	173 318	209 469	267 735	163 979
Annet korn og oljefrø	37 760	41 943	32 184	24 481	34 310
Andre planteprodukter	58 078	54 878	29 797	52 653	61 672
Planteprodukter i alt	447 686	398 237	392 769	500 116	424 825
Smågriser	282 009	307 946	406 172	568 616	589 163
Slaktegriser	1 008 244	1 002 526	1 202 544	1 144 546	1 162 157
Avlsgriser	77 200	62 265	87 051	64 411	66 623
Andre inntekter, husdyrholdet	10 834	7 059	2 210	4 053	12 177
Husdyrprodukt i alt	1 378 287	1 379 796	1 697 977	1 781 626	1 830 120
Arealtilskudd, grovfôr	638	702	2 905	1 101	1 209
Arealtilskudd, kom	34 086	41 477	42 900	49 287	46 776
Kulturlandskapstilskudd	81 838	78 513	81 588	89 483	83 024
Produksjonstillegg, husdyr	33 848	34 767	41 151	40 849	37 184
Refunderte avløserutgifter	44 724	42 046	40 548	48 109	49 308
Andre tilskudd	11 895	16 606	20 058	25 200	22 291
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-4 900	-4 000	-3 000
Tilskudd i alt	201 529	209 111	224 250	250 029	236 792
Leieinntekter, traktor og redskap	22 333	24 523	23 139	31 608	26 858
Andre inntekter	13 740	1 752	8 045	18 625	1 478
Produksjonsinntekter i alt	2 063 575	2 013 419	2 346 180	2 582 004	2 520 073
tilskudd i % av prod innt	10 %	10 %	10 %	10 %	9 %

Tabell 5d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	615 657	648 747	656 914	750 888	872 544
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	1 246	3 909	1 184	1 550	1 074
Såvarer	38 914	38 082	31 529	40 667	36 664
Handelsgjødsele og kalk	50 569	53 209	59 030	76 822	82 140
Plantevermidler	30 904	27 538	35 290	37 099	37 833
Konserveringsmidler	746	396	71	264	4 248
Andre forbruksartikler m.v.	69 351	81 472	80 525	80 404	92 777
Kjøp av gris	176 706	163 240	212 993	234 350	194 482
Kjøp av andre husdyr	1 038	625	160	58	0
Sum variable kostnader	985 131	1 017 218	1 077 696	1 222 102	1 321 762
Leid arbeid	72 721	65 170	80 863	83 874	98 140
Drivstoff	31 712	33 073	35 864	51 496	38 255
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	11 426	8 854	17 185	14 853	10 620
Vedl.h. driftsbygninger	27 973	35 336	31 319	41 772	36 097
Vedl.h. traktor og maskiner	51 055	51 085	56 437	67 132	68 996
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	939	939	1 445	1 573	1 485
Avskr. driftsbygninger	93 822	96 935	103 738	114 009	123 959
Avskr. traktor og maskiner	53 806	54 763	56 576	55 616	57 356
Maskinleie	75 403	44 486	60 299	73 182	71 733
Leie av dyr	35 194	81 901	87 666	123 131	140 092
Andre faste kostnader	191 888				
Sum faste kostnader	645 939	648 645	724 552	836 978	875 879
Kostnader i alt	1 631 070	1 665 863	1 802 248	2 059 080	2 197 641
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,02	0,98	1,08	1,09	1,31
Netto mekaniseringskostnader pr daa	482	420	469	543	505

Østlandet, Kornproduksjon kombinert med svin. Flatbygder

Tabell 5e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	432 505	347 556	543 932	522 924	322 432
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	92 039	124 140	157 640	205 313	108 555
Familiens arbeidsfortjeneste	340 466	223 416	386 292	317 611	213 877
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	250 462	164 028	297 086	227 481	152 947
Lønnsevne	413 187	288 586	467 155	401 485	312 017
Lønnsevne pr. time	135,74	97,69	159,77	131,16	98,15
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	274 704	219 613	335 201	296 459	195 550
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	279 916	210 306	346 368	292 203	170 769
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	432 505	347 556	543 932	522 924	322 432
Driftsoverskudd, skogbruk	9 055	5 534	28 270	22 615	29 948
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	38 671	36 991	48 831	37 216	61 028
Driftsoverskudd, andre næringer	13 297	368	9 652	6 257	9 538
Lønnsinntekt	219 202	246 953	291 795	303 067	309 915
Pensjoner og sykepenger	37 941	36 714	51 731	33 797	38 068
Gevinst/utbytte verdipapir	21 954	6 330	-8 699	39 337	61 267
Årlige erstatninger og lignende	40	0	1 446	1 356	6 273
Familiens arbeid på nyanlegg	3 861	0	0	0	4 999
Renteinntekter	5 192	3 879	11 120	38 734	19 233
- Renteutgifter	78 461	97 919	147 717	189 826	132 612
- Kårutgifter	5 897	4 339	8 924	3 938	5 543
Nettoinntekt	697 360	582 067	821 437	811 539	724 546
Privatforbruk ekskl. skatt	405 645	457 938	496 968	475 119	488 271
Betalte skatter	176 698	196 616	191 579	196 507	269 962

Tabell 5f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	156 626	218 314	530 197	518 977	436 594
Andre krav	623 578	591 066	251 437	320 522	309 240
Omløpsmidler, jordbruk	485 461	425 228	510 197	620 187	528 603
Omløpsmidler, skogbruk	248	96	68	85	317
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	6 012	4 866	3 464	2 788	5 183
Omløpsmidler, andre næringer	151 323	151 602	181 205	189 912	196 488
Omløpsmidler i alt	1 423 248	1 391 172	1 476 568	1 652 471	1 476 425
Anleggsmidler, jordbruk	2 647 506	2 629 592	2 691 591	2 990 947	3 089 634
Anleggsmidler, skogbruk	166 266	169 700	173 817	193 160	165 685
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	167 748	209 858	205 056	243 706	204 763
Anleggsmidler, andre næringer	45 320				
Privat hovedbygninger	564 627	545 099	562 703	535 826	524 523
Privat, annet	154 027	232 918	238 142	251 576	423 807
Anleggsmidler i alt	3 745 494	3 816 620	3 989 394	4 345 139	4 540 399
Eiendeler i alt	5 168 742	5 207 792	5 465 962	5 997 610	6 016 824
Eiendeler i jordbruket	3 132 967	3 054 820	3 201 788	3 611 134	3 618 237
Kortsiktig gjeld	615 847	639 620	619 403	746 277	682 663
Langsiktig gjeld	2 369 791	2 466 413	2 497 270	2 706 228	2 737 316
Gjeld i alt	2 985 638	3 106 033	3 116 673	3 452 505	3 419 979
Endring i året, kroner	239 829	84 546	201 963	204 194	35 710
Egenkapital	2 183 104	2 101 759	2 349 289	2 545 105	2 596 845
Egenkapitalprosent	42	40	43	42	43
Endring i året (sparing)	144 152	-56 395	173 003	254 957	42 619
Arbeidskapital	807 401	751 552	857 165	906 194	793 762
Endring i året	409 219	16 054	322 105	13 659	-60 548
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Østlandet, Kornproduksjon. Flatbygder

Tabell 6a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	56	57	63	59	68
Brukers alder	49	48	49	50	49
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	132,7	120,8	105,2	107,7	123,4
Havre, daa	98,6	97,2	90,2	82,5	90,7
Hvete, daa	98,6	120,3	137,7	155,0	133,8
Annet korn, daa	4,6	9,1	8,1	8,2	7,6
Oljefrø og erter, daa	20,8	22,9	22,7	25,4	17,3
Korn i alt, daa	355,3	370,3	363,9	378,8	372,8
Grovfôr, daa	14,6	11,1	9,3	7,3	5,2
Annet areal i alt, daa	10,4	7,8	8,3	4,9	7,7
Jordbruksareal, daa	380,3	389,2	381,5	391,0	385,7
- herav leid areal, daa	96,9	99,8	107,0	114,2	108,0
Bygg, kg pr daa	424	384	439	475	389
Havre, kg pr daa	441	396	445	470	390
Hvete, kg pr daa	543	452	482	522	337
Oljefrø og erter, kg pr daa	214	194	168	237	219
Korn ialt, FEm pr daa ¹⁾	433	387	424	469	347
Grovfôr, FEm pr daa	308	300	250	232	278
Jordbruksareal, FEm pr daa	422	380	416	459	341
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	823	787	742	777	711
Ektefelle	64	53	57	76	53
Barn under 17 år	3	5	1	3	3
Sum familie	890	845	800	856	767
Leid arbeid, betalt	47	76	45	34	31
Leid arbeid, ubetalt	50	43	56	39	43
Sum timer i jordbruket	987	964	901	929	841
Sum timer i skogbruket	42	33	37	40	35
Sum timer i tilleggsnæring	148	191	143	128	119
Familiens arbeid på nyanlegg	17	8	10	13	23
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	2 067	2 081	2 209	2 075	2 176
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,80	1,80	1,78	1,89	2,05
Havre, kr pr kg	1,55	1,57	1,61	1,70	1,89
Hvete, kr pr kg	2,16	2,08	2,02	2,03	2,18

Tabell 6b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	21 002	1 081	661	27 674	36 884
Driftsbygninger	9 136	-13 213	-9 180	25 615	58 577
Maskiner og redskap	42 585	9 938	-10 852	-9 846	12 462
Sum nettoinvesteringer	72 723	-2 194	-19 371	43 443	107 923

1) Inkl. nyttet halmavling

Østlandet, Kornproduksjon. Flatbygder

Tabell 6c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Bygg	101 881	83 304	83 819	100 374	104 521
Havre	67 942	59 803	66 128	66 469	71 786
Hvete	113 901	117 985	135 836	173 547	96 193
Annet korn og oljefrø	20 983	23 887	23 207	29 117	19 918
Andre planteprodukter	26 769	23 020	14 325	14 858	11 716
Planteprodukter i alt	331 476	307 999	323 315	384 365	304 134
Husdyrprodukt i alt	976	1 291	1 114	223	152
Arealtilskudd, grovfôr	1 011	1 238	901	815	393
Arealtilskudd, korn	34 303	44 049	41 716	44 746	46 288
Kulturlandskapstillskudd	74 505	73 644	73 912	75 834	72 949
Produksjonstillegg, husdyr	968	1 002	883	159	70
Refunderede avløserutgifter	716	658	483	358	528
Andre tilskudd	19 727	20 681	20 079	18 026	17 982
Bunnfradrag	-5 482	-5 000	-5 000	-4 000	-2 985
Tilskudd i alt	125 748	136 272	132 974	135 938	135 225
Leieinntekter, traktor og redskap	13 963	16 721	17 035	13 530	17 109
Andre inntekter	8 625	6 455	10 994	9 734	11 448
Produksjonsinntekter i alt	480 788	468 738	485 432	543 791	468 068

Tabell 6d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Fôrkostnader i alt	540	795	780	260	183
Såvarer	26 318	28 637	28 828	32 303	33 613
Handelsgjødsel og kalk	50 168	52 761	55 618	61 170	91 370
Plantevernmidler	19 940	20 732	21 331	23 537	23 277
Konserveringsmidler	21	13	0	0	0
Andre forbruksartikler m.v.	4 685	5 773	4 108	4 368	5 009
Kjøp av dyr	86	21	57	0	0
Sum variable kostnader	101 758	108 732	110 722	121 638	153 452
Leid arbeid	6 850	10 521	5 267	4 593	5 006
Drivstoff	20 063	21 335	20 804	31 136	25 114
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	7 310	5 228	7 342	9 451	7 935
Vedl.h. driftsbygninger	14 242	11 375	9 793	16 393	12 802
Vedl.h. traktor og maskiner	36 677	31 135	35 211	33 369	34 268
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 391	2 071	1 784	1 989	1 675
Avskr. driftsbygninger	25 852	25 688	25 715	26 552	28 649
Avskr. traktor og maskiner	44 479	46 516	45 601	45 672	50 655
Maskinleie	19 464	23 013	28 581	31 588	25 460
Andre faste kostnader	80 375	81 492	83 019	86 107	89 687
Sum faste kostnader	257 703	258 374	263 117	286 850	281 251
Kostnader i alt	359 461	367 106	373 839	408 488	434 703
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,72	0,81	0,84	0,84	1,00
Netto mekaniseringskostnader pr daa	303	306	348	385	339

Østlandet, Kornproduksjon. Flatbygder

Tabell 6e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	121 327	101 632	111 593	135 303	33 365
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	38 959	55 947	72 110	88 570	49 624
Familiens arbeidsfortjeneste	82 368	45 685	39 483	46 733	-16 259
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	161 669	94 920	85 101	96 338	-37 034
Lønnsevne	89 218	56 206	44 750	51 326	-11 253
Lønnsevne pr. time	90,39	58,30	49,67	55,25	-13,38
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv	210 966	180 594	177 998	210 723	29 557
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv	208 069	174 190	176 004	209 260	19 286
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	121 327	101 632	111 593	135 303	33 365
Driftsoverskudd, skogbruk	31 522	37 936	35 532	31 604	8 579
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	72 430	88 456	116 267	65 495	60 269
Driftsoverskudd, andre næringer	33 251	35 100	56 264	70 257	87 040
Lønnsinntekt	387 137	407 704	462 407	445 277	473 325
Pensjoner og sykepenger	48 724	44 822	46 338	48 800	50 367
Gevinst/utbytte verdipapir	8 779	8 994	4 261	2 797	4 554
Årlige erstatninger og lignende	5 468	4 981	1 425	6 983	5 971
Familiens arbeid på nyanlegg	2 885	832	1 494	2 612	3 777
Renteinntekter	6 834	10 907	24 460	33 779	15 564
- Renteutgifter	29 163	34 969	63 495	76 468	56 048
- Kårutgifter	7 224	6 880	8 189	6 917	6 324
Nettoinntekt	681 970	699 515	788 357	759 522	680 439
Privatforbruk ekskl. skatt	414 502	446 763	495 141	515 979	492 176
Betalte skatter	201 800	225 220	204 181	236 058	215 669

Tabell 6f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	469 784	426 686	403 599	530 620	558 270
Andre krav	168 917	196 005	208 293	194 860	197 977
Omløpsmidler, jordbruk	196 613	185 466	197 245	234 493	198 881
Omløpsmidler, skogbruk	2 902	3 763	25	20	53
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	3 821	3 525	984	34	1 053
Omløpsmidler, andre næringer	88 223	78 995	98 619	109 328	265 054
Omløpsmidler i alt	930 260	894 440	908 765	1 069 355	1 221 288
Anleggsmidler, jordbruk	1 138 189	1 207 152	1 249 385	1 278 492	1 485 697
Anleggsmidler, skogbruk	176 694	181 829	197 137	206 967	243 892
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	114 514	131 452	132 736	202 032	205 995
Anleggsmidler, andre næringer	34 195	19 300	55 027	69 685	59 237
Privat hovedbygninger	613 214	651 949	686 144	637 145	710 981
Privat, annet	187 868	250 701	287 156	264 066	321 717
Anleggsmidler i alt	2 264 674	2 442 383	2 607 585	2 658 387	3 027 519
Eiendeler i alt	3 194 934	3 336 823	3 516 350	3 727 742	4 248 807
Eiendeler i jordbruket	1 334 802	1 392 618	1 446 630	1 512 985	1 684 578
Kortsiktig gjeld	247 345	189 016	194 200	228 711	206 120
Langsiktig gjeld	805 131	1013706	1214948	1148441	1336405
Gjeld i alt	1 052 476	1 202 722	1 409 148	1 377 152	1 542 525
Endring i året, kroner	15 597	57900	-9894	64877	132966
Egenkapital	2 142 458	2 134 101	2 107 202	2 350 590	2 706 282
Egenkapitalprosent	67	64	60	63	64
Endring i året (sparing)	205 807	94 562	134 896	106 240	75 911
Arbeidskapital	682 915	705 424	714 565	840 644	1 015 168
Endring i året	108 819	52 941	150 362	52 426	-11 589
¹⁾ Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Østlandet, Kornproduksjon. Andre bygder

Tabell 7a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	21	19	18	16	14
Brukers alder	52	52	53	52	52
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	80,6	81,1	84,2	61	52,4
Havre, daa	104,9	82,9	91,2	106	98,5
Hvete, daa	53,5	78,6	94,9	70,8	84,6
Annet korn, daa	2,8	0	0		
Oljefrø, daa	10,0	6,3	1,7		2,9
Korn i alt, daa	251,8	248,9	272,0	237,8	238,4
Grovfôr, daa	11,1	13,9	13,8	14,6	14,5
Annet areal i alt, daa	5,7	4,0	4,3	8,1	0,1
Jordbruksareal, daa	268,6	266,8	290,1	260,5	253,0
- herav leid areal, daa	46,4	55,3	67,1	38,6	38
Bygg, kg pr daa	382	296	361	463	300
Havre, kg pr daa	412	346	323	423	353
Hvete, kg pr daa	460	320	415	375	267
Oljefrø, kg pr daa	167	124	63		45
Korn ialt, FEm pr daa ¹⁾	372	295	343	387	281
Grovfôr, FEm pr daa	214	238	236	290	232
Jordbruksareal, FEm pr daa	365	293	340	381	278
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	847	797	834	828	698
Ektefelle	54	43	39	23	21
Barn under 17 år	3	3	0	0	0
Sum familie	904	843	873	851	719
Leid arbeid, betalt	25	12	27	26	32
Leid arbeid, ubetalt	81	62	69	70	47
Sum timer i jordbruket	1 010	917	969	947	798
Sum timer i skogbruket	133	113	93	113	96
Sum timer i tilleggsnæring	84	47	79	63	46
Familiens arbeid på nyanlegg	0	42	8	31	11
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 845	2 031	2 008	2 117	2 118
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,65	1,68	1,70	1,81	1,94
Havre, kr pr kg	1,56	1,56	1,58	1,64	1,84
Hvete, kr pr kg	2,01	1,95	2,02	1,92	2,17

Tabell 7b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	-2 092	-598	3 677	2 984	-475
Driftsbygninger	-11 366	-1 759	-9 315	12 288	38 184
Maskiner og redskap	8 170	3 160	-19 154	25 856	7 616
Sum nettoinvesteringer	-5 288	803	-24 792	41 128	45 325

1) Inkl. nyttet halmavling

Østlandet, Kornproduksjon. Andre bygder

Tabell 7c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Bygg	51 524	38 664	52 173	55 328	29 770
Havre	65 977	44 363	48 858	73 991	63 584
Hvete	48 559	52 162	79 367	59 163	54 038
Annet korn og oljefrø	8 567	506	-63	3	513
Andre planteprodukter	8 071	3 348	8 010	9 656	4 999
Planteprodukter i alt	182 698	139 043	188 345	198 141	152 904
Husdyrprodukt i alt	1 190	1 762	1 989	2 462	2 547
Arealtilskudd, grovfôr	1 272	1 580	2 125	1 722	2 098
Arealtilskudd, korn	36 310	38 743	42 790	45 041	39 203
Kulturlandskapstilskudd	52 460	47 964	54 594	56 263	46 492
Produksjonstillegg, husdyr	672	910	1 210	1 194	1 877
Refunderte avløserutgifter	170	393	469	484	611
Andre tilskudd	15 119	23 780	23 430	28 969	17 771
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-5 000	-4 000	-3 071
Tilskudd i alt	100 503	108 370	119 618	129 673	104 981
Leieinntekter, traktor og redskap	12 664	12 240	18 490	9 964	5 538
Andre inntekter	95	0	917	1 887	2 643
Produksjonsinntekter i alt	297 150	261 415	329 359	342 127	268 613

Tabell 7d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Fôrkostnader i alt	127	209	199	1 203	355
Såvarer	16 391	18 610	18 770	16 635	19 013
Handelsgjødsel og kalk	35 011	33 408	38 147	39 832	58 000
Plantevernmidler	12 515	7 482	14 905	9 261	9 743
Konserveringsmidler	0	0	0	0	0
Andre forbruksartikler m.v.	2 789	3 235	5 638	4 647	3 281
Kjøp av dyr	138	0	118	0	332
Sum variable kostnader	66 971	62 944	77 777	71 578	90 724
Leid arbeid	3 253	1 483	3 455	3 543	5 536
Drivstoff	14 121	12 096	18 119	19 283	15 082
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 531	6 531	3 266	4 306	5 194
Vedl.h. driftsbygninger	13 773	8 686	12 491	10 103	6 902
Vedl.h. traktor og maskiner	25 836	24 851	24 640	27 766	26 007
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 092	1 672	1 785	2 105	2 002
Avskr. driftsbygninger	15 176	13 881	15 937	14 935	18 029
Avskr. traktor og maskiner	31 728	28 038	32 165	33 240	29 568
Maskinleie	17 249	22 364	26 573	30 189	28 598
Andre faste kostnader	48 809	54 651	60 096	51 391	54 092
Sum faste kostnader	176 568	174 253	198 527	196 861	191 010
Kostnader i alt	243 539	237 197	276 304	268 439	281 734
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,84				
Netto mekaniseringskostnader pr daa	307	312	325	435	396

Østlandet, Kornproduksjon. Andre bygder

Tabell 7e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	53 611	24 218	53 055	73 688	-13 121
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	23 923	31 479	43 675	51 897	27 887
Familiens arbeidsfortjeneste	29 688	-7 261	9 380	21 791	-41 008
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	55 608	-14 803	18 372	43 653	-98 773
Lønnsevne	32 941	-5 778	12 835	25 334	-35 472
Lønnsevne pr. time	32,61	-6,30	13,25	26,75	-44,45
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	89 413	27 731	75 624	119 756	-41 150
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	85 589	25 076	71 025	116 039	-56 203
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	53 611	24 218	53 055	73 688	-13 121
Driftsoverskudd, skogbruk	44 281	28 471	112 512	108 481	35 362
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	13 983	18 691	19 590	328 798	56 551
Driftsoverskudd, andre næringer	21 151	29 386	26 269	9 710	7 785
Lønnsinntekt	384 141	418 808	439 563	527 445	574 084
Pensjoner og sykepenger	17 253	11 332	15 944	9 057	2 359
Gevinst/utbytte verdipapir	18 881	5 418	6 258	7 187	5 372
Årlige erstatninger og lignende	3 460	1 371	5 657	7 835	8 218
Familiens arbeid på nyanlegg	0	6 145	1 177	4 997	1 849
Renteinntekter	5 866	10 363	18 643	33 245	20 973
- Renteutgifter	20 471	30 965	49 332	51 711	31 129
- Kårutgifter	7 467	8 888	9 723	9 713	9 557
Nettoinntekt	534 689	514 350	639 613	1 049 019	658 746
Privatforbruk ekskl. skatt	368 357	300 642	370 561	467 249	428 298
Betalte skatter	173 005	169 229	191 152	220 114	207 709

Tabell 7f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	548 484	465 419	512 063	633 193	637 028
Andre krav	96 002	84 349	106 150	348 858	446 034
Omløpsmidler, jordbruk	84 733	60 628	67 549	103 083	83 501
Omløpsmidler, skogbruk	0	132	0	0	2 434
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	95	579	1 726	1 789	357
Omløpsmidler, andre næringer	186 721	189 513	210 103	226 024	226 177
Omløpsmidler i alt	916 035	800 620	897 591	1 312 947	1 395 531
Anleggsmidler, jordbruk	708 251	720 483	794 504	799 940	864 121
Anleggsmidler, skogbruk	426 474	410 669	486 202	444 644	463 982
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	73 464	76 037	97 792	90 021	63 575
Anleggsmidler, andre næringer	107 043	83 137	84 397	85 101	94 183
Privat hovedbygninger	424 674	405 999	561 803	555 260	593 542
Privat, annet	176 021	194 436	202 397	227 728	280 945
Anleggsmidler i alt	1 915 927	1 890 761	2 227 095	2 202 694	2 360 348
Eiendeler i alt	2 831 962	2 691 381	3 124 686	3 515 641	3 755 879
Eiendeler i jordbruket	792 984	781 111	862 053	903 023	947 622
Kortsiktig gjeld	121 932	141 688	128 304	136 938	163 790
Langsiktig gjeld	618 057	807 199	928 313	651 506	755 745
Gjeld i alt	739 989	948 887	1 056 617	788 444	919 535
Endring i året, kroner	23 211	80 848	-7 508	-213 833	55 067
Egenkapital	2 091 973	1 742 494	2 068 069	2 727 197	2 836 344
Egenkapitalprosent	74	65	66	78	76
Endring i året (sparing)	11 332	38 014	113 069	504 389	50 919
Arbeidskapital	794 103	658 932	769 287	1 176 009	1 231 741
Endring i året	-8 855	-33 901	22 421	217 973	785
¹⁾ Kalkulasjonsrente	3,0 %	4 %	5 %	6 %	3 %

Østlandet, Sauehold Andre bygder**Tabell 8a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser**

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	32	32	30	30	28
Brukers alder	48	48	50	52	52
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	0,8	0,8	0	0	0
Grovfôr, daa	156,0	156,3	159,2	166,2	173,2
Annet areal, daa	0	0,7	0,7	0	0,8
Jordbruksareal, daa	156,8	157,8	159,9	166,2	174,0
- herav leid areal, daa	57,1	56,8	54,9	60,6	59,9
Grovfôr, FEm pr daa	246	245	262	256	241
Jordbruksareal, FEm pr daa	247	245	262	256	241
Husdyrproduksjon					
Antall vinterfôra sauer (vfs)	104	104	101	101	98
Antall gagnslam pr vfs	1,5	1,5	1,5	1,4	1,5
Kg kjøtt pr vfs	31	30	31	29	31
Ull, kg omsatt pr vfs	5,2	5,3	6,1	4,5	5,0
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 519	1524	1521	1473	1416
Ektefelle	269	213	277	284	298
Barn under 17 år	28	27	26	41	26
Sum familie	1 816	1 764	1 824	1 798	1 740
Leid arbeid, betalt	217	221	274	229	219
Leid arbeid, ubetalt	36	97	77	82	102
Sum timer i jordbruket	2 069	2 082	2 175	2 109	2 061
Sum timer i skogbruket	69	35	30	40	35
Sum timer i tilleggsnæring	257	229	192	219	205
Familiens arbeid på nyanlegg	26	26	54	15	6
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 664	1769	1892	1997	2123
Oppnådde priser					
Lammekjøtt, kr pr kg	33,10	33,79	38,83	44,41	43,53
Sauerkjøtt, kr pr kg	10,03	14,14	14,96	18,94	18,87
Ull, kr pr kg	31,39	32,46	33,52	32,87	30,23

Tabell 8b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	2 701	-598	4 082	-626	4 552
Driftsbygninger	-6 558	665	33 521	-556	-13 437
Maskiner og redskap	23 338	4 656	-4 622	-7 256	4 700
Sum nettoinvesteringer	19 481	4 723	32 981	-8 438	-4 185

Østlandet, Sauehold Andre bygder

Tabell 8c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn		673	0	0	0
Andre planteprodukter	7 283	5 037	8 185	7 850	10 798
Planteprodukter i alt	7 283	5 710	8 185	7 850	10 798
Sauer, livdyr	5 197	5 205	7 225	4 762	5 462
Saue- og lammeslakt	95 742	104 766	119 795	136 700	126 952
Ull	18 888	17 638	19 032	16 096	15 854
Andre inntekter, husdyrholdet	2 445	1 923	1 263	1 119	640
Husdyrprodukt i alt	122 272	129 532	147 315	158 677	148 908
Arealtilskudd	27 679	27 122	26 373	27 836	30 593
Kulturlandskapstilskudd	29 510	27 869	30 253	30 771	30 233
Produksjonstillegg, husdyr	53 998	58 659	58 313	63 823	81 977
Refunderede avløserutgifter	26 649	30 227	37 831	32 313	32 545
Grunntilskudd, distriktstilskudd	31 692	30 309	27 325	36 081	30 831
Andre tilskudd	28 953	27 454	37 231	36 822	38 443
Bunnfradrag	-5 500	-5 156	-5 000	-4 000	-3 000
Tilskudd i alt	192 981	196 484	212 326	223 646	241 622
Leieinntekter, traktor og redskap	13 350	18 332	17 432	12 361	17 467
Andre inntekter	1 292	1 272	1 227	911	2
Produksjonsinntekter i alt	337 178	351 330	386 485	403 445	418 797

Tabell 8d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraffør	30 492	33 499	30 419	32 376	35 886
Andre førkostnader inkl. beiteleie	7 558	9 071	8 592	8 383	6 177
Såvarer	2 079	2 297	2 301	2 200	2 432
Handelsgjødning og kalk	15 035	17 331	16 992	18 660	22 979
Plantevernmidler	253	186	268	43	341
Konserveringsmidler	1 769	1 556	2 264	1 118	1 793
Andre forbruksartikler m.v.	18 440	20 139	20 111	20 369	23 341
Kjøp av sau	792	1 059	1 458	1 410	1 458
Kjøp av andre husdyr	897	24	52	870	0
Sum variable kostnader	77 315	85 162	82 457	85 429	94 407
Leid arbeid	29 566	30 921	39 106	34 980	34 266
Drivstoff	10 738	12 985	12 002	15 954	13 630
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 194	3 377	4 117	2 454	5 595
Vedl.h. driftsbygninger	12 296	12 414	13 268	14 168	13 342
Vedl.h. traktor og maskiner	25 157	23 837	26 445	26 649	27 107
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	576	526	616	626	714
Avskr. driftsbygninger	18 268	19 109	19 913	20 312	20 655
Avskr. traktor og maskiner	22 229	24 298	24 841	24 894	26 070
Maskinleie	16 765	15 769	14 812	17 161	22 366
Andre faste kostnader	47 934	53 963	54 873	60 523	60 668
Sum faste kostnader	187 723	197 199	209 993	217 721	224 413
Kostnader i alt	265 038	282 361	292 450	303 150	318 820
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,74	1,74	1,73	2,00	1,87
Netto mekaniseringskostnader pr daa	429	426	452	512	451

Østlandet, Sauehold Andre bygder

Tabell 8e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	72 140	68 969	94 035	100 295	99 977
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	20 967	28 885	38 032	45 016	23 499
Familiens arbeidsfortjeneste	51 173	40 084	56 003	55 279	76 478
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	50 980	39 739	54 353	54 250	76 603
Lønnsevne	80 739	71 005	95 109	90 259	110 744
Lønnsevne pr. time	39,02	34,10	43,73	42,80	53,73
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	83 672	81 662	104 989	107 887	111 947
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	64 022	60 705	82 168	86 699	90 935
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	72 140	68 969	94 035	100 295	99 977
Driftsoverskudd, skogbruk	20 158	7 255	16 909	10 191	5 182
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	52 662	31 329	38 078	41 235	44 010
Driftsoverskudd, andre næringer	15 844	25 686	20 673	26 888	34 455
Lønnsinntekt	309 355	329 305	350 825	396 390	426 689
Pensjoner og sykepenger	29 894	43 120	37 733	44 530	32 042
Gevinst/utbytte verdipapir	3 563	6 878	2 387	2 366	-469
Årlige erstatninger og lignende	2 369	1 081	1 024	2 306	1 551
Familiens arbeid på nyanlegg	3 613	3 641	7 723	2 345	990
Renteinntekter	6 861	8 686	15 377	25 676	13 795
- Renteutgifter	19 648	19 273	23 603	35 079	25 174
- Kårutgifter	4 091	4 398	4 781	4 024	4 719
Nettoinntekt	492 720	502 279	556 380	613 119	628 329
Privatforbruk ekskl. skatt	362 372	354 869	351 705	399 666	424 512
Betalte skatter	118 046	137 806	130 300	150 095	158 185

Tabell 8f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	399 572	470 977	574 940	627 127	588 923
Andre krav	138 215	140 495	102 411	172 862	190 658
Omløpsmidler, jordbruk	36 792	35 888	36 955	44 408	47 271
Omløpsmidler, skogbruk	145	78	13	43	0
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	3 736				
Omløpsmidler, andre næringer	93 078	67 144	51 802	64 139	77 979
Omløpsmidler i alt	671 538	718 071	767 651	911 740	908 242
Anleggsmidler, jordbruk	670 670	687 234	744 760	713 185	731 829
Anleggsmidler, skogbruk	107 052	100 750	80 552	91 897	96 208
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	58 944	72 161	68 529	69 374	62 258
Anleggsmidler, andre næringer	13 565	19 779	25 073	19 471	41 936
Privat hovedbygninger	454 508	521 953	541 202	567 092	528 677
Privat, annet	140 489	142 488	156 325	179 997	196 686
Anleggsmidler i alt	1 445 228	1 544 365	1 616 441	1 641 016	1 657 594
Eiendeler i alt	2 116 766	2 262 436	2 384 092	2 552 756	2 565 836
Eiendeler i jordbruket	707 462	723 122	781 715	757 593	779 100
Kortsiktig gjeld	63 830	59 488	65 414	71 403	57 312
Langsiktig gjeld	444 541	503 295	536 053	576 354	595 020
Gjeld i alt	508 371	562 783	601 467	647 757	652 332
Endring i året, kroner	-13 087	-6 907	43 772	48 190	-1 181
Egenkapital	1 608 395	1 699 653	1 782 625	1 904 999	1 913 504
Egenkapitalprosent	76	75	75	75	75
Endring i året (sparing)	34 128	112 932	117 807	149 671	36 878
Arbeidskapital	607 708	658 583	702 237	840 337	850 930
Endring i året	7 797	83 041	60 933	131 820	54 824
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Fylkestall, Østfold, alle driftsformer

Tabell 9a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	54	56	57	53	53
Brukers alder	53	52	52	51	51
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	337,5	333,3	332,1	354,1	359,4
Grovfôr, daa	83,5	86,6	86,3	73,3	80,2
Annet areal, daa	13,4	13	13,0	6,6	9,2
Jordbruksareal, daa	434,4	432,9	431,4	434,0	448,8
- herav leid areal, daa	157,3	160,5	161,5	166,0	171,2
Korn, FEm pr daa ¹⁾	446	447	434	496	368
Grovfôr, FEm pr daa	394	373	429	429	440
Jordbruksareal, FEm pr daa	430	436	423	503	380
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	5,5	5,4	5,1	5,5	5,2
Kumelk, liter omsatt	32 943	32 327	31 946	35 228	35 624
Melkekvote	34 052	33 673	32 261	35 495	36 311
Produsert melk pr årsku, kg	6 760	6 757	6 859	7 128	7 515
Storfekjøtt, kg omsatt	2 066	1 862	1 778	1 838	1 850
Antall avlsgriser/smågriskull fra 2007	6,5	7,4	13,6	13,0	15,0
Salgbare smågriser	160	155	150	150	151
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	7 439	7 680	7 847	8 100	8 166
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 743	1 654	1 540	1 475	1 480
Ektefelle	241	226	289	289	261
Barn under 17 år	3	6	5	11	9
Sum familie	1 987	1 886	1 834	1 775	1 750
Leid arbeid, betalt	361	368	379	390	399
Leid arbeid, ubetalt	77	93	103	88	87
Sum timer i jordbruket	2 425	2 347	2 316	2 253	2 236
Sum timer i skogbruket	42	31	50	42	41
Sum timer i tilleggsnæring	151	122	150	116	123
Familiens arbeid på nyanlegg	2	1	3	25	47
Familiens arb. i annen virksomhet	1 500	1 600	1 480	1 545	1 573
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,78	1,77	1,78	1,84	2,01
Havre, kr pr kg	1,56	1,58	1,62	1,69	1,94
Hvete, kr pr kg	2,08	2,06	2,04	2,04	2,15
Kumelk, kr pr l	3,66	3,65	3,92	4,11	4,24
Kukjøtt, kr pr kg	28,38	29,99	32,11	33,25	36,34
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,87	35,99	38,21	40,04	43,71
Smågris for salg, kr pr stk.	717	670	812	906	823
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	20,24	20,44	22,25	22,97	23,31

Tabell 9b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	19 657	7 047	810	20 626	54 887
Driftsbygninger	15 917	-4 719	-2 995	51 371	102 966
Maskiner og redskap	24 266	20 652	39 862	22 467	16 291
Melkekvote (ku og geit)	2 042	4 541	1 825	2 850	12 243
Sum nettoinvesteringer	61 882	27 521	39 501	97 314	186 387

1) Inkl. nyttet halm

Fylkestall for Østfold, alle driftsformer

Tabell 9c. Produksjonsinntekter per bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	296 496	299 243	280 489	361 449	290 328
Andre planteprodukter	37 019	38 998	48 509	39 790	58 907
Planteprodukter i alt	333 515	338 241	328 998	401 239	349 235
Storfe, melk	120 609	118 131	125 227	144 811	151 212
Storfe, livdyr	9 596	15 680	9 409	7 732	13 670
Kuslakt	24 582	18 865	24 446	24 347	24 731
Annet storfeslakt	46 446	40 610	51 175	50 684	52 412
Smågriser	60 047	38 878	57 306	59 667	51 622
Slaktegriser	144 714	159 239	181 725	185 603	188 765
Avlsgriser	19 133	17 495	18 732	21 241	16 357
Fjørfe, egg og slakt	138 087	203 957	271 447	283 508	316 059
Andre inntekter, husdyrholdet	7 292	6 248	1 023	1 751	510
Husdyrprodukt i alt	570 506	619 103	740 488	779 344	815 338
Arealtilskudd, grovfôr	5 308	5 320	6 275	4 996	6 450
Arealtilskudd, korn	27 130	35 679	34 885	36 761	37 322
Kulturlandskapstilskudd	83 576	78 553	84 423	83 651	78 968
Produksjonstillegg, husdyr	37 778	35 122	38 014	36 017	38 579
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	18 017	18 367	17 235	19 588	23 439
Refundererte avløserutgifter	23 142	22 886	27 466	28 272	27 761
Andre tilskudd	23 127	26 584	30 517	27 114	27 806
Bunnfradrag	-5 398	-4 926	-5 174	-4 175	-2 943
Tilskudd i alt	212 680	217 585	233 640	232 224	237 382
Leieinntekter, traktor og redskap	16 742	15 083	18 845	20 387	23 258
Andre inntekter	13 623	3 710	15 697	8 027	8 990
Produksjonsinntekter i alt	1 147 066	1 193 722	1 337 668	1 441 221	1 434 203

Tabell 9d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Krafftôr	220 555	250 530	286 478	323 371	355 969
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	4 342	5 169	7 130	7 413	3 987
Såvarer	29 463	28 390	28 955	35 811	33 761
Handelsgjødsel og kalk	57 769	60 659	60 934	72 622	101 289
Plantevermidler	20 648	21 652	23 609	28 119	26 068
Konserveringsmidler	2 416	1 954	1 803	2 877	3 919
Andre forbruksartikler m.v.	35 492	39 304	41 592	44 208	46 758
Kjøp av dyr	55 165	68 552	76 802	88 351	88 905
Sum variable kostnader	425 850	476 210	527 304	602 772	660 656
Leid arbeid	52 192	56 164	59 878	63 405	62 038
Drivstoff	28 618	33 672	33 592	42 752	39 953
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	11 725	8 238	11 258	12 094	10 913
Vedl.h. driftsbygninger	25 453	26 639	24 379	29 641	30 041
Vedl.h. traktor og maskiner	55 050	56 364	56 630	58 205	60 313
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 061	2 057	1 985	2 077	2 331
Avskr. driftsbygninger	49 976	56 469	59 048	56 911	71 117
Avskr. traktor og maskiner	46 328	48 765	49 894	52 162	55 022
Maskinleie og leie av dyr	55 576	52 378	67 606	58 774	62 977
Andre faste kostnader	127 304	132 451	136 523	153 461	174 453
Sum faste kostnader	454 283	473 197	500 793	529 482	569 158
Kostnader i alt	880 133	949 407	1 028 097	1 132 254	1 229 814
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,90	0,96	1,01	1,00	1,23
Netto mekaniseringskostnader pr daa	386	420	448	504	468

Fylkestall for Østfold, alle driftsformer

Tabell 9e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	266 933	244 315	309 553	308 967	204 389
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	59 816	86 657	112 786	138 487	83 131
Familiens arbeidsfortjeneste	207 117	157 658	196 767	170 480	121 258
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	185 141	146 983	187 423	168 833	121 786
Lønnsevne	259 308	213 820	256 645	233 881	183 296
Lønnsevne pr. time	106,93	91,10	110,80	103,81	81,97
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	234 159	228 558	212 938	255 272	171 379
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	228 460	218 697	197 612	245 919	146 294
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	266 933	244 315	309 553	308 967	204 389
Driftsoverskudd, skogbruk	28 225	17 038	26 013	34 608	3 807
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	53 564	54 256	52 906	76 773	59 995
Driftsoverskudd, andre næringer	19 202	48 507	55 222	61 814	74 690
Lønnsinntekt	257 420	291 203	292 105	321 212	366 516
Pensjoner og sykepenger	49 542	46 545	53 416	46 794	63 232
Gevinst/utbytte verdipapir	12 225	7 047	10 919	15 909	8 932
Årlige erstatninger og lignende	6 106	5 824	3 174	1 282	6 713
Familiens arbeid på nyanlegg	330	132	515	4 564	7 750
Renteinntekter	5 346	7 902	11 429	32 133	13 619
- Renteutgifter	49 580	56 261	88 423	112 263	102 999
- Kårutgifter	3 642	4 427	5 676	4 464	5 136
Nettoinntekt	645 671	662 081	721 154	787 329	701 508
Privatforbruk ekskl. skatt	404 488	433 601	448 339	482 682	449 481
Betalte skatter	180 320	179 556	183 412	192 001	214 732

Tabell 9f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	328 256	326 683	332 371	454 258	464 263
Andre krav	185 945	195 118	252 122	311 309	325 739
Omløpsmidler, jordbruk	265 534	263 379	279 106	336 736	296 638
Omløpsmidler, andre næringer	127 553	102 945	120 533	130 145	143 992
Omløpsmidler i alt	907 288	888 125	984 133	1 232 448	1 230 632
Anleggsmidler, jordbruk	1 756 703	1 916 638	2 005 881	2 053 910	2 548 790
Anleggsmidler, skogbruk	209 900	209 459	237 167	248 870	274 997
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	178 693	175 972	157 345	148 498	185 347
Anleggsmidler, andre næringer	133 990	89 219	118 665	126 861	101 402
Privat hovedbygninger	488 917	551 343	589 638	554 031	577 056
Privat, annet	149 144	197 561	218 447	239 344	291 619
Anleggsmidler i alt	2 917 347	3 140 192	3 327 143	3 371 514	3 979 211
Eiendeler i alt	3 824 635	4 028 317	4 311 276	4 603 962	5 209 843
Eiendeler i jordbruket	2 022 237	2 180 016	2 226 442	2 390 646	2 845 428
Kortsiktig gjeld	423 586	390 827	396 607	413 174	408 005
Langsiktig gjeld	1 221 910	1 482 281	1 688 674	1 664 265	2 056 579
Gjeld i alt	1 645 496	1 873 108	2 085 281	2 077 439	2 464 584
Endring i året, kroner	65 007	66 730	42 764	122 956	145 942
Egenkapital	2 179 139	2 155 209	2 225 995	2 526 523	2 745 259
Egenkapitalprosent	57	54	52	55	53
Endring i året (sparing)	105 679	54 067	133 509	199 807	69 451
Arbeidskapital	483 702	497 298	587 526	819 274	822 627
Endring i året	96 062	106 998	128 953	123 451	19 682
1) Kalkulasjonsrente	3 %	4 %	5 %	6 %	3 %

Fylkestall, driftsformer

Tabell 10a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	35	32	32	33	31
Brukers alder	51	52	52	53	52
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	369,7	395,2	340,4	308,2	344,8
Grovfôr, daa	76,6	74,6	75,8	85,5	82,3
Annet areal, daa	15,1	14,6	3,5	6,8	5,2
Jordbruksareal, daa	461,4	484,4	419,8	400,5	432,3
- herav leid areal, daa	120,2	127,3	100,7	102,3	102,7
Korn, FEm pr daa ¹⁾	414	362	420	438	327
Grovfôr, FEm pr daa	352	375	402	376	370
Jordbruksareal, FEm pr daa	406	366	416	426	336
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	5,3	5,2	5,1	5,7	5,0
Kumelk, liter omsatt	35 525	34693	35 356	38 379	34 802
Melkekvote	34 803	35485	36 242	41 233	37 301
Produsert melk pr årsku, kg	7 602	7521	7 681	7 389	7 604
Storfekjøtt, kg omsatt	1 569	1625	1 255	1 713	1 445
Antall avlsgriser/smågriskull fra 2007	3,6	4,4	6,2	6,0	7,0
Salgbare smågriser	64	99	108	93	104
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	4 555	4955	2 365	2 240	3 090
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 451	1490	1 379	1 327	1 325
Ektefelle	311	349	354	357	295
Barn under 17 år	17	10	8	6	13
Sum familie	1 779	1 849	1 741	1 690	1 633
Leid arbeid, betalt	465	470	327	361	413
Leid arbeid, ubetalt	75	86	120	92	102
Sum timer i jordbruket	2 319	2 405	2 188	2 143	2 148
Sum timer i skogbruket	46	38	40	27	19
Sum timer i tilleggsnæring	305	360	291	225	194
Familiens arbeid på nyanlegg	27	34	33	6	33
Familiens arb. i annen virksomhet	1 560	1499	1 554	1 708	1 695
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,72	1,74	1,77	1,86	2,02
Havre, kr pr kg	1,55	1,59	1,61	1,78	1,87
Hvete, kr pr kg	2,12	2,01	1,98	2,00	2,13
Kumelk, kr pr l	3,67	3,59	3,93	4,21	4,34
Kukjøtt, kr pr kg	28,91	29,65	31,01	33,64	35,40
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,07	35,54	37,47	39,27	41,72
Smågris for salg, kr pr stk.	671	667	832	932	842
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	19,82	20,08	22,64	23,24	23,23

Tabell 10b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	17 803	-3 301	-1 998	55 625	93 916
Driftsbygninger	61 438	33 100	-5 593	6 819	206 621
Maskiner og redskap	-15 640	17 437	35 991	-13 346	33 212
Melkekvote (ku og geit)	2 490	1 493	0	4 400	2 192
Sum nettoinvesteringer	66 091	48 729	28 400	53 498	335 941

¹⁾Inkl. nytt halm

Fylkestall for Akershus, alle driftsformer

Tabell 10c. Produksjonsinntekter per bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	278 441	267 154	281 471	278 329	259 419
Andre planteprodukter	77 025	89741	22 821	22 215	18 184
Planteprodukter i alt	355 466	356 895	304 293	300 544	277 603
Storfe, melk	130 512	124 407	138 989	161 676	151 040
Storfe, livdyr	14 811	11 780	12 691	21 982	15 722
Kuslakt	22 820	24 690	23 752	26 981	24 113
Annet storfeslakt	28 212	29 719	27 910	35 350	43 301
Smågriser	18 248	47 351	55 867	56 425	51 111
Slaktegriser	97 271	85 801	55 535	57 713	62 788
Avlsgriser	17 877	23 203	25 524	19 159	27 713
Fjørfe, egg og slakt	38 322	25 535	68 827	57 916	59 178
Andre inntekter, husdyrholdet	109	937	172	172	55
Husdyrprodukt i alt	368 182	373 423	409 267	437 374	435 021
Arealtilskudd, grovfôr	6 362	6 392	6 593	7 666	7 191
Arealtilskudd, korn	45 902	53 343	47 680	47 659	53 247
Kulturlandskaptilskudd	87 381	87 472	80 842	80 274	82 683
Produksjonstillegg, husdyr	30 042	30 268	31 667	33 913	34 352
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	18 162	17 916	18 914	25 452	25 153
Refunderte avløserutgifter	17 617	21 448	16 725	26 463	23 155
Andre tilskudd	23 107	28015	27 576	36 842	35 245
Bunnfradrag	-5 500	-5000	-5 000	-4 000	-3 032
Tilskudd i alt	223 073	239 854	224 997	254 269	257 994
Leieinntekter, traktor og redskap	18 705	22633	14 616	15 352	17 261
Andre inntekter	851	7656	10 085	6 641	10 343
Produksjonsinntekter i alt	966 277	1 000 461	963 258	1 014 180	998 222

Tabell 10d. Kostnader per bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	118 265	126 082	123 472	133 565	163 917
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	3 818	3 343	1 535	6 898	2 303
Såvarer	30 640	36 377	26 045	26 843	37 308
Handelsgjødsel og kalk	53 137	57 204	53 393	48 634	82 642
Plantevermidler	23 998	20 458	20 651	17 745	20 498
Konserveringsmidler	2 729	2 792	922	1 496	1 847
Andre forbruksartikler m.v.	36 876	39 467	35 891	43 032	43 741
Kjøp av dyr	43 410	38872	17 933	17 742	33 968
Sum variable kostnader	312 873	324 595	279 843	295 955	386 224
Leid arbeid	60 236	65 530	50 256	59 073	63 211
Drivstoff	29 293	30 255	28 435	34 078	27 036
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	9 171	9 211	7 276	11 167	10 952
Vedl.h. driftsbygninger	24 342	26 222	26 466	28 072	30 744
Vedl.h. traktor og maskiner	48 446	57 068	50 080	53 990	48 213
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 396	3 281	2 489	2 058	1 817
Avskr. driftsbygninger	50 169	55 928	51 309	52 300	62 621
Avskr. traktor og maskiner	60 697	60 953	59 076	53 154	63 801
Maskinleie og leie av dyr	41 152	66 144	66 274	49 177	35 184
Andre faste kostnader	115 279	125686	104 351	130 312	130 979
Sum faste kostnader	442 181	500 278	446 012	473 381	474 558
Kostnader i alt	755 054	824 873	725 855	769 336	860 782
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,92	1,09	1,12	1,17	1,18
Netto mekaniseringskostnader pr daa	372	397	467	499	395

Fylkestall for Akershus, alle driftsformer

Tabell 10e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	211 223	175 588	237 403	244 844	137 440
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	57 513	82305	100 828	122 411	73 728
Familiens arbeidsfortjeneste	153 710	93 283	136 575	122 433	63 712
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	152 964	88 944	135 435	126 761	67 751
Lønnsevne	213 946	158 813	186 831	181 506	126 923
Lønnsevne pr. time	92,26	66,03	85,40	84,70	59,09
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	196 090	160 210	206 786	217 435	139 203
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	185 328	136 643	193 322	200 322	105 120
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	211 223	175 588	237 403	244 844	137 440
Driftsoverskudd, skogbruk	12 019	43891	23 215	36 141	18 256
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	140 490	138540	205 456	81 477	72 413
Driftsoverskudd, andre næringer	35 914	30430	57 808	30 898	75 602
Lønnsinntekt	309 055	304426	364 163	392 501	398 831
Pensjoner og sykepenger	11 717	14754	36 858	27 221	31 975
Gevinst/utbytte verdipapir	41 109	3275	1 223	14 048	21 406
Årlige erstatninger og lignende	676	13977	7 078	2 565	5 413
Familiens arbeid på nyanlegg	3 958	5095	4 991	906	5 476
Renteinntekter	5 924	7289	33 815	31 524	12 812
- Renteutgifter	48 093	63899	89 462	111 735	76 202
- Kårutgifter	7 081	8035	8 281	7 068	6 044
Nettoinntekt	716 911	665 331	874 268	743 322	697 378
Privatforbruk ekskl. skatt	468 410	451083	463 914	526 751	539 803
Betalte skatter	204 497	221634	204 991	264 850	219 731

Tabell 10f. Balanse og arbeidskapital pr

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	345 021	326 645	454 331	456 959	500 012
Andre krav	171 276	214 621	236 125	173 618	243 679
Omløpsmidler, jordbruk	248 923	248 532	246 567	272 229	277 527
Omløpsmidler, andre næringer	331 909	368 021	396 082	373 723	206 426
Omløpsmidler i alt	1 097 129	1 157 819	1 333 104	1 276 529	1 227 644
Anleggsmidler, jordbruk	1 691 734	1 826 630	1 810 701	1 808 353	2 336 532
Anleggsmidler, skogbruk	304 293	326 811	327 992	305 766	354 628
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	190 704	238 637	230 885	315 423	335 186
Anleggsmidler, andre næringer	10 195	15 623	21 014	25 396	33 149
Privat hovedbygninger	790 798	763 067	699 489	673 767	806 593
Privat, annet	234 405	361095	362 991	383 356	418 238
Anleggsmidler i alt	3 222 129	3 531 863	3 453 073	3 512 061	4 284 326
Eiendeler i alt	4 319 258	4 689 682	4 786 177	4 788 590	5 511 970
Eiendeler i jordbruket	1 940 657	2 075 162	2 057 268	2 080 582	2 614 059
Kortsiktig gjeld	330 819	344 549	290 144	274 603	360 506
Langsiktig gjeld	1 342 027	1603701	1 464 889	1 585 372	1 987 945
Gjeld i alt	1 672 846	1 948 250	1 755 034	1 859 975	2 348 451
Endring i året, kroner	158 719	194425	-53 764	101 824	402 575
Egenkapital	2 646 412	2 741 432	3 031 143	2 928 615	3 163 519
Egenkapitalprosent	61	58	63	61	57
Endring i året (sparing)	15 485	13767	343 565	37 211	145 075
Arbeidskapital	766 310	813 270	1 042 960	1 001 926	867 138
Endring i året	-17 234	-5331	238 406	-34 288	-75 452
1) Kalkulasjonsrente	3 %	4 %	5 %	6 %	3 %

Fylkestall, Hedmark, alle driftsformer

Tabell 11a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	82	78	78	75	70
Brukers alder	48	48	48	49	49
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	133,7	127,0	123,1	121,1	134,9
Grovfôr, daa	149,1	157,8	169,8	187,3	194,5
Annet areal, daa	11,7	11,3	10,6	9,1	8,4
Jordbruksareal, daa	294,5	296,1	303,5	317,5	337,8
- herav leid areal, daa	74,6	84,1	85,7	98,4	110,5
Korn, FEm pr daa ¹⁾	433	409	457	504	376
Grovfôr, FEm pr daa	347	349	348	354	356
Jordbruksareal, FEm pr daa	392	385	398	417	367
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	8,1	8,0	8,2	8,8	8,2
Kumelk, liter omsatt	47 364	47943	50 023	54 651	51 858
Melkekvote	48 113	49284	49 949	59 315	54 662
Produsert melk pr årsku, kg	6 635	6728	6 763	6 994	7 079
Storfekjøtt, kg omsatt	2 386	2537	2 399	2 629	2 583
Antall avlsgriser/smågriskull fra 2007	2,9	3,7	8,9	9,0	10,0
Salgbare smågriser	71	89	90	96	95
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	3 324	3677	2 985	3 335	3 650
Antall vinterfôra sauer (vfs)	18	20	23	24	24
Kg kjøtt pr vfs	28	30	26	28	27
Ull, kg omsatt pr vfs	5,3	5,0	5,6	4,0	5,3
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 707	1749	1 742	1 725	1 688
Ektefelle	354	311	328	328	314
Barn under 17 år	19	31	27	41	32
Sum familie	2 080	2 091	2 097	2 094	2 034
Leid arbeid, betalt	493	473	476	498	531
Leid arbeid, ubetalt	141	122	140	165	143
Sum timer i jordbruket	2 714	2 686	2 713	2 757	2 708
Sum timer i skogbruket	34	33	35	27	26
Sum timer i tilleggsnæring	107	105	108	104	99
Familiens arbeid på nyanlegg	51	40	46	39	73
Familiens arb. i annen virksomhet	1 498	1519	1 657	1 624	1 794
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,87	1,87	1,91	1,96	2,12
Havre, kr pr kg	1,48	1,54	1,55	1,64	1,93
Kumelk, kr pr l	3,48	3,47	3,78	4,01	4,11
Kukjøtt, kr pr kg	29,16	29,49	31,10	32,74	36,20
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,51	35,22	37,43	40,44	42,20
Smågris for salg, kr pr stk.	725	695	864	907	858
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,49	20,18	22,52	22,66	22,80
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	25,50	29,08	32,44	36,48	36,63
Ull, kr pr kg	31,27	31,53	26,87	32,55	28,69

Tabell 11b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	2 050	8700	2 101	2 470	746
Driftsbygninger	17 502	25402	16 839	88 458	72 593
Maskiner og redskap	9 263	17742	22 894	27 866	51 082
Melkekvote (ku og geit)	13 170	1386	4 761	15 587	1 118
Sum nettoinvesteringer	41 985	53 230	46 595	134 381	125 539

¹⁾ Inkl. nyttet halm

Fylkestall for Hedmark, alle driftsformer

Tabell 11c. Produksjonsinntekter per bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	114 392	103 144	119 003	126 075	115 749
Andre planteprodukter	54 288	59 257	60 050	54 651	56 434
Planteprodukter i alt	168 680	162 401	179 053	180 726	172 183
Storfe, melk	164 839	166 573	166 573	219 297	213 079
Storfe, livdyr	12 451	8 771	9 250	16 818	13 067
Kuslakt	26 900	30 032	36 698	40 761	46 637
Annet storfeslakt	58 174	52 742	62 096	66 846	68 988
Smågriser	37 173	47 676	58 907	68 230	61 386
Slaktegriser	71 183	65 927	73 051	72 257	80 391
Avlsgriser	5 072	3 507	4 669	2 522	3 457
Sauer, livdyr og slakt	15 976	22 689	27 565	32 540	32 239
Ull	3 203	3 177	3 903	3 251	4 158
Fjørfe, egg og slakt	68 742	73 976	75 217	90 868	95 540
Andre inntekter, husdyrholdet	359	15 078	10 782	503	2 005
Husdyrprodukt i alt	464 072	490 148	528 710	613 893	620 947
Arealtilskudd, grovfôr	21 078	21 953	22 643	24 149	25 884
Arealtilskudd, korn	12 931	13 827	14 322	16 088	15 586
Kulturlandskapstilskudd	57 079	54 213	58 631	61 073	62 001
Produksjonstillegg, husdyr	51 902	54 203	56 570	60 537	68 765
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	54 094	57 573	59 241	67 911	71 145
Refunderte avløserutgifter	34 854	33 804	39 259	43 056	42 998
Andre tilskudd	21 896	23 427	32 029	38 920	46 740
Bunnfradrag	-5 433	-5 000	-5 192	-4 107	-3 114
Tilskudd i alt	248 401	254 000	277 503	307 627	330 005
Leieinntekter, traktor og redskap	10 741	7 117	11 036	10 997	11 443
Andre inntekter	2 394	3 997	3 939	3 387	18 305
Produksjonsinntekter i alt	894 288	917 663	1 000 241	1 116 630	1 152 883

Tabell 11d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	145 724	157 046	144 947	181 314	198 530
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	7 235	8 787	19 602	6 919	3 874
Såvarer	15 053	14 956	16 041	17 195	19 494
Handelsgjødsel og kalk	34 297	35 627	38 072	43 415	58 630
Plantevermmidler	9 980	10 778	10 983	10 667	11 734
Konserveringsmidler	4 696	4 800	4 141	5 219	4 841
Andre forbruksartikler m.v.	33 553	39 733	42 255	45 756	54 009
Kjøp av dyr	48 784	43 827	42 788	59 802	55 732
Sum variable kostnader	299 322	315 554	318 829	370 287	406 844
Leid arbeid	68 253	67 869	71 180	75 769	82 395
Drivstoff	19 565	24 054	23 304	30 961	28 928
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 883	5 855	6 549	7 090	6 243
Vedl.h. driftsbygninger	26 661	28 733	29 447	29 400	28 759
Vedl.h. traktor og maskiner	45 900	43 991	45 663	48 535	54 033
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 963	1 976	1 918	1 995	2 034
Avskr. driftsbygninger	42 099	47 448	48 187	53 247	56 146
Avskr. traktor og maskiner	45 387	45 235	44 719	46 503	50 600
Maskinleie og leie av dyr	27 439	42 206	55 860	49 273	49 273
Andre faste kostnader	100 909	106 307	108 610	132 445	140 679
Sum faste kostnader	383 059	413 674	435 438	475 218	499 090
Kostnader i alt	682 381	729 228	754 267	845 505	905 934
Netto mek.kostnader pr FEM totalavl.	1,17	1,34	1,37	1,40	1,48
Netto mekaniseringskostnader pr daa	457	516	546	585	544

Fylkestall for Hedmark, alle driftsformer

Tabell 11e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	211 907	188 435	268 422	271 125	246 949
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	48 642	70602	90 958	117 943	63 927
Familiens arbeidsfortjeneste	163 265	117 833	177 464	153 182	183 022
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	135 625	98 239	146 345	125 099	155 111
Lønnsevne	231 518	185 702	248 644	228 951	265 417
Lønnsevne pr. time	85,31	69,14	91,65	83,04	98,01
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	170 569	153 595	200 451	193 828	193 405
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	151 733	129 840	184 359	174 676	170 750
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	211 907	188 435	268 422	271 125	246 949
Driftsoverskudd, skogbruk	26 149	25 652	43 461	21 992	15 712
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	26 865	17 545	21 889	22 768	29 558
Driftsoverskudd, andre næringer	12 560	16 491	20 721	29 720	26 855
Lønnsinntekt	277 215	296 685	326 988	342 088	397 554
Pensjoner og sykepenger	20 200	26 375	32 810	34 312	26 885
Gevinst/utbytte verdipapir	25 095	3 512	7 337	5 041	3 397
Årlige erstatninger og lignende	1 018	1 381	2 435	2 689	1 350
Familiens arbeid på nyanlegg	7 487	5 543	6 745	6 002	11 375
Renteinntekter	6 457	8 265	15 561	26 711	13 058
- Renteutgifter	44 500	51 431	73 430	101 766	75 274
- Kårutgifter	11 691	10 744	13 440	11 136	11 073
Nettoinntekt	558 762	527 709	659 499	649 546	686 346
Privatforbruk ekskl. skatt	357 868	361 122	419 210	436 492	467 261
Betalte skatter	137 628	143 719	147 918	167 593	201 292

Tabell 11f. Balanse og arbeidskapital 31.12

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	417 098	456 486	427 554	469 616	490 495
Andre krav	98 825	119 723	138 591	222 530	192 623
Omløpsmidler, jordbruk	221 974	223 038	239 655	253 323	253 223
Omløpsmidler, andre næringer	83 902	75 824	127 465	134 225	116 176
Omløpsmidler i alt	821 799	875 071	933 265	1 079 694	1 052 517
Anleggsmidler, jordbruk	1 419 135	1 563 810	1 624 141	1 801 525	1 943 561
Anleggsmidler, skogbruk	169 674	174 231	210 381	190 961	202 801
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	77 980	67 495	1 665	116 102	86 382
Anleggsmidler, andre næringer	13 955	18 440	966	36 272	51 960
Privat hovedbygninger	497 828	554 008	608 604	617 644	581 891
Privat, annet	175 645	186 333	189 213	183 317	209 886
Anleggsmidler i alt	2 354 217	2 564 317	2 634 971	2 945 821	3 076 481
Eiendeler i alt	3 176 016	3 439 388	3 568 236	4 025 515	4 128 998
Eiendeler i jordbruket	1 641 109	1 786 848	1 863 797	2 054 848	2 196 784
Kortsiktig gjeld	279 989	309 177	316 274	377 839	381 167
Langsiktig gjeld	1 008 176	1 146 033	1 198 113	1 462 827	1 407 975
Gjeld i alt	1 288 165	1 455 210	1 514 386	1 840 666	1 789 142
Endring i året, kroner	36 584	109 426	1 273 496	215 911	111 617
Egenkapital	1 887 851	1 984 178	2 053 849	2 184 849	2 339 856
Egenkapitalprosent	59	58	58	54	57
Endring i året (sparing)	86 229	56 219	126 087	79 985	53 771
Arbeidskapital	541 810	565 894	616 991	701 855	671 350
Endring i året	38 073	9 852	59 474	66 277	-29 222
1) Kalkulasjonsrente	3 %	4 %	5 %	6 %	3 %

Fylkestall for Oppland, alle driftsformer

Tabell 12a. Produksjonstekniske data og oppnådde

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	73	70	67	61	59
Brukers alder	49	49	50	50	51
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	42,4	45,8	44,5	49,6	55,3
Grovfôr, daa	187,2	198,1	218,0	220,2	219,9
Annet areal, daa	5,0	5,2	5,1	2,5	3,0
Jordbruksareal, daa	234,6	249,1	267,6	272,3	278,2
- herav leid areal, daa	62,9	69,6	81,9	90,6	88,4
Korn, FEm pr daa ¹⁾	383	287	397	428	349
Grovfôr, FEm pr daa	323	312	322	335	338
Jordbruksareal, FEm pr daa	338	310	337	354	341
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	8,5	8,6	9,0	9,2	8,9
Kumelk, liter omsatt	48 202	48 485	52 752	55 801	54 763
Melkekvote	48 572	49 785	52 204	59 480	54 887
Produsert melk pr årsku, kg	6 538	6 431	6 547	6 719	6 790
Storfekjøtt, kg omsatt	3 680	3 923	3 539	3 565	4 313
Antall avlsgriser/smågriskull fra 2007	0,6	0,2	0,4	0,0	0,0
Salgbare smågriser	24	4	4	5	0
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	1 108	532	570	251	13
Antall vinterfôra sauer (vfs)	20	23	23	22	22
Kg kjøtt pr vfs	31	30	32	31	33
Ull, kg omsatt pr vfs	6,5	4,6	4,9	5,3	6,0
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 889	1 943	1 911	1 826	1 789
Ektefelle	359	360	324	358	311
Barn under 17 år	17	38	32	15	16
Sum familie	2 265	2 341	2 268	2 199	2 116
Leid arbeid, betalt	385	380	462	471	525
Leid arbeid, ubetalt	102	132	129	141	130
Sum timer i jordbruket	2 752	2 853	2 859	2 811	2 771
Sum timer i skogbruket	33	22	25	34	27
Sum timer i tilleggsnæring	136	140	160	133	97
Familiens arbeid på nyanlegg	39	16	6	14	40
Familiens arb. i annen virksomhet	1 150	1 207	1 345	1 418	1 458
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,74	1,77	1,79	1,93	1,91
Kumelk, kr pr l	3,52	3,50	3,81	3,96	4,14
Kukjøtt, kr pr kg	29,77	29,34	31,62	33,25	35,76
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,69	36,52	37,10	41,44	43,26
Smågris for salg, kr pr stk.	665	605	685	836	
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	20,40	20,10	21,96	22,37	21,78
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	27,03	30,48	36,47	40,18	38,71
Ull, kr pr kg	31,23	33,14	33,94	31,26	29,56

Tabell 12b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	690	7 560	-286	334	2 912
Driftsbygninger	22 392	5 123	30 556	-8 954	71 079
Maskiner og redskap	23 829	25 752	13 720	14 686	35 723
Melkekvote (ku og geit)	5 979	4 863	2 055	8 967	2 803
Sum nettoinvesteringer	52 890	43 298	46 045	15 033	112 517

¹⁾ Inkl. nyttet halm

Fylkestall for Oppland, alle driftsformer

Tabell 12c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	29 299	21 692	31 749	42 040	40 303
Andre planteprodukter	26 421	29 483	31 482	39 090	32 742
Planteprodukter i alt	55 720	51 175	63 231	81 130	73 045
Storfe, melk	169 444	169 922	200 840	221 212	226 595
Storfe, livdyr	16 238	15 344	10 852	22 272	24 242
Kuslakt	32 773	40 329	46 866	52 070	59 880
Annet storfeslakt	93 858	85 489	99 574	98 844	121 705
Smågriser	14 453	545	-281	1 018	0
Slaktegriser	22 214	10 583	12 600	5 257	284
Avlsgriser	1 241	260	604	606	-32
Sauer, livdyr og slakt	18 083	24 775	30 111	32 638	32 030
Ull	4 082	3 307	3 757	4 034	3 675
Fjørfe, egg og slakt	12 593	15 902	20 294	21 916	24 835
Andre inntekter, husdyrholdet	4 232	5 458	3 395	3 255	3 163
Husdyrprodukt i alt	389 211	371 914	428 612	463 122	496 377
Arealtilskudd, grovfôr	25 536	26 778	28 149	28 708	29 022
Arealtilskudd, korn	6 559	7 803	8 557	9 161	10 217
Kulturlandskapstilskudd	43 302	44 213	51 083	53 085	50 971
Produksjonstillegg, husdyr	62 931	66 377	66 827	70 617	81 809
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	69 054	71 516	71 887	79 095	88 734
Refunderede avløserutgifter	41 363	44 072	46 284	47 155	47 375
Andre tilskudd	16 581	20 812	31 780	33 745	36 308
Bunnfradrag	-5 500	-5 071	-5 104	-4 131	-3 220
Tilskudd i alt	259 826	276 500	299 462	317 435	341 216
Leieinntekter, traktor og redskap	9 089	12 961	17 852	16 733	14 973
Andre inntekter	1 399	13 835	8 259	4 903	5 823
Produksjonsinntekter i alt	715 245	726 385	817 415	883 323	931 434

Tabell 12d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	110 289	101 750	103 494	118 209	128 483
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	9 486	14 765	18 926	17 263	18 763
Såvarer	9 233	8 985	10 256	10 184	11 178
Handelsgjødsel og kalk	24 586	24 921	28 946	35 901	45 943
Plantevermidler	3 241	3 041	3 083	2 823	3 490
Konserveringsmidler	4 451	3 731	5 152	5 506	4 482
Andre forbruksartikler m.v.	33 230	36 662	40 183	40 815	49 343
Kjøp av dyr	30 576	20 486	26 362	23 631	43 280
Sum variable kostnader	225 092	214 341	236 400	254 332	304 962
Leid arbeid	53 990	56 401	68 500	70 467	79 138
Drivstoff	16 274	19 204	18 534	26 930	21 686
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 946	5 979	6 880	6 354	7 797
Vedl.h. driftsbygninger	22 887	25 566	27 305	25 640	25 329
Vedl.h. traktor og maskiner	37 877	35 088	42 004	38 758	44 947
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 704	1 495	1 465	1 486	1 647
Avskr. driftsbygninger	30 222	30 998	33 364	34 188	37 031
Avskr. traktor og maskiner	37 715	37 206	37 219	41 028	39 991
Maskinleie og leie av dyr	29 340	26 909	38 568	40 669	42 513
Andre faste kostnader	76 681	84 419	87 689	100 073	99 480
Sum faste kostnader	311 636	323 265	361 528	385 593	399 559
Kostnader i alt	536 728	537 606	597 928	639 925	704 521
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,51	1,51	1,48	1,56	1,52
Netto mekaniseringskostnader pr daa	510	468	499	551	520

Fylkestall for Oppland, alle driftsformer

Tabell 12e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	178 517	188 779	219 487	243 398	226 913
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	34 661	47 638	64 008	81 697	43 438
Familiens arbeidsfortjeneste	143 856	141 141	155 479	161 701	183 475
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	112 131	105 299	119 709	127 495	150 717
Lønnsevne	197 846	197 542	223 979	232 168	262 613
Lønnsevne pr. time	71,89	69,24	78,35	82,59	94,77
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	146 825	148 924	172 137	188 122	189 812
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	128 623	129 729	152 612	170 428	169 172
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	178 517	188 779	219 487	243 398	226 913
Driftsoverskudd, skogbruk	13 949	19 058	24 914	30 728	13 464
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	20 868	27 626	35 079	57 189	53 901
Driftsoverskudd, andre næringer	15 158	31 066	45 122	40 050	51 797
Lønnsinntekt	199 748	213 342	236 898	256 748	275 143
Pensjoner og sykepenger	37 335	39 827	39 150	53 607	58 647
Gevinst/utbytte verdipapir	21 055	9 287	15 384	5 802	-18 570
Årlige erstatninger og lignende	2 982	3 939	2 858	5 023	4 777
Familiens arbeid på nyanlegg	5 579	2 329	1 093	2 129	6 264
Renteinntekter	8 523	10 029	18 357	27 783	17 012
- Renteutgifter	23 362	27 889	41 547	55 621	43 534
- Kårutgifter	6 185	5 899	6 201	7 707	8 549
Nettoinntekt	474 167	511 494	590 594	659 129	637 265
Privatforbruk ekskl. skatt	316 670	365 005	367 238	382 803	409 466
Betalte skatter	128 554	137 489	137 566	170 176	185 842

Tabell 12f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	466 796	474 781	446 752	586 787	585 071
Andre krav	167 815	136 592	192 435	219 601	298 696
Omløpsmidler, jordbruk	130 055	120 815	134 913	171 794	162 380
Omløpsmidler, andre næringer	122 804	128 670	169 520	205 628	400 253
Omløpsmidler i alt	887 470	860 858	943 620	1 183 810	1 446 400
Anleggsmidler, jordbruk	1 049 079	1 086 872	1 182 624	1 220 551	1 339 999
Anleggsmidler, skogbruk	104 167	106 931	118 796	118 930	121 379
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	53 822	61 477	77 997	80 663	74 425
Anleggsmidler, andre næringer	29 414	33 792	39 875	82 667	81 491
Privat hovedbygninger	408 337	436 387	432 233	431 627	433 172
Privat, annet	129 076	150 722	159 356	176 354	177 368
Anleggsmidler i alt	1 773 895	1 876 181	2 010 880	2 110 792	2 227 834
Eiendeler i alt	2 661 365	2 737 039	2 954 500	3 294 602	3 674 234
Eiendeler i jordbruket	1 179 134	1 207 687	1 317 538	1 392 345	1 502 379
Kortsiktig gjeld	211 196	201 957	229 578	251 497	265 708
Langsiktig gjeld	563 530	724 418	742 351	834 813	859 043
Gjeld i alt	774 726	926 375	971 929	1 086 310	1 124 751
Endring i året, kroner	79 992	27749	-112 240	73 931	82 819
Egenkapital	1 886 639	1 810 664	1 982 571	2 208 292	2 549 483
Egenkapitalprosent	71	66	67	67	69
Endring i året (sparing)	36 762	47 005	139 553	185 205	74 220
Arbeidskapital	676 274	658 901	714 042	932 313	1 180 692
Endring i året	-1 512	49 265	182 677	164 949	45 799
1) Kalkulasjonsrente	3 %	4 %	5 %	6 %	3 %

Fylkestall for Buskerud, alle driftsformer

Tabell 13a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	57	55	55	54	51
Brukers alder	50	50	50	51	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	123,1	123,1	128,1	124,6	147,9
Grovfôr, daa	138,1	143,0	142,0	145,4	139,2
Annet areal, daa	8,2	10,6	10,0	12,9	17,8
Jordbruksareal, daa	269,4	276,7	280,0	282,9	304,9
- herav leid areal, daa	86,9	85,4	89,2	95,5	103,4
Korn, Fem pr daa ¹⁾	389	275	324	357	276
Grovfôr, Fem pr daa	320	301	307	290	331
Jordbruksareal, Fem pr daa	352	288	306	319	302
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	6,8	5,9	5,5	5,2	5,4
Kumelk, liter omsatt	41 352	35 750	34 120	33 462	34 294
Melkekvote	43 942	37 967	36 705	36 741	37 477
Produsert melk pr årsku, kg	6 922	6 678	6 764	7 008	6 983
Storfekjøtt, kg omsatt	2 532	2 420	2 068	2 437	2 252
Antall avlsgriser /grisekull fra 2007	0,8	0,9	2,0	2,0	2,0
Salgbare smågriser	12	16	21	23	25
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	65	175	105	103	169
Antall vinterfôra sauer (vfs)	15	15	11	13	12
Kg kjøtt pr vfs	38	35	34	35	34
Ull, kg omsatt pr vfs	5,3	5,8	7,0	5,2	4,5
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 588	1 622	1 560	1 484	1 465
Ektefelle	361	309	310	349	269
Barn under 17 år	5	3	3	2	6
Sum familie	1 954	1 934	1 872	1 835	1 740
Leid arbeid, betalt	475	414	418	656	725
Leid arbeid, ubetalt	125	55	61	57	89
Sum timer i jordbruket	2 554	2 403	2 352	2 548	2 554
Sum timer i skogbruket	72	54	67	62	54
Sum timer i tilleggsnæring	125	125	128	141	168
Familiens arbeid på nyanlegg	21	40	36	57	36
Familiens arb. i annen virksomhet	1 287	1 369	1 506	1 457	1 549
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,73	1,78	1,71	1,78	1,91
Havre, kr pr kg	1,53	1,53	1,60	1,62	1,80
Hvete, kr pr kg	2,09	1,98	2,01	2,04	2,24
Kumelk, kr pr l	3,49	3,50	3,75	3,95	4,06
Kukjøtt, kr pr kg	29,31	29,65	31,50	33,76	35,81
Annet storfekjøtt, kr pr kg	36,00	36,28	40,79	42,43	44,80
Smågris for salg, kr pr stk.	695	637	800	893	809
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	18,68	18,95	20,65	22,17	21,00
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	28,84	29,82	34,42	37,54	41,68
Ull, kr pr kg	34,43	34,13	36,73	33,55	34,41

Tabell 13b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	7 830	3 445	7 605	2 833	21 157
Driftsbygninger	138 593	6 031	-9 293	55 874	43 128
Maskiner og redskap	31 641	1 633	648	54 975	16 090
Melkekvote (ku og geit)	4 892	1 482	1 903	2 932	3 419
Sum nettoinvesteringer	182 956	12 591	863	116 614	83 794

¹⁾ Inkl. nyttet halmavling

Fylkestall for Buskerud, alle driftsformer

Tabell 13c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	90 346	62 841	76 213	89 786	92 785
Andre planteprodukter	43 231	32 925	45 289	150 734	169 497
Planteprodukter i alt	133 577	95 766	121 502	240 520	262 282
Storfe, melk	144 428	125 150	127 864	132 010	139 335
Storfe, livdyr	8 179	7 510	10 061	12 715	10 451
Kuslakt	31 866	30 491	30 172	32 827	34 338
Annet storfeslakt	60 417	49 132	57 666	61 615	66 295
Smågriser	7 509	8 750	16 571	21 619	18 357
Slaktegriser	1 318	3 125	2 162	2 364	4 882
Avlsgriser	914	2 165	1 989	2 194	1 964
Sauer, livdyr og slakt	17 191	17 195	15 574	19 627	16 434
Ull	3 346	2 958	2 901	2 293	1 893
Fjørfe, egg og slakt	63 135	41 588	39 101	46 078	87 125
Andre inntekter, husdyrholdet	4 695	5 485	6 131	7 451	8 087
Husdyrprodukt i alt	342 998	293 549	310 192	340 793	389 161
Arealtilskudd grovfôr	19 043	18 347	17 968	18 068	16 656
Arealtilskudd, korn	17 018	18 633	19 674	19 306	22 305
Kulturlandskapstilskudd	51 524	49 751	54 725	54 826	54 933
Produksjonstillegg, husdyr	50 500	47 849	46 744	46 684	51 155
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	46 520	46 187	44 832	50 867	48 066
Refunderte avløserutgifter	30 781	25 609	23 862	29 048	32 128
Andre tilskudd	18 567	25 442	24 637	28 784	29 453
Bunnfradag	-5 482	-5 000	-5 209	-4 000	-3 020
Tilskudd i alt	228 471	226 818	227 233	243 583	251 676
Leieinntekter, traktor og redskap	13 140	12 889	14 301	16 907	26 204
Andre inntekter	7 444	8 178	8 380	4 401	7 185
Produksjonsinntekter i alt	725 630	637 200	681 609	846 204	936 508

Tabell 13d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraffôr	100 963	85 233	84 822	94 873	134 913
Andre førkostnader inkl. beiteleie	12 954	13 729	13 943	14 277	8 891
Såvarer	13 247	13 651	13 356	17 653	23 092
Handelsgjødsel og kalk	31 502	29 062	33 634	39 931	63 536
Plantevernmidler	9 240	7 891	8 716	9 975	10 756
Konserveringsmidler	2 689	2 016	3 326	5 015	4 290
Andre forbruksartikler m.v.	29 415	25 599	29 209	42 601	46 688
Kjøp av dyr	27 268	16 353	23 638	27 274	24 220
Sum variable kostnader	227 278	193 534	210 643	251 599	316 386
Leid arbeid	68 764	52 623	57 151	93 519	112 420
Drivstoff	16 731	17 819	19 938	29 197	26 100
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	11 314	7 780	8 471	11 919	7 666
Vedl.h. driftsbygninger	20 117	18 007	16 920	26 980	23 656
Vedl.h. traktor og maskiner	45 691	39 648	41 916	51 490	58 062
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 927	1 939	1 867	1 946	1 813
Avskr. driftsbygninger	36 634	29 419	29 008	30 858	41 001
Avskr. traktor og maskiner	37 780	38 267	41 444	47 344	50 666
Maskinleie og leie av dyr	30 175	20 701	29 060	30 054	31 446
Andre faste kostnader	84 538	86 579	81 965	95 446	108 487
Sum faste kostnader	353 671	312 782	327 740	418 753	461 317
Kostnader i alt	580 949	506 316	538 383	670 352	777 703
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,33	1,45	1,54	1,92	1,66
Netto mekaniseringskostnader pr daa	468	419	481	614	502

Fylkestall for Buskerud, alle driftsformer

Tabell 13e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	144 681	130 884	143 226	175 852	158 805
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	41 887	52 581	67 792	87 556	52 732
Familiens arbeidsfortjeneste	102 794	78 303	75 434	88 296	106 073
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	91 224	72 634	71 971	86 103	107 001
Lønnsevne	171 558	130 926	132 585	181 815	218 493
Lønnsevne pr. time	67,17	54,48	56,38	71,36	85,55
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	141 238	127 487	138 580	176 331	180 064
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	112 483	105 210	114 008	146 273	138 037
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	144 681	130 884	143 226	175 852	158 805
Driftsoverskudd, skogbruk	31 746	39 818	54 293	46 419	20 252
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	28 687	26 753	32 181	130 826	43 520
Driftsoverskudd, andre næringer	24 283	22 673	26 787	27 994	29 932
Lønnsinntekt	239 603	268 600	315 623	338 493	382 098
Pensjoner og sykepenger	41 011	43 283	24 337	34 866	31 432
Gevinst/utbytte verdipapir	6 085	7 782	33 875	31 293	13 643
Årlige erstatninger og lignende	5 450	4 279	4 507	11 219	4 203
Familiens arbeid på nyanlegg	3 041	6 380	5 471	8 978	5 818
Renteinntekter	5 514	8 560	17 778	20 177	10 105
- Renteutgifter	33 029	35 285	48 968	59 420	44 822
- Kårutgifter	6 746	7 411	7 304	7 435	7 985
Nettoinntekt	490 326	516 316	601 806	759 262	647 001
Privatforbruk ekskl. skatt	345 016	353 120	385 912	462 131	406 967
Betalte skatter	151 489	164 475	156 961	170 558	183 407

Tabell 13f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	411 069	427 631	428 729	524 194	515 595
Andre krav	193 643	169 694	169 903	258 917	303 166
Omløpsmidler, jordbruk	104 352	91 782	98 663	120 999	133 643
Omløpsmidler, andre næringer	114 248	149 914	196 497	204 987	217 528
Omløpsmidler i alt	823 312	839 021	893 791	1 109 097	1 169 932
Anleggsmidler, jordbruk	1 390 058	1 226 299	1 266 405	1 403 882	1 666 104
Anleggsmidler, skogbruk	256 097	263 943	282 772	272 117	318 669
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	88 300	128 402	133 799	126 387	150 684
Anleggsmidler, andre næringer	56 918	96 083	97 195	132 780	138 538
Privat hovedbygninger	554 650	599 461	648 209	654 734	677 151
Privat, annet	125 176	177046	201 411	198 165	188 797
Anleggsmidler i alt	2 471 199	2 491 234	2 629 791	2 788 065	3 139 943
Eiendeler i alt	3 294 511	3 330 255	3 523 582	3 897 162	4 309 875
Eiendeler i jordbruket	1 494 410	1 318 081	1 365 068	1 524 881	1 799 747
Kortsiktig gjeld	354 082	176 044	148 508	253 944	214 249
Langsiktig gjeld	1 004 662	1121790	1 181 102	1 078 783	1 255 713
Gjeld i alt	1 358 744	1 297 834	1 329 611	1 332 727	1 469 962
Endring i året, kroner	267 358	102067	12 887	27 683	50 742
Egenkapital	1 935 767	2 032 421	2 193 972	2 564 435	2 839 913
Egenkapitalprosent	59	61	62	66	66
Endring i året (sparing)	126 814	132 910	140 147	218 522	117 419
Arbeidskapital	469 230	662 977	745 283	855 153	955 683
Endring i året	21 867	59304	123 056	27 218	55 971
1) Kalkulasjonsrente	3 %	4 %	5 %	6 %	3 %

Fylkestall for Vestfold, alle driftsformer

Tabell 14a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	33	38	37	34	38
Brukers alder	48	47	48	48	47
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	245,0	237,0	254,4	250,0	263,3
Grovfôr, daa	49,4	53,2	57,1	55,0	55,1
Annet areal, daa	35,9	34,9	33,7	45,7	45,4
Jordbruksareal, daa	330,3	325,1	345,1	350,7	363,8
- herav leid areal, daa	137,0	138,1	155,5	156,3	157,3
Korn, FEm pr daa ¹⁾	479	368,0	408	487	371
Grovfôr, FEm pr daa	354	417,0	373	384	395
Jordbruksareal, FEm pr daa	437	372,0	386	456	361
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	3,9	4,2	4,5	4,4	4,1
Kumelk, liter omsatt	25 880	27212	29 886	29 948	27 679
Melkekvote	25 280	27270	29 163	28 497	26 909
Produsert melk pr årsku, kg	7 284	7380	7 461	7 688	7 779
Storfekjøtt, kg omsatt	1 196	1082	1 117	1 185	1 024
Antall avlsgriser/smågriskull fra 2007	7,1	6,0	11	13	14
Salgbare smågriser	157	120	106	130	151
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	18 504	15503	14 503	14 874	13 166
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 511	1440	1 409	1 494	1 460
Ektefelle	281	283	245	242	236
Barn under 17 år	1		9	1	3
Sum familie	1 793	1 723	1 663	1 737	1 699
Leid arbeid, betalt	298	372	351	388	857
Leid arbeid, ubetalt	4	9	31	52	39
Sum timer i jordbruket	2 095	2 104	2 045	2 177	2 595
Sum timer i skogbruket	89	85	95	77	68
Sum timer i tilleggsnæring	161	167	179	195	189
Familiens arbeid på nyanlegg	0	65	18	0	23
Familiens arb. i annen virksomhet	1 391	1 568	1 657	1 577	1 542
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,74	1,76	1,75	1,86	2,02
Havre, kr pr kg	1,55	1,55	1,69	1,70	1,86
Hvete, kr pr kg	2,11	2,09	2,04	2,03	2,18
Kumelk, kr pr l	3,54	3,65	3,94	4,09	4,11
Kukjøtt, kr pr kg	28,72	29,86	34,65	33,42	35,80
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,63	36,54	37,23	39,41	42,05
Smågris for salg, kr pr stk.	737	655	822	846	802
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	20,00	20,90	21,59	22,68	22,86

Tabell 14b. Nettoinvesteringer

År	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009
Jord, grøfter og vannanlegg	26 742	-830	9 123	40 487	19 666
Driftsbygninger	-13 498	40 566	-51 112	59 172	56 765
Maskiner og redskap	-19 477	-14 123	8 668	-33 751	65 442
Melkekvote (ku og geit)	2 803	3 026	0	3 191	4 436
Sum nettoinvesteringer	-3 430	28 639	-33 321	69 099	146 309

1) Inkl. nyttet halm

Fylkestall for Vestfold, alle driftsformer

Tabell 14c. Produksjonsinntekter per bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	241 819	171 715	208 666	244 015	217 116
Andre planteprodukter	109 413	131 000	84 669	161 424	229 457
Planteprodukter i alt	351 232	302 715	293 334	405 439	446 573
Storfe, melk	91 692	99 426	117 693	122 587	113 720
Storfe, livdyr	2 503	4 437	3 010	4 803	5 401
Kuslakt	12 942	16 673	20 288	21 254	17 240
Annet storfeslakt	28 066	18 727	27 975	27 833	25 464
Smågriser	14 482	12 546	9 693	25 388	47 522
Slaktegriser	386 034	311 822	325 358	339 142	285 763
Avlsgriser	13 318	6 215	18 452	5 935	9 945
Fjørfe, egg og slakt	208 375	253 447	325 352	391 333	437 570
Andre inntekter, husdyrholdet	3 560	4 017	4 620	3 228	7 868
Husdyrprodukt i alt	760 972	727 310	852 440	941 503	950 493
Arealtilskudd, grovfôr	3 470	3 700	4 315	4 023	3 605
Arealtilskudd, korn	21 049	24 961	26 886	29 770	29 950
Kulturlandskapstilskudd	65 543	60 807	65 500	70 318	67 211
Produksjonstillegg, husdyr	28 865	28 160	29 399	28 618	30 030
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktilskudd	13 350	13 821	14 752	15 327	14 666
Refunderte avløserutgifter	22 651	25 413	22 318	24 275	27 082
Andre tilskudd	12 664	19 042	32 165	25 309	34 558
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-4 932	-4 000	-3 053
Tilskudd i alt	162 092	170 904	190 403	193 640	204 049
Leieinntekter, traktor og redskap	26 861	26 812	24 375	28 614	21 468
Andre inntekter	3 203	3 034	7 573	5 230	12 865
Produksjonsinntekter i alt	1 304 360	1 230 775	1 368 125	1 574 426	1 635 448

Tabell 14d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	317 687	306 512	338 979	387 250	440 974
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	2 436	4 012	8 159	5 523	2 677
Såvarer	38 278	34 312	28 668	36 225	46 871
Handelsgjødsel og kalk	46 796	47 239	48 163	68 945	85 359
Plantevemmidler	26 315	21 123	26 524	27 789	33 724
Konserveringsmidler	1 879	1 522	2 300	1 580	2 681
Andre forbruksartikler m.v.	35 862	39 276	46 223	40 660	63 908
Kjøp av dyr	135 436	129 994	154 310	166 907	136 156
Sum variable kostnader	604 689	583 990	653 327	734 879	812 350
Leid arbeid	43 720	52 576	53 020	57 055	121 069
Drivstoff	23 568	23 558	22 649	36 131	25 720
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	9 072	5 539	11 432	5 649	8 511
Vedl.h. driftsbygninger	17 498	22 044	21 199	26 076	33 931
Vedl.h. traktor og maskiner	40 650	37 406	38 733	46 108	47 237
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	719	612	555	523	545
Avskr. driftsbygninger	54 340	60 552	61 470	67 932	76 021
Avskr. traktor og maskiner	48 606	50 387	50 227	47 010	48 358
Maskinleie og leie av dyr	50 057	35 308	48 964	62 721	59 442
Andre faste kostnader	137 054	128 680	130 566	140 735	168 661
Sum faste kostnader	425 284	416 662	438 814	489 940	589 495
Kostnader i alt	1 029 973	1 000 652	1 092 142	1 224 819	1 401 845
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,02	1,12	1,13	1,15	1,30
Netto mekaniseringskostnader pr daa	445	416	443	524	469

Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer

Tabell 14e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	274 387	230 123	275 983	349 607	233 603
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	62 317	85 335	107 895	137 875	76 236
Familiens arbeidsfortjeneste	212 070	144 788	168 088	211 732	157 367
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	217 735	154 234	183 109	218 360	167 055
Lønnsevne	255 790	197 364	221 108	268 787	278 436
Lønnsevne pr. time	122,10	93,80	108,13	123,47	107,30
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	253 379	218 256	250 932	288 340	218 503
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	250 509	209 127	245 179	292 035	197 724
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	274 387	230 123	275 983	349 607	233 603
Driftsoverskudd, skogbruk	28 362	7 149	35 290	41 819	19 926
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	43 772	56 068	52 307	50 406	67 809
Driftsoverskudd, andre næringer	31 537	39 562	42 741	21 694	34 582
Lønnsinntekt	241 383	276 574	315 624	343 695	328 175
Pensjoner og sykepenger	47 997	28 619	37 822	36 720	36 490
Gevinst/utbytte verdipapir	21 375	12 277	6 261	29 407	65 783
Årlige erstatninger og lignende	208	796	1 817	1 793	2 041
Familiens arbeid på nyanlegg	0	9 049	2 782	0	3 719
Renteinntekter	5 491	9 049	11 153	23 450	17 408
- Renteutgifter	52 796	61 983	96 089	132 250	96 007
- Kårutgifter	5 486	6 097	7 356	5 127	4 583
Nettoinntekt	636 230	601 186	678 334	761 214	708 946
Privatforbruk ekskl. skatt	408 161	437 685	460 625	460 231	520 323
Betalte skatter	159 149	180 345	190 893	195 479	227 159

Tabell 14f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	253 744	255 569	389 569	416 767	477 788
Andre krav	513 319	509 416	233 596	292 902	369 872
Omløpsmidler, jordbruk	273 954	216 982	237 124	316 594	264 523
Omløpsmidler, andre næringer	113 357	169 285	229 886	289 076	554 770
Omløpsmidler i alt	1 154 374	1 151 252	1 090 175	1 315 339	1 666 953
Anleggsmidler, jordbruk	1 815 637	1 914 719	1 925 337	2 050 256	2 304 232
Anleggsmidler, skogbruk	382 679	356 144	363 859	330 280	325 086
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	119 560	141 420	131 154	152 426	148 035
Anleggsmidler, andre næringer	56 084	41 405	116 170	114 930	154 223
Privat hovedbygninger	497 190	575 913	716 102	704 855	644 049
Privat, annet	129 429	163 448	196 901	192 146	357 739
Anleggsmidler i alt	3 000 579	3 193 049	3 449 523	3 544 893	3 933 364
Eiendeler i alt	4 154 953	4 344 301	4 539 698	4 860 232	5 600 317
Eiendeler i jordbruket	2 089 591	2 131 701	2 162 460	2 366 850	2 568 755
Kortsiktig gjeld	382 016	398 594	420 629	410 771	537 258
Langsiktig gjeld	1 590 267	1 698 785	1 819 704	1 801 981	2 317 521
Gjeld i alt	1 972 283	2 097 379	2 240 333	2 212 752	2 854 779
Endring i året, kroner	217 028	62 913	219 830	2 514	298 731
Egenkapital	2 182 670	2 246 922	2 299 365	2 647 480	2 745 538
Egenkapitalprosent	53	52	51	54	49
Endring i året (sparing)	157 663	32 800	83 358	214 332	104 446
Arbeidskapital	772 358	752 658	669 546	904 568	1 129 695
Endring i året	216 461	1 882	116 379	143 827	89 274
1) Kalkulasjonsrente	3 %	4 %	5 %	6 %	3 %

Fylkestall, Telemark, alle driftsformer

Tabell 15a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	28	27	24	24	22
Brukers alder	47	48	49	50	51
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	75,8	68,8	78,9	71,7	70,7
Grovfôr, daa	154,4	168,4	172,5	176,1	188,3
Annet areal, daa	2,1	2,3	2,5	2,5	2,6
Jordbruksareal, daa	232,3	239,5	253,8	250,3	261,6
- herav leid areal, daa	136,7	145,0	160,2	159,0	149,2
Korn, FEm pr daa ¹⁾	419	349	386	364	298
Grovfôr, FEm pr daa	300	294	315	305	293
Jordbruksareal, FEm pr daa	340	311	334	323	294
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	6,1	6,5	7,7	8,2	7,8
Kumelk, liter omsatt	33 969	37 129	46 559	48 873	51 147
Melkekvote	38 577	42 032	49 680	58 114	61 720
Produsert melk pr årsku, kg	6 377	6 675	6 265	6 728	7 370
Storfekjøtt, kg omsatt	1 531	1 456	1 676	1 759	1 748
Antall avlsgriser/smågriskull fra 2007	2,8	3,5	15	22	22
Salgbare smågriser	115	132	164	260	197
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	2 592	4 458	3 035	738	32
Antall vinterfôra sauer (vfs)	26	26	16	17	18
Kg kjøtt pr vfs	28	22	23	24	32
Ull, kg omsatt pr vfs	3,2	5,3	5,4	5,0	4,3
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 358	1 492	1 601	1 555	1 559
Ektefelle	450	525	500	516	581
Barn under 17 år	26	20	16	34	7
Sum familie	1 834	2 037	2 117	2 105	2 147
Leid arbeid, betalt	427	365	411	365	322
Leid arbeid, ubetalt	63	93	110	104	113
Sum timer i jordbruket	2 324	2 495	2 638	2 574	2 582
Sum timer i skogbruket	78	44	41	46	30
Sum timer i tilleggsnæring	207	220	188	249	198
Familiens arbeid på nyanlegg	16	24	57	39	154
Familiens arb. i annen virksomhet	1 467	1 521	1 472	1 452	1 446
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,66	1,65	1,72	1,92	1,95
Havre, kr pr kg	1,47	1,55	1,51	1,59	1,93
Kumelk, kr pr l	3,78	3,70	3,96	4,15	4,25
Kukjøtt, kr pr kg	30,07	32,00	31,20	33,72	37,08
Annet storfekjøtt, kr pr kg	32,89	35,06	37,22	39,95	42,51
Smågris for salg, kr pr stk.	699	746	935	1 007	935
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,57	21,25	25,38	24,32	
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	25,75	28,55	34,40	39,53	37,75
Ull, kr pr kg	29,31	31,54	33,67	34,59	30,61

Tabell 15b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	-3 399	-1 465	-834	8 023	-521
Driftsbygninger	31 557	-13 162	70 736	52 520	-23 707
Maskiner og redskap	15 953	-6 380	-11 442	23 624	-29 416
Melkekvote (ku og geit)	11 594	3 656	24 375	16 877	7 104
Sum nettoinvesteringer	55 705	-17 351	82 835	101 044	-46 540

¹⁾Inkl. nyttet halm

Fylkestall for Telemark, alle driftsformer

Tabell 15c. Produksjonsinntekter per bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	51 894	43 092	52 445	46 772	45 926
Andre planteprodukter	36 270	43 348	37 179	41 101	47 733
Planteprodukter i alt	88 164	86 440	89 625	87 873	93 659
Storfe, melk	128 440	137 420	184 592	202 949	217 511
Storfe, livdyr	5 570	6 419	8 274	8 359	9 898
Kuslakt	15 106	18 713	28 077	31 146	35 212
Annet storfeslakt	35 862	31 196	39 594	40 847	41 926
Smågriser	49 748	58 226	102 807	237 309	239 033
Slaktegriser	64 888	86 440	105 507	25 825	-15 823
Avlsgriser	7 071	6 517	7 195	6 445	5 158
Sauer, livdyr og slakt	21 943	22 162	20 125	23 519	22 450
Ull	2 888	4 198	2 915	2 611	2 389
Fjørfe, egg og slakt	14 057	12 649	13 538	21 615	0
Andre inntekter, husdyrholdet	19 898	26 873	24 122	28 156	34 873
Husdyrprodukt i alt	365 471	410 813	536 747	628 781	592 627
Arealtilskudd, grovfôr	21 745	22 348	22 408	22 823	25 369
Arealtilskudd, korn	12 287	12 451	12 721	13 668	12 978
Kulturlandskapstilskudd	44 940	43 774	49 996	48 955	49 267
Produksjonstillegg, husdyr	53 358	50 115	54 195	54 093	61 184
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	54 994	57 014	63 684	74 813	89 016
Refunderte avløserutgifter	33 562	39 310	34 811	40 737	40 778
Andre tilskudd	23 345	28 330	34 116	38 474	34 309
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-5 000	-4 000	-3 000
Tilskudd i alt	238 731	248 342	266 932	289 563	309 901
Leieinntekter, traktor og redskap	11 952	22 559	18 716	19 823	23 822
Andre inntekter	9 118	627	928	23 974	1 897
Produksjonsinntekter i alt	713 436	768 781	912 947	1 050 014	1 021 906

Tabell 15d. Kostnader per bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	113 582	134 263	143 741	170 132	169 950
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	3 688	8 522	10 249	5 404	3 619
Såvarer	12 849	9 654	9 569	10 958	10 328
Handelsgjødsel og kalk	24 805	27 406	30 598	31 368	35 684
Plantevernmidler	6 737	5 552	7 325	6 621	6 876
Konserveringsmidler	3 274	3 218	5 633	4 061	3 605
Andre forbruksartikler m.v.	37 053	36 125	39 401	46 021	57 555
Kjøp av dyr	20 452	19 865	17 322	25 368	14 975
Sum variable kostnader	222 440	244 605	263 838	299 933	302 592
Leid arbeid	51 900	54 122	59 497	59 005	57 388
Drivstoff	15 354	18 801	18 782	26 079	23 450
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	5 884	3 780	4 867	10 427	11 218
Vedl.h. driftsbygninger	19 175	18 891	21 201	29 198	20 367
Vedl.h. traktor og maskiner	34 738	32 168	40 608	39 859	47 820
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 543	2 488	2 876	2 807	3 521
Avskr. driftsbygninger	37 588	40 290	48 546	54 120	54 964
Avskr. traktor og maskiner	37 621	37 869	38 372	44 068	42 225
Maskinleie og leie av dyr	31 686	43 504	55 032	54 418	50 033
Andre faste kostnader	83 544	90 258	94 610	146 386	145 505
Sum faste kostnader	320 033	342 171	384 391	466 367	456 491
Kostnader i alt	542 473	586 776	648 229	766 300	759 083
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,40	1,46	1,58	2,03	1,95
Netto mekaniseringskostnader pr daa	475	453	535	656	574

Fylkestall for Telemark, alle driftsformer

Tabell 15e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	170 963	182 005	264 719	283 714	262 823
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	41 513	57 020	79 067	102 374	54 599
Familiens arbeidsfortjeneste	129 450	124 985	185 652	181 340	208 224
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	125 902	108 262	153 775	151 459	169 988
Lønnsevne	181 350	179 107	245 149	240 345	265 612
Lønnsevne pr. time	78,03	71,79	92,91	93,37	102,87
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	163 927	158 209	204 359	214 198	211 420
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	150 349	138 440	192 783	200 309	194 693
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	170 963	182 005	264 719	283 714	262 823
Driftsoverskudd, skogbruk	15 699	9 550	19 448	32 264	2 283
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	32 181	36 853	54 245	55 812	41 620
Driftsoverskudd, andre næringer	40 222	19 231	13 288	15 110	32 776
Lønnsinntekt	246 056	293 154	297 634	326 105	332 450
Pensjoner og sykepenger	41 093	30 570	36 905	34 714	33 795
Gevinst/utbytte verdipapir	25 728	1 964	5 410	-6 600	-56 617
Årlige erstatninger og lignende	952	219	309	1 339	1 470
Familiens arbeid på nyanlegg	2 270	3 465	8 421	6 110	24 486
Renteinntekter	5 769	7 485	12 524	25 955	12 933
- Renteutgifter	28 614	42 027	63 127	84 538	43 871
- Kårutgifter	4 587	3 607	3 005	4 646	4 975
Nettoinntekt	547 732	538 862	646 770	685 339	639 173
Privatforbruk ekskl. skatt	383 445	355 791	367 238	421 981	451 361
Betalte skatter	128 805	143 175	137 566	169 666	183 481

Tabell 15f. Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	349 790	347 617	341 096	436 860	378 235
Andre krav	133 187	177 683	216 826	202 667	185 435
Omløpsmidler, jordbruk	91 771	82 357	105 886	127 224	112 334
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	2 874	5 926	4 887	4 001	3 869
Omløpsmidler, andre næringer	150 409	257 619	318 034	233 607	226 908
Omløpsmidler i alt	728 031	871 202	986 730	1 004 359	906 781
Anleggsmidler, jordbruk	1 329 435	1 329 983	1 528 612	1 645 463	1 675 355
Anleggsmidler, skogbruk	191 183	167 582	149 538	149 650	166 969
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	58 096	79 915	84 010	104 007	162 999
Anleggsmidler, andre næringer	54 640	48 367	44 608	45 212	62 909
Privat hovedbygninger	402 610	389 826	400 437	392 716	398 695
Privat, annet	127 625	137 422	176 316	211 619	211 169
Anleggsmidler i alt	2 163 589	2 153 095	2 383 521	2 548 667	2 678 096
Eiendeler i alt	2 891 620	3 024 297	3 370 250	3 553 026	3 584 877
Eiendeler i jordbruket	1 421 206	1 412 340	1 634 498	1 772 687	1 787 689
Kortsiktig gjeld	224 486	203 954	291 302	321 065	176 753
Langsiktig gjeld	863 409	1 061 882	1 134 276	1 157 640	1 022 650
Gjeld i alt	1 087 895	1 265 836	1 425 578	1 478 705	1 199 403
Endring i året, kroner	55 467	138 022	79 983	52 077	-183 844
Egenkapital	1 803 725	1 758 461	1 944 672	2 074 321	2 385 474
Egenkapitalprosent	62	58	58	58	67
Endring i året (sparing)	117 939	44 232	93 276	118 953	48 955
Arbeidskapital	503 545	667 248	695 427	683 294	730 028
Endring i året	87 533	175 734	91 087	-22 798	-29 284
¹⁾ Kalkulasjonsrente	3,00 %	4,00 %	5,00 %	6,00 %	3,00 %

6 Forklaring og faguttrykk

Anleggsmidler er eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk; det vil si alle eiendeler unntatt omløpsmidler. Anleggsmidlene har en funksjonstid i foretaket på over ett år. Eksempler på anleggsmidler er jord- og skogbruksarealer, driftsbygninger, maskiner og avlsdyr.

Arbeid: Både leid arbeid og familiens arbeid registreres i timer etter medgått arbeidstid. For personer under 18 år eller over 65 år, regnes arbeidstimene om til fullverdige timer.

Kårfolk og familiens egne barn over 17 år som har arbeidet i jord- eller skogbruket, føres som leid hjelp i driftsregnskapet. Familiens arbeid på nyanlegg blir ført særskilt da vederlaget for dette arbeidet blir balanseført (aktivert).

Arbeidskapital er omløpsmidler minus kortsiktig gjeld. Arbeidskapitalen er et uttrykk for familiens likvide situasjon.

Avlinger registreres som lagringsdyktig avling; det vil si kg innhøstet poteter, kg innkjørt høy, m³ ferdig surfôrmasse, antall rundballer, FEm oppfôra gras, korn med 15 prosent vann, grønnfôr og beite. Alle avlinger regnes om til FEm per daa.

Avskrivninger defineres som planmessig fordeling av eiendelenes verdiforringelse over eiendelenes forventede levetid. I driftsregnskapet benyttes lineære avskrivninger slik at den nominelle verdiforringelsen blir like stor hvert år i avskrivningsperioden. De avskrivbare anleggsmidlene avskrives individuelt og avskrivningstiden fastsettes ut fra sannsynlig varighet/brukstid, slik at for eksempel brukt utstyr avskrives over kortere tid enn nytt.

Balansen er en oppstilling for brukerfamiliens eiendeler, gjeld og egenkapital per 31.12 hvert år.

Dekningsbidrag er produksjonsinntekter minus variable kostnader.

Driftsoverskuddet er produksjonsinntekter minus kostnader. Driftsoverskuddet er den godtgjørelse familien får for egen arbeidsinnsats og for egen og lånt kapital i virksomheten.

Egenkapitalen er den delen av totalkapitalen som tilhører brukerfamilien. Egenkapitalen beregnes ved å trekke samlet gjeld fra samlet verdi av eiendelene.

Eiendeler består av omløpsmidler og anleggsmidler.

Familien består av bruker og eventuell ektefelle, samboer eller partner og deres barn under 17 år.

Familiens arbeidsfortjeneste (beregnes bare for jordbruket) er driftsoverskuddet fratrukket kalkulert rente av eiendelene i jordbruket, og viser det familien har igjen for arbeidsinnsatsen i jordbruksvirksomheten. Som uttrykk for jordbrukseiendelenes verdi brukes gjennomsnittet av inngående og utgående balanse.

Faste kostnader er kostnader som i en gitt periode ikke endrer seg nevneverdig med omfanget av produksjonen. Eksempler på faste kostnader er avskrivninger og vedlikehold av driftsbygninger.

Jordbruksareal: Sum areal av de enkelte vekstslag i dekar (daa). Jordbruksarealet omfatter både eget og leid areal, og det er registrert hvor stort det leide arealet er. Overflatedyrket areal er med som redusert areal. Utmarksbeite er ikke tatt med.

Kortsiktig gjeld er gjeld som normalt forfaller til betaling innen ett år fra regnskapsavslutning, eller som er direkte knyttet til bedriftens kortsiktige omsetning av varer og tjenester.

Kostnader er verdien av de varer og tjenester som er satt inn i produksjonen i regnskapsperioden, uten verdien av eget arbeid og rentekostnader.

Langsiktig gjeld er gjeld som normalt forfaller til betaling ett år eller senere etter regnskapsavslutning, og som ikke er knyttet til bedriftens kortsiktige omsetning av varer og tjenester.

Lønnsevne (beregnes bare for jordbruket) viser hvor mye jordbruket kan betale for samlet arbeidsinnsats. Lønnsevne beregnes som driftsoverskudd pluss kostnader til leid hjelp minus kalkulert rentekrav på eiendelene. Den angis i kroner per bruk eller kroner per time.

Nettoinntekt er samlet driftsoverskudd fra all næringsvirksomhet med tillegg av lønnsinntekter, pensjoner, kalkulert vederlag for familiens arbeidsinnsats på nyanlegg samt renteinntekter, men fratrukket rente- og kårutgifter.

Nettoinvestering er nyanlegg minus avskrivninger, frasalg og investeringstilskudd.

Omløpsmidler er eiendeler som ikke er skaffet for varig eie eller bruk. De har enten en funksjonstid i foretaket på under ett år, eller de er knyttet til den kortsiktige omsetningen av varer og tjenester. Eksempler på omløpsmidler er bankinnskudd, kontanter, andre krav, slaktedyr og varelager.

Produksjonsinntekter er verdien av varer og tjenester som er produsert i løpet av året. Produksjonsinntektene omfatter derfor både hva som er solgt eller tatt ut til forbruk i løpet av året, og endringene i lagerbeholdningene.

Rentekrav er kalkulert rente av gjennomsnittlig verdi av eiendeler i jordbruket.

Sparing er økning i egenkapitalen i løpet av året.

Variable kostnader er kostnader som i en gitt periode forandrer seg proporsjonalt med omfanget av produksjonen, slik som for eksempel såfrø, gjødsel og innkjøpt fôr. Drivstoff regnes som en fast kostnad fordi det er umulig å fordele posten mellom ulike produksjoner.

Vederlag til arbeid og egenkapital (beregnes bare for jordbruket) omfatter driftsoverskuddet tillagt kostnadene for leid arbeid og fratrukket jordbrukets andel av utgifter til renter og kår. Jordbrukets andel settes lik verdien av eiendeler i jordbruket i prosent av alle eiendeler.

Vederlag til familiens arbeid og egenkapital (beregnes bare for jordbruket) omfatter driftsoverskuddet fratrukket jordbrukets andel av utgifter til renter og kår. Jordbrukets andel settes lik verdien av eiendeler i jordbruket i prosent av alle eiendeler.

Årsverk: Et årsverk var 1 875 registrerte timer i 2000, gikk ned til 1 860 timer i 2001, og har vært 1 845 timer fra 2002.

Tidligere utgitt i denne serien – 2010

- 2010–1 Begrensede konsekvenser av fjørfedirektivet – Utrekning av konsekvenser av EUs fjørfedirektiv. Lars Øystein Eriksen, Ivar Pettersen, 31 s.
- 2010–4 Økonomien i landbruket i Trøndelag. Utviklingstrekk 1999–2008. Tabellsamling 2004–2008. Kjell Staven, Helge Bonesmo, Liv Grethe Frislid, Svein Olav Holien, Kristin Stokke Folstad, Siv Karin Paulsen Rye, 100 s.
- 2010–5 Økonomien i jordbruket i Nord-Norge. Driftsgranskingene i jord- og skogbruk 2008. Aktuelle artikler og tabellsamling 2004–2008. Øyvind Hansen, Ole Kristian Stornes, 93 s.
- 2010–6 Melding om årsveksten 2009. Normalårsavlinger og registrerte avlinger. Ola Wågbo, Oddmund Hjukse, 16 s.
- 2010–7 Økonomien i jordbruket på Vestlandet. Trendar og økonomisk utvikling 1999–2008. Verdiskaping i jordbruk, skogbruk og tilleggsnæringar i Hordaland og Sogn og Fjordane. Torbjørn Haukås, Anastasia Olsen, Heidi Knutsen, 86 s.
- 2010–8 Økonomien i landbruket på Østlandet. Utviklingstrekk 2004–2008. Tabellsamling 2004–2008. Terje Haug, 95 s.
- 2010–9 Gårdsvarmeanlegg basert på bioenergi – økonomi og erfaringer. Undersøkelse blant fem gårdsvarmeanlegg. Liv Grethe Frislid, Knut Krokann, 30 s.
- 2010-10 Vurdering av økonomi på utbyggingsbruk i mjølkeproduksjonen i Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane 2008
Torbjørn Haukås, Lars Ragnar Solberg, 66 s.
- 2010-11 Økonomien i jordbruket i Agder-fylka og Rogaland 2008. Trendar og økonomisk utvikling 1999-2008.
Tabellsamling 2004-2008. Heidi Knutsen, Irene Grønningsæter, Anastasia Olsen, 87 s.
- 2010-12 Importvern for norsk jordbruk. Status og utviklingstrekk. Klaus Mittenzwei, Mads Svennerud, 29 s.
- 2010-13 Næringsfiske i ferskvann. Lønnsomhet og suksessfaktorer ved fiske, foredling og markedsføring av ferskvannsfisk. Siv Karin Paulsen Rye, Knut Krokann, 50 s.
- 2010-14 Produktivitetsutvikling i norsk jordbruk 1990–2009. Analyse basert på jordbrukets totalrekneskap. Agnar Hegrenes, 33 s.
- 2010–15 WTO og subsidier. Regelverk og tvisteløsning på landbruksområdet. Frode Veggeland, 41 s.
- 2010–16 Dekningsbidragskalkyler. Nord-Norge 2010/2011. Ole Kristian Stornes, 45 s.
- 2010–17 Kartlegging av markedssituasjonen for reinkjøtt. Gro Steine, Kjersti Nordskog, Johanne Kjuus, 27 s.
- 2010–18 Økonomien på store mjølkebruk. En undersøkelse av økonomien på bruk med 30–70 årskyr for regnskapsåra 2006–2008. Knut Krokann, 54 s.
- 2010–19 En analyse av investeringer i landbruket. Er man lykkelig som stor når man kunne vært liten? Lars Ragnar Solberg, 39 s.

Tidligere utgitt i denne serien – 2011

- 2011-1 Økonomien i jordbruket i Nord-Norge. Driftsgranskingene i jord- og skogbruk 2009 – Aktuelle artikler og tabellsamling 2005–2009. Øyvind Hansen, Ole Kristian Stornes, 81 s.
- 2011-2 Beregning av det norske kjøttforbruket. Mads Svennerud, Gro Steine, 18 s.
- 2011-3 Økonomien i jordbruket på Vestlandet. Trendar og økonomisk utvikling 2000–2009. Torbjørn Haukås, Anastasia Olsen, 86 s.
- 2011-4 Økonomien i landbruket i Trøndelag. Utviklingstrekk 2000–2009. Tabellsamling 2005–2009. Kjell Staven, Otto Sjelmo, Knut Krokann, Helge Bonesmo, Svein Olav Holien, Siv Karin Paulsen Rye, Liv Grethe Berge Frislid, Inger Sofie Murvold Knutsen, 16 s.
- 2011-5 Melding om årsveksten 2010. Normalårsavlinger og registrerte avlinger. Ola Wågbo, Oddmund Hjukse, 16 s.
- 2011-6 Gårdsbasert entreprenørskap : en kvalitativ studie av muligheter, motiver og ressurser for entreprenørskap i landbruket. Asbjørn Veidal, 55 s.
- 2011-7 Økonomien i jordbruket i Agder-fylka og Rogaland 2009. Trendar og økonomisk utvikling 2000–2009. Tabellsamling 2005–2009. Lars Ragnar Solberg, Heidi Knutsen, Anastasia Olsen, 87 s.

ADRESSE HOVEDKONTOR

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon: 22 36 72 00
Postboks 8024 Dep	Storgata 2-4-6	Telefaks: 22 36 72 99
0030 OSLO		E-post: postmottak@nilf.no
		Internett: www.nilf.no

ADRESSE DISTRIKTSKONTORER

Bergen	Postadresse:	Postboks 7317, 5020 BERGEN
	Telefon:	55 57 24 97
	Telefaks:	55 57 24 96
	E-post:	postmottak@nilf-ho.no
Trondheim	Postadresse:	Postboks 4718 – Sluppen, 7468 TRONDHEIM
	Telefon:	73 19 94 10
	Telefaks:	73 19 94 11
	E-post:	postmottak@nilf.fmst.no
Bodø	Postadresse:	Statens hus, Moloveien 10, 8002 BODØ
	Telefon:	75 53 15 40
	Telefaks:	75 53 15 49
	E-post:	postmottak@nilf-nn.no

ISBN 978-82-7077-798-3
ISSN 0805-9691

